This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

Celt
2221
1.35

An Sioblacán

Finnsgéal nuaḋ-ḋéanta.

Tomás Ó Maolḋa
do rsríob.

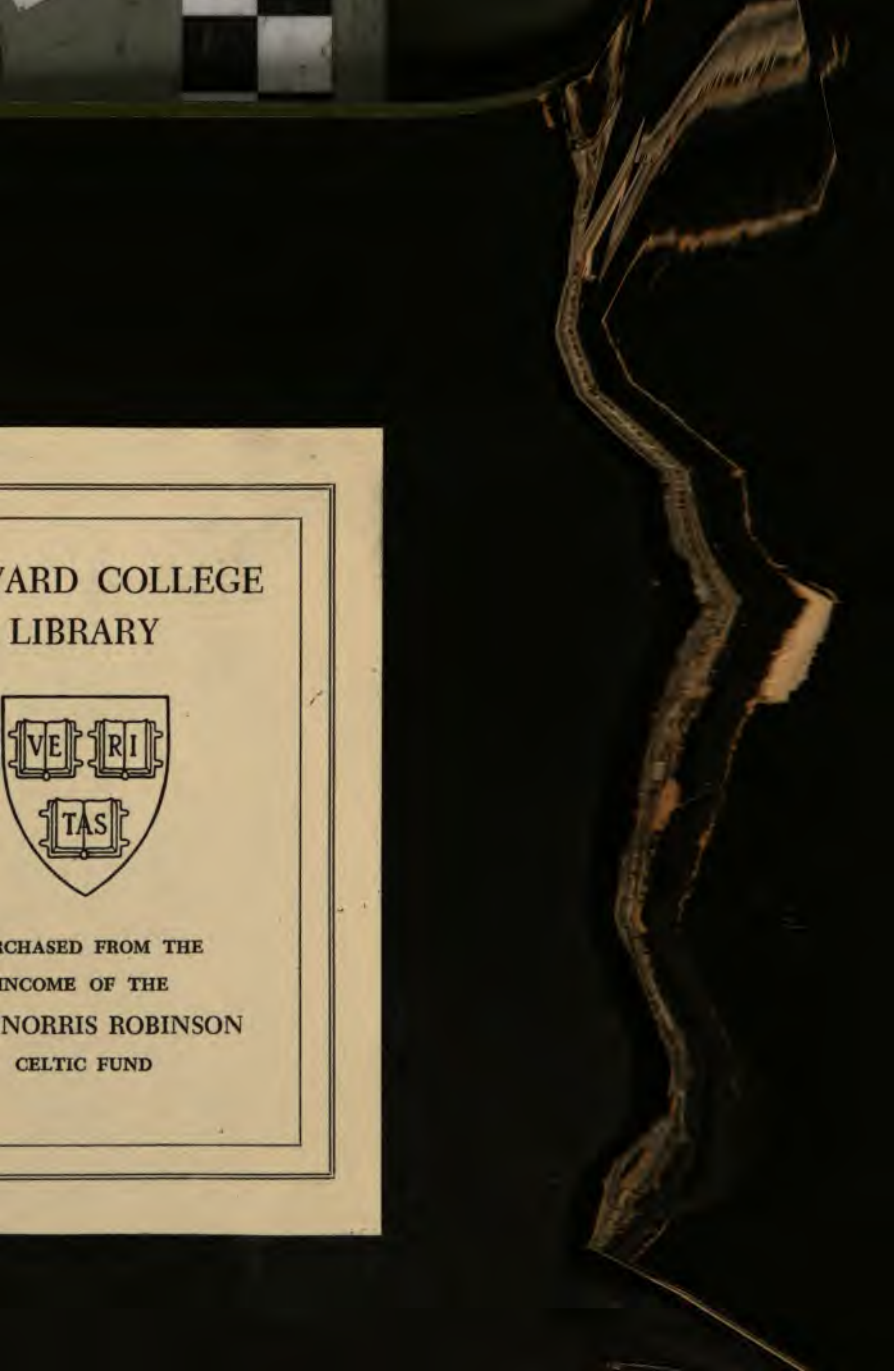

VARD COLLEGE
LIBRARY

VE RI TAS

RCHASED FROM THE
INCOME OF THE
NORRIS ROBINSON
CELTIC FUND

An Sioblacán

Finnscéal nuaḋ-ḋéanta.

Tomás Ó Naoḋa
do scríoḃ.

"Dam ir dleacht a leacht do líonaḋ,
Dam ir eol a rceol do rcaoileaḋ,
Dam ir dual a ruaig do ríomaḋ,
Ó'r dam ir cóir a glóir do ċaomeaḋ."
—Céitinn.

Ar n-a ċur amaċ
do
Ċonnraḋ na Gaeḋilge
i mBaile Áṫa Cliaṫ.

1903.

Celt 2221.1.35

C.C.A-212.

HARVARD
UNIVERSITY
LIBRARY
OCT 27 1967

Rudaí is inċeartuiġte.

		cló-ḋearmaḋ.	ceartuġaḋ.
l.	7, c. 24.	nóṁ	nóṁ
,,	,, ,, 28.	coṁ	coṁ
,,	20, ,, 12.	leiṫiḋ	leiṫeaḋ
,,	23, ,, 3.	ḃ'fréiḋiṁ	ḃ'fréiḋiṁ
,,	27, ,, 1.	Ní'liṁ	Ní'liṁ
,,	28, ,, 11.	fliṁeoġ	ċfliṁeoġ
,,	31, ,, 26.	méaṁeċa	méaṁaċa
,,	32, ,, t.	faiḋ	faiḋ
,,	43, ,, 22.	ṁaṁ a'ḋ	maṁa 'ḋ
,,	46, ,, y.	ċṁaoġail	ċraoġail
,,	56, ,, u.	féin	féin
,,	70, ,, 5.	ḋ'féaḋfaḋ	ḋ'féaḋfaḋ
,,	87, ,, 12.	ḋéanfaḋ	ḋéanfaḋ
,,	89, ,, 5.	hairġaiṁiḋe	hiarġaiṁiḋe

Ġeoḃċar an fineaḋ faḋa (´) ⁊ an ġoin (˙), amuiġa uaiṁeanta ⁊ uaiṁeanta eile ar láṁ, maṁ f., "amáċ," "ḋoċa," "ḃiċ," "ḋ'faġáil" i n-ionaḋ amaċ, ḋóċa, ḃiċ, ḋ'faġáil.

b' in é an duine do feol Dia cugam.
(leabannac II.)

An Siobláchán.

An Chéad Roinn.

Réamhrádh.

Seo cuilleadh do bí le litir do fuarar ó'n dtaob eile de'n domhan an lá rá dheireadh :—

" Tá ré chom fada roim anoir o thuit an scéal úd amach ná déanfaidh ré díoghbháil ar bith d' éinne é do chur i gcló. Bíodh ceadh lán-chroidheamhail agat ó Eiblín agus uaim féin éan-nuadh ir maith leat do déanamh leir; ach reachain agus ná cuir amach i mbéarla é agus ná leig an oireadh ir éan-focal amháin béarla irteach ann.

" An Siobláchán."

'Seadh, a léigheóiri, ó tá ceadh agam anoir an scéal ro d' innsint duit, dornóchadh le fonn air gan mhoill.

Inr an mbliadhain 18— bí mise, Conchobar Ó Briain, ag caitheamh na hoidhche ra Cathair i gContae an Chláir.

Bí an aimsir go han-chruaidh, mar bí sioc agus sneachta ann ó seachtmhain roimh lá Nodlag go ceann coigtigre nó trí seachtmhaine 'n-a dhiaidh sin.

Bí an tír ar fad fá sneachta agus ba bheag dear an fadharc é gan amharc. Do thaitn sé go mór liom-sa tar éis teacht a bhaile dam ó Bhaile Átha Cliath, mar bíor óg an uair sin agus shaoilear ná beadh sé 'na Nodlaig i n-éan-chor gan sioc agus sneachta do bheith ann.

'Seadh, aimsir an-bheag do b'eadh í do'n té do bheadh óg láidir agus ná beadh ceal bídh ná teineadh ná éadaigh air; ach do'n té ná raibh siad ro aige, agus do bí ag marachtáil ó'n láimh go dtí an béal, go bhfóirid Dia orainn, b' aimsir an-mhíshólárach agus an-dhealb í.

Pé ar domhan é, b'ait an shaoghal do bí ann an fad do bí an sneachta againn. Gach éan-trádhnóna d' iompuigeadh na buachailli go léir amach ioir óg agus

cṙíonna, agus cuid de na cailíniḃ i n-éin-diġ leo, ag cáiḋeaṁ liaṫróidi ṙneaċta le n-a ċéile agus ag imiṙt gaċ cleaṙa eile a d'éiṙeoċaḋ 'na gceann; agus, nuair ḃíoḋ ṙiad tuiṙṙeaċ de na gnóṫaiḃ ṙeo, ḋoinneó'ḋ ṙiad an ṙoca ar ṫiuċaḋ ar ṙeaḋ tamaill eile ag ṙleaṁnuġaḋ ar an leac-oiḋṙe.

Cuiṁniġim go maiṫ ar an ṙuit do ḃíoḋ againn ar an leac-oiḋṙe—ṙlán iomlán leir an am ṙoin. Nuair do ḃuiteaḋ ceann de na buaċailliḃ ṫagaḋ an ċuid eile aca anuas de ṙlap air in éan-ċarḃ aṁáin agus ir annṙoin d' éiṙeoċaḋ an gáire agus an gleo.

Ir iomḋa carḃ mar ṙin a raḃar ṙéin ann agus ċim anoir ór cóṁair mo ṙúl na garṙúin ar ṁullaċ a ċéile ag únṙairt agus ag leaṙaḋáil ar an leac-oiḋṙe agus ag ṙgairtġail go meiḋreaċ gan éan-ṙuo ṙá'n ṙréir ag taḃairt tṙioblóide ḋóiḃ—

" Caiḋé an uair a nḋéanamaoid ruit ná pléiriúr,
Maṙa nḋéanamaoid i dtúr ár n-óige é;
Agus ná buailead ṙmúit ná galar duḃaċ ṙinn,
Go nḋéanamaoid rúgṙaḋ ár nḋóṫain."

An ċéaḋ ċuid.

ins an ḃṙásaċ.

Bí ṙonn ṙróiṙt orm-ṙa an uair ṙin agus bí an-ḋúil agam i gcoiṁnuiḋe i láṁaċ, cé ná raiḃ taiṫige móṙ agam riaṁ ar armaiḃ; acṫ, ar a ṫon ṙoin ṙéin, d'ṙéaḋṙainn ruo níor lúġa ná cruaċ ṙéir do taḃairt anuas dá mbuailṙeaḋ ré triarna orm.

Lá nó ḋó tar éir na Noḋlag ruarar iaraċt gunna ó ḋuine ṁuinteariḋa ḋam agus buaileas amaċ ṙá 'n dtuaiṫ agus ruaḋar móṙ rúm as ṙéaċaint an gcarṙairde éin-níḋ orm go gcaiṫṙinn uṙċar leir.

Ċuġar m'aġaiḋ roir ar Śliaḃ Calláin agus d'éiriġ liom go hana-ṁaiṫ mar do ṁarḃuiġeas pliḃin agus creaḃar agus giṙṙiaḋ.

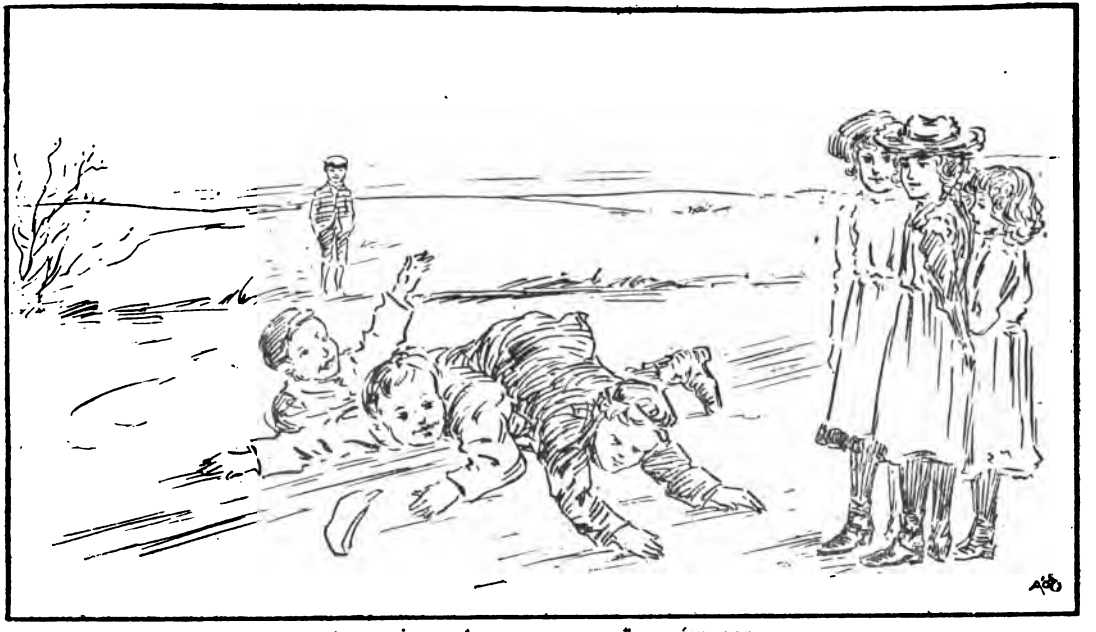

Is iomda cabh mar sin a nabar fein ann.

Bíor ag leanamhaint fiain Sirrfiaid·eile timcheall le cúig míle ó Baile agus an tráthnóna ag teacht orm nuair do,nuig fé ag cur fneachta anír.

Táinig an fneachta anuar i mbrúcht mór go hobann agus go tiug, agus duðrar liom féin go raib fé i n-am dam an tórnuigeacht do cairdeam ruar agus m' agaid do Baðairt ar an gCathair agus an bóthar do cur díom go tapaid.

D' furuirde é rin do rád act da deacair é déanamh. Nior cuimhnigear orm féin i n-éan-chor an faid do bíor ag leanamhaint an Sirrfiaid agus nuair dornuig an fneachta bíor irtig i gceart-lár fáraig fiadain uaignig i n-áit ná raib duine beó le feircint ann, ná teach ná bothán i ngaorduigeacht* míle dam.

Ní mirde a rád act go radar cráidte agus fearbarac go leór nuair do fuarar mé féin 'ran gcruaidchár ro. Bí gach uile chomarta air go mbeað fneachta thom ann agus cuirear an gunna ar mo gualainn agus Sheasar liom amach thío an bárac go tí an bóthar.

Deinear deaðað mór agus bíor ag threargairt go dian thío an fneachta chom maith ir b'féidir liom; act do baineað tuirle aram uair no dó agus b' éigin dam aire mait do Baðairt do gach éan-choircéim dár fiuðlar 'na diaid rin.

Bí an fneachta ag teacht anuar i n-a fheathannaib anoir ar nór nár féadar ruo ar bit d' feircint taob amuig de cúpla céad slat uaim. Bíor nách mór caoch ó'n fneachta agus lag leir an ochar agus bí fuairnim ag teacht ar mo láimh.

Nior cuaðar ró-fada gur ðuail fé irteach im' aigneað ná béað fé i gcumur·dam out a baile an oiðche rin i n-éan-chor agus do b' fearr dam fanacht ag teach duine muinteardha do bí timcheall míle go leit uaim. Ar an am céadna do cuimhnigear ar na fséalta do cualar go minic i dtaob an "Féin Gortaig" agus bí eagla an domhain im' chroide irtig

* i ngoireacht.

go mbuailfeadh fé orm agus go bfuighinn bás ins an fneachta leis an bfuacht agus an ocras.

Siad do bíos ag gabáil nuas d' éirigh fé feo im' aigneadh, agus lom-láidfneac d' iompuigear, mas do ísaoileas, fois ó dear go dtí an áit 'na raibh mo dhuine muinteasa 'na comnuidhe.

Níos doimhne 'san gcontabairt is eadh do bíos ag gabáil.

Ní raibh ceachtamha mhíle fiubalta agam thíd na toitcógaibh agus na tulánaibh as an mbealach nuas do ceapas amach dam féin nuas do cuadas fíos go dtí fna cnománaibh i fgiath-mhuing. Ní cáll dam a rádh go radas fliuch, báidhte, agus millte leis an falacas nuas do cángas amach as an floigaithe feo agus cun an fgéil do déanamh níos measa do dornuigeas as chitead leis an bfuacht ó bonn go bachas. Uch, nuas cuimhnigim ais, fitheann chit fíos thí lás mo dhoma; acht do tiomáineas liom go teann dána, cé go raibh mo cuid fiacal ag cnagadh as a céile, ag brat gach éan-nóimint go bfeicfinn teach nó bothán gairid dam.

Bíos ag gabáil fíos le rán i n-áit an-gharbh nuas baineadh tuirle eile aram agus cuiteas arís. D' iompuig mo cos deis fúm agus leis an scos do tugadh do cuaidh an bian irteach thém' chroidhe as nós gur leigeas fgreadh aram do cloifreá leath-mhíle ó baile.

"Anois nó fuamh," arfa mise, "táim caillte as fad," mas do bí 'fíos agam go raibh an cos gortuighte.

D' éirgeas agus tugas iarracht as an cos do cur fúm acht ní raibh éan-mhaith ann. Dá bfraighinn talamh na hEireann gan díos gan cáin, ní féadfainn éan-coircéim amháin do fiubal léi.

D'fanas as fead tamall im' chúnca 'san fneachta ag féachaint timcheall orm agus ag machtnamh cad do gheanainn. Bí mo mheabair nach mós caillte agam mas geall as an anacáin do cuir orm, agus is iongantach liom anuas go dtí an lá fo nán cuiteas i bfranntairne; acht bí an óige agam agus fuo níos feafa, b'féidir, chroidhe láidir.

Bí sgailp i dtaob cnocáinín tamall geasp uaim agus sgarta mór aitinn ag fár taob cuar de ag déanamh rud beag forgta do. Deinear maide croire de'n gunna agus le hobair móir cuadar faoi.

Fuarar an áit cirm glan san uamcair big fá'n sgailp, agus caitear amach an luach saothair do bí agam im' mála, ar nór go ndéanfainn suitheadán de; agus buailear mo dhuim leir an gcarraig taob thiar diom.

Bí an plan ag méadughadh im' coir agus bíor ag éirghe níor laige gach uile nóimint, acht do gladar cugam mo cuid meirnigh agus dubhar liom féin:—

"Ir giorra cabair Dé ná an dorar. B'féidir go bfuil teach éicint an-gairid dam anoir, agus má tá, tabharfad fógradh do mhuintir an tighe.

'Sé an céad rud do deinear acht dó no trí de urcarlaib do caitheamh i ndiaidh a céile ar an ngunna, agus ir ar éigin do bí ré ar mo cumar na piléir do cur irteach, mar ná raib éin-bhríg im' mhéaraib. Annroin cuirear liúg árd-glórach agus liúg agus liúg eile aram agus mar sin de nó go raib na hanála caillte agam.

Cuirear cluar oirm féin ag féachaint an raib éinne ag téacht fám' déin. Níor táinig fheasra ar bit acht an méid do cuir an mac-alla ar air cugam, cé gur minic do tógfainn an leabar air gur airigear coir-céimeanna ag threabad thíd an sneachta agus gutanna daoine i bfad uaim.

Lionar an gunna arís agus arís agus caitear urcar i ndiaidh urcair nó go raib na bairillí te. Stadar tamall ag éirteacht go hairneac 'acht níor táinig éin-fheasra ná éan-cabair. Cuirear mo mhéaracha im' béal agus bíor ag feadghail go géar agus go hárd go raib mo ceann éadrom.

Ní táinig éinne dom' faoiradh.

Caitear oiear eile ag lámhach, ag liúirigh agus ag feadghail, acht ba beag an mhaitear dam é.

Bí an sneachta ag tuitim i gcomhnuide agus an

tráthóna ag dorchúgadh agus bí 'fhior agam go maith, mara bfuigfinn cabair fuil a dtuitfeadh an oidhche, ná fuil éan-ghnó agam beith ag brath air i n-éan-chor.

Bhíor mífhuaimheach agus míshólárach; bhíor go han-uaigneach; bí mo shuimigin agus mo sheirbheach ag lagchúgadh; bhíor fuar marbh; acht ní beadh an ghéal chom dona roim mara'dh an fliuchadh do fuarfar inr an ghrath-shuing, agus cad é an díoghbháil dá mbeadh ghreim le n-ithe agam?

Ir iomdha huair do rith tréim' cheann an fhaid do bhíor im' shaighchineach fá'n ghailp; acht nuair chuimhnigear ar mo sháthair agus ar mo shuintir ag baile agus an chaoi in a mbeidís dá bfuigfinn bár inr an chneachta gan fuan ná tárg ná tuairisg orm, do bheabar fuar agus chugar iarrtacht mí-éireachtach eile chun mé féin do fhorfadh; acht do chitear riamh arís go faon lag. Ní fuil neart ná brígh im' bhallaibh om' cheathramhnaibh fíor ó'n bfuacht.

Chuadar ar agaidh nach mór céad slat ag lapadáil ar mo cheithre chúbaibh acht do connacar, dá fhaghainn níor sia ar an gcuma roim, go mbeadh deineadh liom ar fad gan shoill. Do fillear arís go dtí an uamhchair agus bíor go han-buidheach go fuil sé chom gairid rin dam.

Fá deineadh ciar chall bíor chom fháruighthe agus chom chráidhthe rin, agus gan éan-trúil agam go bhfághfainn an áit beó go brách, gur chomar ar gol. Deinchear nach comharthta feasamhlachta é rin; acht i n-éinfeacht le gach uile dutún agus mí-ádh do bí orm do rith rmut de fean-amhrán irteach im' cheann agus, dá bfuigfinn ór na cruinne, ní fhéadfainn na deórda do choinneáil riar. Saoilfeá gurb orm féin do cheapadh an t-amhrán—

Ní coir leara ná trínre, ciaidhe, díge, ná rgartha,
Ná ar thóin a' puill chiorcha ba chuidhe liom beith caithte;
Acht i bhrochair mo cháirdidh go bfuigfinn árur gach am,
I gCill na gClochán, agus bás ór mo cheann.

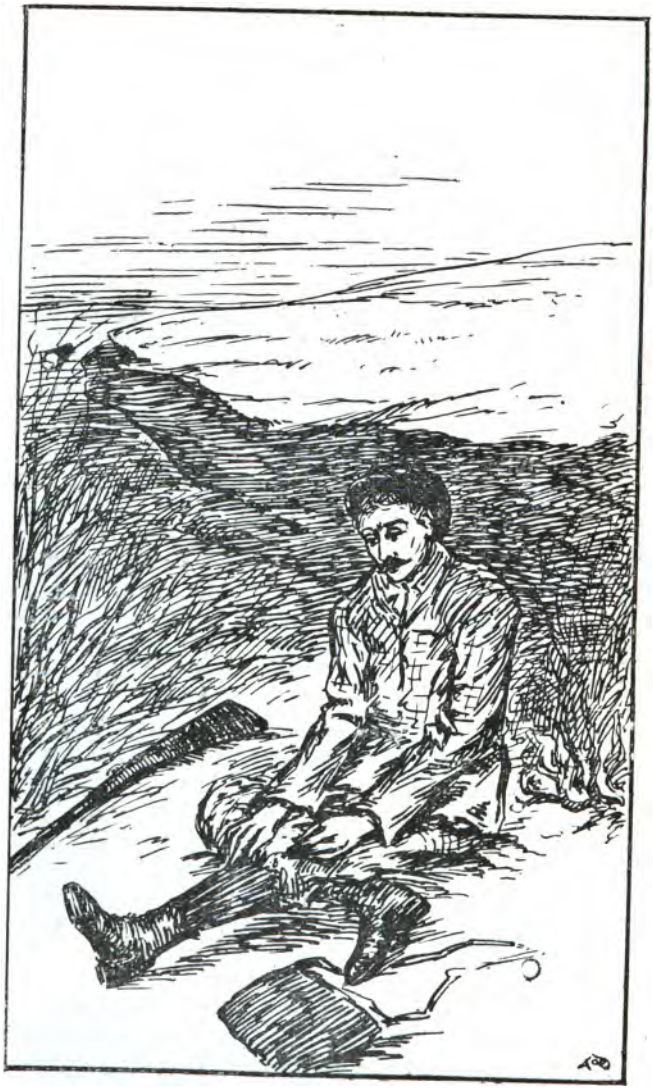

Fá'n Sgailp.

Do ghoileas dream maith agus, nuair do thionnsuigeas mo shúile, bíos nuo beag níos fearr agus níos sásta, mar bí ualach thom tógtha dem' chroide; acht, ar a son sein, bíos deimneach nách bhágfainn an áit beó.

Bí mo láma ag tuitim díom, bíodar com fuar marb sein, agus cun iad do chúdaid ó'n bhuacht do fáigeas isteach im' pócaid iad. Fuaras mo síopa i gceann aca; agus is iongantach an nuo é, cé go raib dúil an-mhór agam i ngail tobac, nár chuimhnigeas air an fad do bíos fá'n rgailp.

Tarruingeas amach an síopa chun gaile do chaiteamh agus nuair bí ré deanag agam, do chaiteas uaim an mhairte agus chuir rí ar doirnin cúnaig thim bí i n-aice dam. Glac an cúnach teine ar an nóimint agus lom-láisheach nic rmuainte isteach im' aigneadh.

"'Sead, ar m' anam," arra mise, "'sé Dia sein do chuir im' ceann mo síopa do dearbad."

Leis sin do bailigeas suas an méid raicnige agus cúnaig agus shorna b'féidir liom a fagáil timcheall orm san uamhcair agus ba deag é. Duaileas na torcha agus na shireógca ag éadain na huamhcaise nuo beag uaim leis an ngunna chun an sneachta do baint díob. Chuireas an shorna púca agus tugas teine do lé mairte.

Bí eagla orm ná glacrad ré teine i n-éan-cop, acht rul a raib am agam "Duidheachas mór le Dia" do rád bí gladhach breag ag éirge suas go roillseach. D' éirig mo chroide i n-éin-otig leis agus bíos i bhrad níos meirneamhla nuair do connacas na larrada mar bí dóchas láidir agam go bheicfead duine éicint iad.

Chaiteas a dó nó a trí de urcharaib agus 'na diaid sin bíos ag feadgail agus ag liúirig gur táinig ceóchán im' rgornaig.

Ní raib agam anoir acht dá piléar eile.

D' éirteas go hairneach ar fead tamaill mait acht níos airgeas giob acht amáin mo chroide ag preabad im' chliabán.

D' éirig an teine go bhéag ar dtús act cuir sí mar an bprionpallán agus bí sí nac mór múchta agus gan éan-mhaith dam innti.

Caitear uncar eile agus bior com corca lag tnáitte riocaighe rin gur ar éigin bí neart mo dóchaint agam cun an gunna do cur lem' gualainn.

Táinig dúdán im' ceann. D'éirig ceól im' chuaraid. Bí mó mhinighin caillte ar fad agam mar do faoiléar go raib mo ghó déanta. Deir cuimhne agam ar an dtrátnóna úd an dá lá ir an faid do mharbhad. Dornuigear ar fairdireóracht act do cuimhnuigear go raib filéar eile agam. Caitear é.

"Mara mbeinnean sé rin congnam dam," arsa mise, "tá deinead liom, agus, nuair ná fuil éinne ag teacht dom' faorad, go bruarglaid Dia ar m' anam."

An Dara Cuid.

An Giobladán.

"Cad é an diabal gleó atá annso agaib nó cia tá ann?" arsa guth gairb borb taob thuar díom.

Phreab mo chroide agus ir iongantach nár chuadar i laige le hathar.

"Ir mise Conchobar O Bhriain. Tar anuas chugam, ar son Dé, táim leat-mharb."

Táinig an té ar leir an guth gairb anuas ó mullach an chnocáin agus do fear sé amach ór mo comhair.

"Buidheachar mór le Dia," arsa mise, "do beinn marb mara'd gur thángair-se. 'Sé Dia féin do feol tú ar an mbealach so."

Ni dubairt sé 'read ná ni head act d'féach sé orm go géar ar fead tamaill.

Giobladán mór riadain féarógach do bí ann clúdruighe i rean-balcairíb ó bathar a cinn go bonn a coise. D'féach sé ór cionn sé thoighe ar aoirde, agus bí cuma an-mhillteach air. Ni faca éinne riam

éan-duine ċoiṁ hairdeaċ leir agus maiṙa'ḋ go raiḃ mo ḃóṫaint eagla oṁ-ra go ḃruiġinn báṙ rá'n rgailp, ni ḋéanṙainn ná beiḋinn ag cniṫeaḋ le raiṫċear roiṁe.

Ḃí liaḃ ar a leaṫ-ṙúil aige agus rean-ċáiḃín tarruingṫe anuar ar a éaḋan; rean-ċóṫa ḃréide air deiriġṫe ar nóṙ náċ ḃṙéaḋraḋ éinne an téaḋaċ do ḃí ann an ċéaḋ lá do ḋéanaṁ amaċ agus é dúnta ruar go dtí n-a rgóṁaċ; caṙaḃat deaṙg carta rá n-a ṁuinéal aige; ḃriṙte cóṁdailiúiṙ deiriġṫe maṙ an gcóta agus cóṁraí timċeall ar a luiṙgniḃ rá n-a ġlúnaiḃ; cnior leaṫair carta ar a ċaol aige agus rgian ráiṫte ann agus cúpla máilíní ar cnoċaḋ de; mála eile ceangailte ar a ḃruim aige; rmiṙtín i n-a láiṁ a ṁaiṁḃeóċaḋ taṁḃ le h-éan-duille aṁáin; agus ċun airdeaċt na geilte reo do ṁéaduġaḋ ḃí an rneaċta ceangailte i mámaiḃ o'á ċuid ceiṁeaċa annro agus annrúd.

Ḋ'in é an duine do reól Dia ċuġam ċun mo ṫaḃairt ar mo ġéaṙ-ḃruid.

Ṫaṙ éir láṁ a rúl do ṫóġaint diom—agus ḃí an trúil rin ag dóġaḋ maṙ rmeaċaide deaṙg rá n'a ċáiḃín—dúḃairt ré go doṁḃ:—

"Cá ḃruil an ċuid eile?"

"An raiḃ daoine eile ag teaċt ráṁ' ḋéin?" arra mire.

"Deaṁan a ḃruil o'á riar agam," ar reirean, "aċt cá ḃruil na daoine do ḃí i n-éin-dtiġ leatra annro?"

"Cad do ċuiṙ é rin ro' ċeann? Ni raiḃ éinne i n-éan-ċoṙ annro aċt mé féin," arra mire.

"Ir éaċtaċ an 'cáṙáḋ' do ḃí annro go náiṙiṫe," ar reirean; "do ṙaoilear féin go raiḃ éiriġe amaċ imeaṙg na ndaoine, agus go raiḃ caṫ trom o'á ḃualaḋ aca"—agus leig ré rgairt gáire ar maṙ do leigreaḋ pleiḋce boċt ḋíċéilliḋe do ḃeaḋ leaṫ-éadtrom i n-a ċeann.

"Ir amaḋán é reo, ir baoġalaċ," arra mire liom

féin, "agus tá faitċeas orm ná tiubhraid fé iomarca fóirtin dam."

"Cad d' éiriġ duit," ar feirean, "nó cia'n ċiall ar ċuiriṁ an fliaḃ thé ċeinid."

"Táim gortuiġte," arra mise: "ċuiteas ċall annsoin ó ċianaiḃ; agus tá mo ċor briste, is doiġ liom."

"Ó, go bfóiriḋ Dia ort;" ar feirean, agus ċáiniġ aċarruġaḋ móṁ 'na ġlóṁ.

"Tá choide dog as an gcúmraċán so," arra mise im' aisneaḋ féin, nuair ċonnaċas gur ġlac fé thuaġ dam.

Ċaiṫ fé an mála agus an baitín uaiḋ agus ċuaiḋ fé ar a ġlúnaiḃ.

"Cia aca?" ar feirean agus fguab fé amaċ an fgian.

"An ċor deas agus feaċain agus ná gortuiġ í; tá plan mhilliteaċ innte ċeana."

"Nid naċ iongantaċ! An faḋa annso tu?"

"Suas le dá uair an ċluiġ."

"Is miorḃuileaċ ná fuil tú báruiġte; aċt ní beiḋir fó-faḋa annso anoir."

Ṫóg fé an ċor cinn go dog agus go péid agus ġeall fé an tall. Do ḃain fé an bhóġ agus an rtoca di agus dein fé mion-fgriúdaḋ ġéar uirri.

"Tá fí acta go móṁ," ar feirean, "aċt ní't fí briste; tá altán beag cuirta amaċ; rin a bruil uirri; ní't oiread na friġde ann."

Di an ċor ar a ġlúnaiḃ aiġe, leaġ fé a ḋá órdóiġ ar an altán agus ċuir fé a méaraċa timċeall na coire.

"Fan go rocair anoir go fóill," ar feirean, "agus ná ġéill dam," agus d'éiriġ fé 'na feargaiṁ. Ċarraing fé an ċor ċuige agus do ċoinniġ mise 'na ċoinne.

"Leónaḋ annso," ar fé.

"Ni't ann aċt gortuġaḋ," arra mise.

"Leónaḋ annso."

"Ni't ann aċt gortuġaḋ."

"Léónaḋ annso.'

"Ní'l ann acht sortuighadh."

Ar an bhfocal deireadhach do bhúigh sé an t-altán go tréan mear. Mothuigear gheim im chroidhe agus d'aithghear cnag ó'n gcoir i n-éinfeacht agus leigear ghárg aram le neart péine.

"Ní hamadán atá ann, pé fud eile é," arsa mise liom féin.

"Seadh," ar seisean, "is maith an mháise dam é; tá an t-altán fiar aris."

Sgaoil sé an ceithriúin ó n-a mhuinéal agus tsróic sé na stiallaibh é. Ceangail sé an cor go docht agus cuir sé an stoca agus an bhróg uirri go cúramach aris.

"Cad do-ghéanadh leis anois?" ar sé, mar do bheadh sé ag caint leis féin.

"Téighir sá dhéin beirt no thriúr eile do chuidhiodh congnamh duit chun mise do thabairt do'n teach is gcionna dhúinn," arsa mise.

D' éirigh sé 'na seasamh.

"Ní dheanfadh sé an gnó i n-éan-cor; san go bhéicfead" ar sé, agus glac sé gheim ar a bhéaróis mar do bheadh sé ag machtnamh ar rud éicint.

Siubhail sé anonn agus anall thiar an sheachta agus d' fhéach sé mar dhuine do bheadh buadhartha i n-a aigneadh.

"Is airteach an fear é seo," arsa mise liom féin, "agus do thógfainn an leabhar air go bhuil rún éicint ceilte fa n-a fean-balcairíbh; ní'l ionnta foin acht bhéigheachd."

Stad sé go hobann ó'á fháirdeóireacht.

"Féach," ar seisean, "ní féadfainn dul fá dhéin eanchaibha duit-se anocht—is cuma cia 'n ciall—gan díoghbáil do dhéanamh dam féin; agus ní maith liom tú d' fágaint annso mar táir nách mór riocaighte cheana."

Chrom sé anuas cugham agus dubairt sé i gcogar irteach im' chluais.

"Tabhairfad liom dom' áit féin tú, acht an éan coingeall amháin. Caithfir cead do thabairt dam púicín do chur ar do fúilibh. Mara leighir dam é

rin do déanamh, tá deireadh leis an rséal agus beidh aitmhéala orm-ra 'na dhaoibh."

Shoilead ar dtús ná raibh ann ach amadán nó bréagaire ach anois bíodh dearg-cinnte go raibh sé glan ar a mhealladh. Ní féadfadh an rséal bheith níos mearra agam ná bí sé agus dubhrad liom féin go ngéilleann do.

"Déan do rogha rud liom," arsa mise "ach ná fág annro mé níos fuide an ron Dé."

"Is maith liom roin," an reisean, "beidh ualach thom agam d'á iomchar ach cadh é an díogbáil dá bhéadfainn dá chaorcán do déanamh de; agus caithfead an gunna do tógaint liom chomh maith."

"Ná bac leis an ngunna," arsa mise, "nach féidir leat é chur i bhfolach annro go maidin leis an ngillfiadh."

"Ó tá gillfiadh agat," an reisean, "rin aguirin eile leis an ualach. Ní'l ionnat ach pleidhce! Dá gcuirfinn an gunna i bhfolach annro agus go leanfadh an sneachta, b'féidir nach bhuigheá do gunna go brách, mar ní féadfadh éinne an áit seo do déanamh amach an maidin."

"Má'r mar rin é," arsa mise, "beir leat an gunna, mar ní liom féin é; ach fág an gillfiadh id' dhiaidh."

"D'féidir go dteartóchadh bhaon á'bhuighe uait i mbárach."

Níor b'aon mhaith beith ag caint leis, agus b'éigin dam a choil féin do thabairt do.

Tharraing sé amach ceirtiúir ar a phóca agus do ceangal sé mar phúicín ar mo shuilib í. Annroin do tóg sé suas mé in a gabáil mar do tógfadh sé leinbín agus chuir sé in mo shuidhe mé ar charraig taobh leis an sgailp ar nór go nagainn ar a mhuin.

"Féach anois," an reisean, "tá éan-chómhairle amháin agam le thabairt duit agus is í rin: ná horgail do bhéal go dtiubhraidh mise ceadh duit. Seo, tóg an gillfiadh sura agus tógfaidh mise an gunna."

D' áitiuiġ ré ar a ḃruim mé agus rúd ċun riubail é ċoṁ mear suinneaṁail ir ġur ḃoiġ leat ná beaḋ acc beart péin ar a muin aiġe i n-ionaḋ uaiġ ḋá ċloċ déag ar meaḋóċaint.

Ni raiḃ síor agam rá rséil na cruinne cá raḃmair ag gaḃáil agus ba ċuma liom ar tcúr, ċoṁ rada ir do raoraḋ mé ó ḃár uaċḃárac inr an rneaċta, agus cé gur raoileas go raḃar ar muin sir do bí glan ar a meaḃair.

Anoir bíomar ag gaḃáil síor le sánaiḋ, agus airír ruar i n-agaiḋ an ċnuic. Síor agus ruar; síor agus ruar; agus annroin ruar ruar linn mar do béimír ag dul ruar go mullac an trléiḃe.

Bíor ag éirġe go han-aṁrarac. Cá raḃamar ag gaḃáil? Cia'r bé an "Gioblacán"? Cia'n ċiall ar ċuir ré an púicín orm? Cad 'na ċaoḃ nar ḃuġ ré mé go teac éicint 'ran ċóṁarranacc. Cá raiḃ a áit séin? Cia'n ċiall a raiḃ ré ag dul sá'n méid sin trioblóide mar geall ar ḋuine náir leag ré rúil air riaṁ roiṁe sin? Sin iad na ceisteanna do ċuineas orm séin, agus ceisteanna nac iad an said do bíomar ag triall trír an sliaḃ; agus ir minic bí ré ar ḃarr mo ċeangan agam a ráḋ leis ná raġainn níor sia mara n-innread ré ḋam cá raḃmar ag gaḃáil.

Bíomar ag imteacc mar ro ar sead leac-uaise an ċluig agus níor labramar socal lé ċéile, ná níor leig ré anuar mé acc éan-uair aṁáin. Seal teann láiḋir séideannac do bí ann agus, mar'aḋ gur b'eaḋ, ni séadrad ré mire d'iomċur ċoṁ rada roin,

Sá ḋeiread d'airiġear uirge 'gá rteallad i ḃrad súinn agus síor linn go hobann le sánaiḋ agus suaim an uirge as árduġaḋ i gcoṁnuiḋe.

Bí an "Gioblacán" sáruigte, mar bí ré ag tarraingt na hanála go trom agus ba beag an t-iongantar é sin; acc do ċiomáin ré leis agus truaiġe an doṁain agam dó.

Stad ré go hobann.

"Ni'l mo ċeaġlac i ḃrad uainn anoir," ar reirean,

"Acht tá áit an-chontabhartach annsho agus caithfir sheim thaingean do choinneáil, mar thá mha futh é go tteuitfimir, do bhéath ffruathar théanta thinn ar leagath do fhúl.

Leis ré anuar mé. Bhí fhior agam go rabhamar anoir ar bhruach faille nó sleanna thoimhin mar th' aithgear ní hamháin fuaim an earra acht uirge ag sluagharnaigh mar do bheath ré ag bhreath thío na caithseachaibh go thíseach fúinn, agus an-fhada fhior.

Chuaidh ré taoth thior thiom agus th' ísleis ré mé go haiseach. Áit garbh sgaitheach theilgneach bí ann agus go theimhin agus go dearbhta fuair an "Sgiobalcán" a thótaint thiom-ra ful bhiomar thior.

Caitear threar in a ghabáil, threar ar a bhuim, threar ag sleamhnugath agus threar eile ag trharathóiseacht ar mo mhuin. Th'in í an chaoi in ar chuathar fhior.

Nuair fhoicheamar bun na haille th' árthuigh ré ar a bhuim arís mé agus ghread ré leis go thiobloideach. Ar bhruach fhothain nó abann bí ré ag gabáil anoir mar th' aithgear an leac-oighe ag cnagath fá n-a choraibh agus mhothugear na torcha ag cuimilt tham.

Siubhail ré, bhéithir, ceath flat mar ro ful ar fheth ré arís agus annsoin thubairt ré liom mo cheann do chromath ar a ghualainn. Do theinear amhlaidh agus do bhris ré isteach thío na torchaibh. Bhí forgath anoir againn ó'n fheachta agus léis re anuar mé.

An Tríomhadh Cuid.

Fá Talamh.

"Téisir ar do ceithre chrúbaibh anoir," arr'an "Sgiobalcán," "agus lean mise."

Is mór an fhacht do bí aige orm. Theinear mar thubairt ré liom go humhal agus leanar é. Chuathmar isteach i n-uamhchair chúmhaing ísil. Suar do threoruigh

ri agus bí mo ghúna nach mór gearrtá díom rul an tsaoi an "Gioblachán."

"Ná coimhuig anoir go fóill," an feirean, agus d' aimgear é ag múrgáil le n-a coraid mar do béadh ré ag trasnaidóireacht ruar uaim, agus annroim do bí ruaimhnear againn.

"Nach dear an cár in a bruilim anoir," arra mise, liom féin, agus táinig aithméala mór orm i dtaob gur géilleas do i n-éan-cor áct ní raib leigeas air anoir. Caithfinn cur ruar leir an méid do bí romham.

Nior b'fada gur táinig ré ar air agus do phreab mo chroide le átár mar do bí faitchíor orm ná fillfeadh ré com tapaid rin. Labair ré taob chuar díom agus táinig a ghut chugam mar do bead ré ag teacht anuas thé himné.

"Druid isteach fuidin beag eile," an feirean, "agus éimig id' fearaim."

Deineas mar rin.

"Cuaichuig anoir an an scarmais an d'agaid amach mar do tángair isteach, agus geobaid tú poll ann in a gcuimhnid tú an cor maith. An bhfuaimair é?"

"Tá ré agam."

"'Sead, cuir do cor ann anoir agus tabair dam do dá láimh."

Chuireas ruar iad, agus glac ré greim orra.

"Éimig anoir," an ré, "Sin é é."

Com tapaid ir do déanfá "Dia lem' anam" díor chuar aige. Chog ré me 'na gabáil agus chuaid ré an agaid, mar déanfá, fiche coircéim agus mar do béad ré ag dul ruar caran garb. Stad ré nóimint agus bí fior agam gur orgail ré dorar, cé nár aimgear fuaim an bit uaid, mar fuarar bolad teinead móna. Leig ré anuas mé go réid rocair agus chog ré an púicín díom.

D'féachar timcheall orm féin act bí an áit an-dorcha agus ní féadfainn éan-nuid d'feircint an dtúr act amáin an teine. Do lar an "Gioblachán" thillfeán beag agus deaman a leichéide d'iongantar táinig ar

éinne fiaḋ foiṁe fin ir do ṫáinig oṁ-fa 'nuair do ċonnacar an áit 'na fiaḋaṙ.

Águr beag cluṫṁar do b'eaḋ é, acṫ águr beag airdeaċ ar an am ċéadna. Ní fiaḋ doṙar ná fuinneóg le feirċint ann agur b'é reo an ċéad fuo do ṫugar fá ndeara. Ní fiaḋaṙ cinnte i dtaoḋ na fuinneóige, acṫ bí doṙar ann go háiriġṫe, maṙ do ṫángar irdeaċ air, acṫ dá bṙuiġinn ór na cruinne, ní féadṙainn a déanaṁ amaċ cá fiaḋ fé.

Bí an reómra beag timċeall le dá ṫroiġ deag ó éadan go héadan agur b'féidir deiċ dtroiġṫe nó níor mó ar leiṫid agur oċt nó naoi dtroiġṫe ar aoirde. Daḋ dóiġ leat ṫar a bṙaca tú fiaṁ gurab cliaḋ móṙ iompuiġṫe ar a béal do bí ann, acṫ in' ionad beiṫ déanta de flaṫaiḃ ir aṁlaiḋ bí fé déanta ar fad de fúġánaiḃ carta irdeaċ agur amaċ ar ċleiṫeaċaiḃ ar an gcaoi céadna. Bí an teallaċ déanta de ċloċaiḃ mine cuṙṫa go fíoṙ-dear le céile le dóib buiḋe agur teine bṙeag ṁóna ar laṙaḋ ann.

Ċaiṫ an "Gioblaċán" a fean-cóta de agur ċrom fé anuaṙ agur do ṫóg fé díom mo bṙóga agur mo ṙtocai. Do bain fé díom mo ċuid éadaiġ agur niġ fé mo baill agur ċuimil fé go cruaiḋ iad le tuḃáille gur ṫáinig fuo beag beoḋaċta ionnta aríṙ.

Bí leaba beag 'ran ċúinne le hair na teineaḋ, agur, nuair bí fé féiḋ liom, duḃairt fé liom dul irdeaċ ann, agur do ċuaḋar gan ṁoill. Díoṙ go fáṁ feargair anoiṙ, acṫ, ar a fon foin féin, b'fearṙ liom beiṫ i n-áit éiciṁ eile.

Ċuiṙ fé gloine ṁóṙ briotáille teiṫ i gcóiṙ dam agur nuair ólar é, díoṙ ċoiṁ caiṫṫe cáṙnuiġṫe fin gur ṫuiteaṙ im' ċodlaḋ lom-láiṫreaċ, agur ir é an ṙmuaineaḋ deiḋeanaċ do bí in mo ċeann—"Cia ar b' é an 'Gioblaċán'?" Ní féadṙaḋ mo deaṙḃráṫair féin a beiṫ níoṙ cúṙamaiġe oṁ, agur ir iongantaċ an ruo é go fiaḋ gaċ éin-níḋ do ċeaṙtuiġ uaiḋ fá n-a láiṁ aige.

An Ceathramhadh Cuid.

An t-Athrughadh.

Dhúirigear amach 'ran oidhche agus bí polar inr an mbothán. Ní raib fior agam fá'n rpéir cá rabar. Saoilear ar dtúr ná raib inr an méid do chuir amach ar fead an thathnóna acht thomluighe ghánda.

D'iompuigear amach ar an polar agus cad do cirinn ann acht fear bheag, dathamail, mairead, gléarta amach i gculaidh deir éadaigh agus é i n-a fuidhe ag clár beag ag rgríbneóireacht ór cómair na teinead. Má bí iongantar an thaoghail orm nuair connacar an Giobladán an céad uair ran pneachta, bí a deic n-oipead orm anoir.

"Cá bhuilim?" arra mire ag preabadh puar.

"Ó, ar dhúirgir?" ar re, "cionnur atá an cor agat anoir?"

Do leat mo béal agus níor feadar freagra do thabairt air. Dhior fá dhaoidheacht gan amhar. 'Sé gut an "Giobladáin" do bí ann, acht níor b'é an fear céadna do bí ann i n-éan-cor.

Bí athairughadh mór air. I n-ionad rgodalaigh bocht bhoidaigh ir amhlaidh bí duine uaral galánta cáirréireach ann. Bí an liab agus an cáibín imtighe agus an palacan do bí ar a ghúir imtighe leó. Bí éadan árd leathan min air; gruag car chairdub agus féarog de'n dat céadna; rhón oiread fada; púile dubha ag cur roillre arta ar nór gur dóig leat go raib ré ag féachaint irteach thréd' choidhe; ceann mar ceann níog ar a guailnib aige agus cuma agus déanamh gairgidhig air. Níor leagar púil riamh ar éin-fear com bheag leir roimhe rin no ó foin i leith.

"Ar ndóig ní tura an 'Giobladán'?" arra mire.

"Giobladán!" ar reirean, agus leig re rgairt com choidheamail ronnmar ar gur b' iongantach nár rgoilt ré a dá thaob ag gáirdhe; "Giobladán! Nach dear an ainm do chuir orm? Ir mire an 'Giobladan' dá

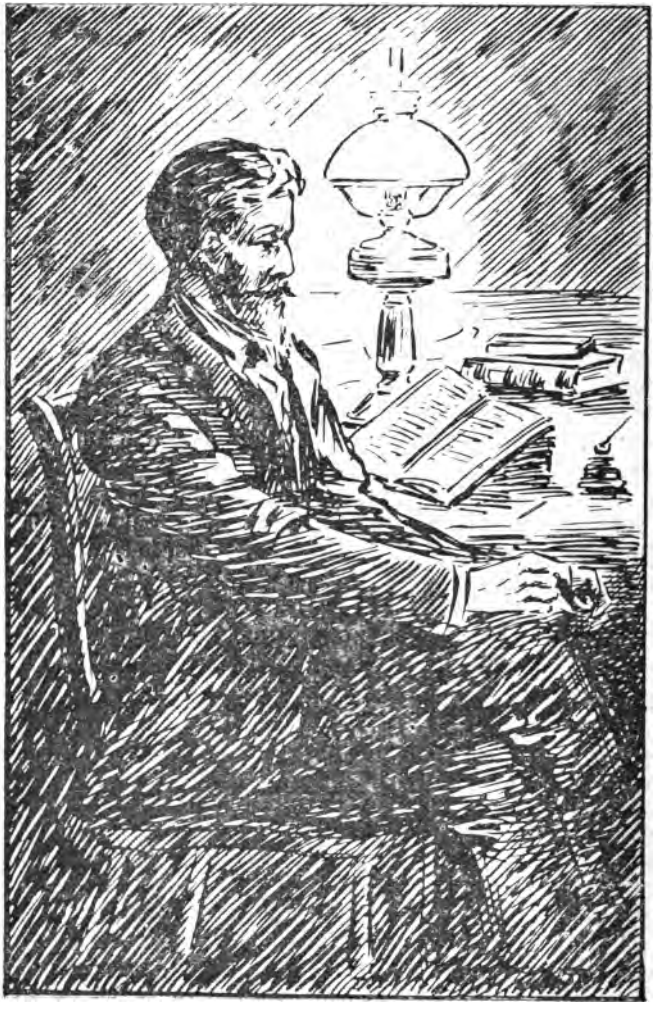

Cad do éirinn ann ádt fear breag, dathamail, mairead.

ſíſniḋ. 'Seaḋ, ḋéanfaiḋ ſé ſin an ſnó go háḷainn," aſur leiġ ſé ſgairt eile aṙ.

"Acht cá ḃfuilim?" aṙṙa mise. "D'fóiḋin go otiuḋaiṫċá ſheaſha aṙ an ſceiṫ ſin anoiṙ."

"Ná feiceann tú go ḃfuiliṙ i n-áit ḃiġ ḋeiṙ compóṙḋaiġ," aſur ḃí ſmiġeaḋ ġáiſe 'na ſúiliḃ maṙ iṙ ḋóċa ġuṙ ḃuġ ſé fá noeaṙa go ſaiḃ ſġannſaḋ éicint oſm-ſa.

"Cím, acht cá ḃfuil an áit ſin?"

"Inneóſaiḋ miſe ḋuit é ſin. Ḃfuil 'ſiom aġat cá ḃfuil Tulach na ſéimne?"

"Tá go maiṫ; iṙ minic ḃíom i n-áiṙḋe aiṁ,"

"'Seaḋ, tá ſé ſin anoiṙ go ḋíſeaċ ġlan óṙ ḋo ċeann aġur táiṁ timċeall le trí ċéaḋ troiġ nó ḃ'fóiḋin níom mó fá'n Tulach."

"Iṙ ḋóiġ liom go ḃfuil ſonn oṙt maġaḋ ḋo ḋéanaṁ fúm," aṙṙa miſe.

"Ní'l, aṙ m' anam," aṙ ſeiſean, "'ſí an ſíṁnne ġlan atáim a innſint ḋuit. Náċ cuiṁin leat an obaiṙ ḋo ḃí aġainn aġ teaċt iṙteaċ."

"Iṙ cuiṁin go maiṫ," aṙṙa miſe, "aġur tá a ſuan aṙ mo ġlúiniḃ. Iṙ ḋóċa go ḃfuilmíḋ iṙtiġ i n-uaiṁ fá'n ſliaḃ maṙ ſin," aġur annſoin im' aiġneaḋ ſéin ḋúḃaiṙt, "Táim iṙtiġ acht cionnuṙ fá'n ſṙéiṙ a' naġaiḋ mé amaċ? Sin í an ċeiṙt."

"Do ċomaiṙ tú go ceaṙt," aṙ ſé.

"Seaḋ," aṙṙa miſe, "iṙ minic ḋo ċualaṙ na ſeanḋaoine 'ġa ráḋ, nuaiṙ ḃíoḋ ſiaḋ ḃailiġṫe ċaṙt timċeall an teallaiġ, aġ cuṙ ſíoṙ ḋóiḃ ſéin aġur aġ innſint ſean-ſġéalta, go ſaiḃ uaiṁ aġ ſiṫ iṙteaċ ó'n ḃṙaiṙſe fá Śliaḃ Calláin. Ċeapaṙ ſéin i ġcoṁnuiḋe ná ſaiḃ 'ṙan ſġéal úḋ acht ráiméiṙ; acht ċím anoiṙ go ſaiḃ úġḋaṙṫáṙ éicint leiṙ."

"Táiṙ aġ teaċt ċuġat ſéin aṙíṙ," aṙ ſé, nuaiṙ ċuiṙeaṙ an ſeaċt ċainte ſeo ċaṙm, "act caiṫſiṙ aiſe ḋo ċaḃaiṙt ḋuit ſéin go fóill taṙ éiṙ an méiḋ aṙ ċuaḋaiṙ tſío an tſaċnóna ſo. Seo, tóġ ḃṙaon anḃṙuiṫe aġur ḋéanfaiḋ ſé maiṫeaṙ ḋuit."

Tógar uaid é agus mothuigeas é ag gabáil timcheall mo chroide agus an teas ag rith trém' ballaib.

"Tá ré rin go breag," arsa mise, "ní féadfad mo mháthair féin é déanamh níos fearr nó níos blasda; go bráthaid Dia do shaoghal agus do fháinte agat agus ná raib an oiread rin de luighseachán bliadhna ort."

"Tá do mháthair beó mar rin," ar seisean, agus leig se orna ar. D'féidir go raib sé ag cuimhneamh ar a máthair féin.

"Tá, buidheachar le Dia, agus tá sí 'na mnaoi óig láidir fós."

"Cad ar tú?"

"Ó'n gCathair."

"Ó'n gCathair, an ead," ar seisean, ré mar do béad iongantar air, "agus cia'r díob tú annsoin?"

"De Muintir Bhriain.

"Agus an bfuil éan-ghaol agat le Diarmuid Ua Bhriain?"

"Tá, gaol an-ghairid ar fad."

"An dá ríribh atá tú?"

"'Sead, 'sé m'athair é."

"Diarmuid O Briain t'athair-se!" ar sé, agus ní cheidfead éinne go dtiucfad a leithéid de sgannradh air ir do táinig. Do leat a béal agus níor labair sé gíog ar feadh cúig nóiminte act ag cur na rúl thíom-sa.

"Diarmuid Ua Briain a athair," ar sé, mar do béad sé ag caint leis féin. "Ir airtead an raoghal é"— "Tagann na daoine le céile act ní tagann na cnuic ná na gleidhte," agus annsoin, ag iompód i leit cugam-sa, "ir maith do fhuigear aneoct go háirithe agus táim an-buidheach 'na taob. Cuir do láimh annsoin," ar sé, ag sineadh a láimh féin cugam, "agus cuir do láimh eile annsoin. Tugar mo dá láimh dó agus do chroit sé iad go cneálta: "tá mo chroide an-ghealleat agus beid átar orm go deó agus go brát gur buaileas thasna ort um thratnóna. Dá

mbá maoṁa leo' aċaiṙ do béaḋ inṙ an ċaoi 'na raiḃ cuṙa nuaiṙ do ċáṅgaṙ oṙṫ fá 'n ṙgailṙ, do ṁaġainn fá 'n ṫṁoḃlóiḋ ċéadna. Tá an ċroiḋe 'ran áiṫ ċeaṙṫ aġ ṫ'aċaiṙ aġuṙ, ṁuḋ níoṙ feaṙṙ, tá ré 'aṙ ṙliġe na ṙíṙinne'—'ran raoġal ro go háiṙiṫe—aġuṙ tá ṙúil aġaṁ leiṙ go mbeiḋ ré aṙ ṙliġe na ṙíṙinne inṙ an raoġal eile, le congnaṁ Dé. Aġuṙ má'ṙ cuṙa an mac ata aiġe i mDaile-Áṫa-Cliaṫ, tá tú aṙ an mbealaċ ceaṙṫ ṙreiṙin, do ṙéiṙ maṙ ċluiniṁ anoiṙ aġuṙ aṙíṙ. Ní ṙeadaṙ an ṫuigeann tú ṁe."

"Tuigiṁ go deiṁin," aṙṙa miṙe," aġuṙ táiṁ go han-buiḋeaċ aṙ raṫ; aċt cia hé tú ṙéin anoiṙ? D' aiṫ liom aiṫne do beiṫ aġaṁ oṙṫ, maṙ b' ṙéidiṙ go ndíol-ṙainn an ċomaiṙ lá éiciṁ."

"Na habaiṙ ṙocal maṙ ġeall aiṙ ṙin anoiṙ," aṙ ré, "aġuṙ déanṙaiḋ an ainm do ċuiṙiṙ oṙṁ ó ċianaiḃ an ġnó go han-ṁaiṫ—miṙe an Ġiobláċán"—aġuṙ leiġ ré ṙgaiṙṫ ḃreaġ ṙpleódṙaċ aṙ do ċuiṙṙeaḋ ṙonn ġáiṙe aṙ éinne do beaḋ aġ éiṙṫeaċt leiṙ.

"Tairbeán an ċoṙ anoiṙ," aṙ ré, "go ḃṙeiċṙiḋ ṁé an ḃṙuil ṙí aġ ḋul i ḃṙeaḋaṙ."

Ṡíneaṙ ċuiġe í aġuṙ, taṙ éiṙ ḃlieaṫnuiġṫe uiṙṙi, ḋuḃaiṙṫ ré:

"Tá ṙí go ḃlieaġ aġaṫ anoiṙ aġuṙ i ġceann láe no ḋó beiḋ ṙí go maiṫ aṙíṙ. Ṙéaċ, tá do ċuiḋeaḋaiġ ṫiomṁuiġṫe; éiṁiġ id' ṁuiḋe aġuṙ buail oṙṫ iaḋ. Tá ré luaṫ ran oiḋċe ṙóṙ aġuṙ, ó'ṙ annaṁ ḃíonn éinne im' ṙoċaiṙ annṙo, beiḋ ṙeaṅċuṙ aġainn."

An cúigeaḋ cuid.

An uaiṁ.

Ḃíoṙ aġ ṙéaċaint timċeall oṙṁ an ṙaid do ḃí ré aġ caint, aġ ḃlieaṫnuġaḋ aṙ an ṙeomṙa aġuṙ an ċaoi 'n-a ṁaiḃ ré cuṙṫa le ċéile aġuṙ 'ṡá ṙiaṙṙuiġe im' aiġneaḋ ṙéin cá ḃṙuaiṙ ré na rúġáin aṙ raṫ nuaiṙ ḋuḃaiṙṫ ré:

"Tá tú ag déanamh iongantais dem' theagasc agus dem' aicilleadacht. Náċ dear-lámhaċ an duine me?"

"'Sead, ar m' focal; acht cá bfuarais na rúgáin go léir? Agus má'r uaimh atá annro, ar nóig ní raib éin-ċeal leis an mbocán ro i n-éan-ċor."

"Inneorais mise duit ar dall; acht an mb'ait leat an uaimh ar fad d' feiscint?"

"D'ait liom," arra mise, "acht tá ré ró-luaċ for an ċor do ċur fúm."

"Ní'l, pioc," ar seisean, "ċoṁ fada is tá ré seo agat," agus dóg ré maide cloise ó'n gcúinne agus fín ré ċugam é.

"Raġamaoid amaċ go fóill go bfeicfid tú mo nioġaċt-sa ar fad," ar ré.

"Acht cá bfuarais an maide cloise?" arra mise leis.

"Ċuiseas le ċéile í an faid do bí tú id' codlad. Gab i leit annro anoir agus tabair aise do'n ċoir."

Dóg ré an trilleán o'n mbóid agus d' orgail ré dorus beag taob leis an tealleaċ agus ċuadmar amach isteaċ. Ní faca mé a leiṫéid de radarc ó'n lá rugad me go dtí sin agus ní faca mé radarc mar é ó soin. Bí an seomra beag déanta go dtseaċ glan ar an gcaoi ċéadna i raib an ceann eile, acht do bí ré lionta suas go dtí an dorus le hairneid de gaċ cineál agus bíodar go léir ċoṁ glan agus ċoṁ soillseaċ soin is gur baineadar an radarc díom naċ mór nuair do ċuadar isteaċ ar dtús. Bíodar ar crocad aige ór cionn a ċéile ar na ballaib ṫart timċeall an seomra ċoṁ fada is b'féidir leis sliġe d' fágail dóib—gunnaí seanna agus piortail go leór, agus a lán de ċlaidṁtib agus de baigneitib—agus bí cuid eile aca cruaċta i ngriosáinaib ar an úrlar. Bí úirnéir beag, inneóin agus úirlirí gabann i gcúinne, agus binnse agus úirlirí sluinéarta i gcúinne eile. Bí an fear agus an áit ag éirige níor airtige gaċ éan-nóiminṫ.

"Is dóig liom go bruilim fá dhaoideaċt," arra mise, nuair do ċógar lán mo shúl de'n seomra.

"Nil'sin, maire, i n-éan-coṫ," arra an "Siobhlacán."
Do ṫóg ré ruar ceann de na sunnaiḃ agus do ċuimil ré é go cneálta le n-a láiṁ.

"Féaċ," ar feirean, "naċ deas an úirlis í sin. Ṫáinig sí ó Amerioca agus do ċuirfeaḋ sí piléar tré duine náċ mór mile ó ḃaile; aċt ċifimíd an ċuid eile aca anís. Saḃ i leiṫ anniro."

D'forgail ré dorar eile agus dagair ré amaċ orm. Nior féadar mo láṁ d' feircint bí ré ċom dorċa roim. Nior ċuimhnigear go rabamar inr an uaiṁ agus nuair d' féaċar amaċ duḃrar.

"Uċ, naċ dorċa í an oiḋċe!"

Leig an "Siobhlacán" rmut gáire ar.

"Naċ dorċa í an oiḋċe," arra gur ṫaoḃ amuig díom. "Há! há!" arra gur eile. Annroin do labair beirt nó trír eile i n-éinfeaċt nior furoe amaċ, "Uċ! naċ dorċa"—"há! há"—"an oiḋċe"—"há! há! há!"—"Naċ"—"Naċ dorċa"—"há! há!"—"an oiḋċe"—"há! há! há!"—agur mar sin leó as rsigireaḋ agus as déanaṁ magaiḋ fúm go raiḃ an áit lan ruar de gutannaiḃ. Díodar ċior fúm, ċuar or mo ċionn, ar m'agaiḋ amaċ agus ar gaċ ṫaoḃ díom, D' imṫigeadar uaim i ndiaiḋ a ċéile agus d' irrigeadar fá deireaḋ ar nór na raiḃ ionnta aċt riorarnaċ as creaċaḋ i gcúinniḃ na huaṁa.

Deir mire gur ḃain ré preab aram. Ṫáinig rgannraḃ orm ar ṫúr agus 'na diaiḋ sin ṫáinig iongantar agus uaċḃár an traogail orm, ar nór nár féadar corruige ar an áit 'n-a raḃar im fearaṁ ar fead cúig nóiminte. Do ḃagair an "Siobhlacán" irteaċ orm.

"Mac-alla," arra mire, nuair bí an dorar dúnta aige.

"'Seaḋ," ar ré, "naċ bneag é?"

"Nior airigear riaṁ roiṁe reo éan-ruo mar é aċt éan-uair aṁáin; aċt ní raiḃ teaċt ruar ar bit leir reo aige. Tá an uaiṁ go han-mór ir doċa."

"Bí cinnte de sin. Ṫáir id' fearaṁ anoir ar ḃruaċ gága uaċḃáraige agus má tá éan-órlaċ aṁáin

ann, tá ré ór cionn míle tpoiȝ i nDoimhneacт. Ná téiȝip pó-fada amaċ nuaip a beaD aȝ tairbeánt na huaiṁa ḋuit, nó b'féidip ȝo bpuiȝteá púḋán id' ċeann; coinniȝ taoḃ ċiap díom-pa aȝup ní beiḋ baoȝal ap bit ort."

Ċóȝ ré pliteóȝ ȝiuṁaipe aȝup ċuip ré pȝoilt beaȝ 'na héaḋan le tuaiȝ. Annpoin puaip ré pop bappaiȝ aȝup pocpuiȝ ré ipteaċ 'pan pȝoilt é aȝup ċap ré an bappaċ i mbaċall map béaḋ méapóȝ ap baip na pliteóiȝe. Nuaip ḃí ré pocpuiȝte ȝo dainȝean aiȝe, ċúm ré an pliteóȝ aȝup an bappaċ i bpota ola aȝup d'fáȝ ré ann iad ȝo paiḃ an ola púiȝte ipteaċ ȝo maiċ ionnta. Ċuȝap fá nDeapna lom-láiṫeaċ ȝo paiḃ ré aȝ déanaṁ cóipte ċun na huaiṁa do tairbeánt dam.

"Tiuḃpaiḋ ré reo polap ap nóṫaint ḋúinn anoip," ap ré, aȝup ċuip ré teine leip. Ċuaḋmap amaċ ȝo bpuaċ na ȝáȝa aṁáċ. Ȝaċ con do ċuipeamap ḋinn do ċuip an mac-alla fpeaȝpa ċap aip ċuȝainn. D'áṫouiȝ an "Ȝiobláċán" an cóipte ór a ċionn ap nór ȝo bpuiȝinn paḋapc maiċ ap an uaiṁ, aȝup do pear ré ȝo ḋána amaċ ap bpuaċ an puill. Ní ḋéanpainn péin é dá bpuiȝinn míle púnt; acт, ap nóiȝ, map aḋeip an pean-focal—"Neapt na taiṫiȝe méaḋuiȝeann ré an tapcuipne."

Cé ȝo ḋtuȝ an cóipte polup bpeaȝ uaiḋ níop ṫéaḋap puḋ ap bit d' feipcint acт aṁáin poinnt beaȝ de'n ċappaiȝ ór mo ċionn aȝup ap ȝaċ taoḃ díom. Amaċ uainn ní paiḃ ann acт doṁċaḋap tpom tiuȝ aȝup ip nóiȝ liom péin náp ḋein an cóipte acт é do ṁéaḋuȝaḋ. Ḃí ré ċoṁ tiuȝ poin ȝup paoileap ȝo mb' féidip liom é ȝeappaḋ le pȝin, no mám de cóȝaint im' láim. Ḃíop aȝ piappuiȝe díom péin, an paid do díop aȝ péaċaint amaċ, cad do bí poluiȝte taoḃ ċiap de'n doṁċaḋap, aȝup do bí ré ċoṁ diaṁain ȝpáineaṁail rin ȝup ċuip ré uaċḃáp im ċpoiḋe.

"Ní'l iomaṁca le feipcint amaċ uainn no taoḃ ċuap díinn," apr' an "Ȝiobláċán," "acт tairbeánpaiḋ

D' áṁuiṡ an "Sliobláċán" an tóiṁe ór a ċionn.

mé duit anoir doimneacht an puill." Cuaid sé ar a slúmid.

"Luig sior agus tapraing amach go bruach na cairrge," ar seisean, "táim cun an tóirre do caiteam sior."

Luigear sior mar d' éirdeig sé agus druidear amach go haiseach go raib mo ceann tar bruach na gága. Do dein sé séin an rud céadna. Cait sé an tóirre amach uaid agus sior agus sior leis trid an doracadar. Dior as brat gach éan-nóimint go mbuailfead sé an tóm act nior buail; agus nior tairbean sé éan-rud dúinn. Dior as fairge air go dti ná raib ann act rpréac. Cáinig rian im' fúilib agus dúdán im' ceann ó deid as féacaint air, agus do chitear go rmior. Fá deiread do cailleamar radarc air ar fad.

"Anoir, cad dein tú," arr' an "Sioblacán" irteac im' cluair nuair bi an tóirre imcigte ar radarc.

"Leig dam go foill," arra mire, "go scuirfid mé leiread na cairrge idir mé séin agus an poll uadbárac úd." Agus do cuadar as lapadáil irteac ran mbocán. Ni leigfead an eagla dám éirge im' fearaib go rabar irtig, agus dior mar duine do bead i n-áirde ar luargán. Cáinig an "Sioblacán" irteac im' diaid agus dún sé an doras.

"Ir airdeac agus ir millteac an áit i reo," arra mire, "agus tá greim im' chorde le huacdár."

"Dior séin mar rin ar dtúr," arr' an "Sioblacán," "agus i brad nior meara ná tá tura anoir, mar ir beag nár cuireas irteac ar mullac mo cinn ran gág an tarna huair do cángar annro; act tá caicige agam air anoir agus ni cuirim ruim ar dit ann."

Cóg sé anuar bóga agus raigead do bi aige ran mbocán as rád.

"Tairbeanrair mé leiread na gága duit anoir."

Fuair sé mám barraig agus car sé ar dior na raigde é agus dein sé cóirre de mar do dein sé oe'n trliredig roime rin. Nuair bi a dóctaint ola

fáiġte aġ an mbaṗṗaċ, do ċuiṗ sé teine leiṗ aġuṗ d'oṗġail sé an doṗaṗ. "Féaċ amaċ anoiṗ," aṗ sé aġuṗ sġaoil sé uaiḋ é tṗíd an doṗċadaṗ leiṗ an mbóġa. Ċuaiḋ an tṗaiġeaḋ aġuṗ an ṗop baṗṗaiġ aṗ laṗaḋ go roillṗeaċ amaċ, b'féidiṗ céad sṗat, gan an taoḃ ċall do ḃualaḋ; aġuṗ annṗoin do ċlaonuiġ sé siṗ i ndiaiḋ a ċéile aġuṗ ċuiṫ sé maṗ do ċuiṫ an tóiṗṗe aġuṗ i gceann tamaill do ṗluiġeaḋ i ndoimneaċt na gáġa é gan éan-ṗuḋ do ṫaiṗbeánt ḋúinn. Ní miṗde a ṗáḋ guṗ ṁéaduiġ sé seo an méad iongantaiṗ do ḃí im' ċṗoiḋe ċeana.

Ċuiṗ sé sṫól taoḃ amuiġ de'n doṗaṗ. "Suiḋ siṗ annṗo go fóil," aṗ seiṗean, "go gcuiṗfiḋ tú aiṫne aṗ an gcuideaċtain a ḃíonn annṗo aġam go minic."

An Seiseaḋ Cuid.

An mac Alla.

Rug sé aṗ ċeann de na gunnaiḃ aġuṗ ċuiṗ sé piléiṗ ann. Sul a ṗaiḃ a siṗ aġam ċad do bí gá ḋéanaṁ aiġe d' áṗduiġ sé an gunna aġuṗ ċaiṫ sé uṗċaṗ aṗ.

"Compaiġe Dé ċuġainn," aṗṗa miṗe aġuṗ do ṗṫeabaṗ im ṫeaṗaṁ leiṗ an ngeiṫ do ḃain sé aṗam. Saoilead go ṗaiḃ an ṗliaḃ aġ tuitim iṗteaċ oṗainn. D'éiṗiġ an mac Alla maṗ ḃlaḋm tóiṗniġe, aġuṗ bí an ṗuaim ċoṁ huaṫḃáṗaċ ṗoin guṗ ṁoṫuiġeaṗ an ċaṗṗaiġ aġ cṗiṫeaḋ fúṁ. D'imṫiġ sé uainn aġuṗ ṫáinig sé aṗ aiṗ aṗíṗ aġuṗ aṗíṗ eile aṗ nóṗ guṗ b'éigin dam mo ṁéaṗeċa do ċuṗ im' ċluaṗaiḃ ċun an "ṗuaille buaille" do ċongḃáilt amaċ. Aṗ dtúṗ bí sé ċoṁ boṗḃ baġaṗṫaċ leiṗ an tóiṗniġ; annṗoin bí sé go gaṗḃ gluġaṗaċ fa maṗ ḃeaḋ ṗuaim na ṗaiṗṗge aġ bṗiṗeaḋ go tṗom aṗ ċloċaṗ tṗáġa; aġuṗ n-a ḋiaiḋ ṗin bí sé an-ċoṗaiṁail leiṗ an ḃṗuaim do ṫiucṗaḋ ó ċlaiḋe aġ tuitim, no ó tṗiucaillíḃ do ḃeaḋ aġ

gabáil tar bóthar garbh; agus tiúd an bhrothlom agus an tiurtar go léir táinig chugainn fuaim mar phléargadh gunnaí mór i bhfad uainn. Ceist an "Giobláchán" a dó nó a thí d'umchaibh eile agus bí fonn air leanamhaint do'n ghnó, acht d'iarrfar air a tabairt fuar. Bí an mac alla go han-bheag ar fad acht bí mo bóthaint agam de an uair sin go háirithe. Acht ní raibh an "Giobláchán" fárta fós. Tóg ré anuas fiuil bí ar chrochadh de'n balla agus cuir ré i gcóir í.

"An dtaitneann ceól leat?" ar seisean.

"Taitneann go mait," arsa mise, "tá fséir mhór agam ann i gcomhnuidhe."

"Má'r mar sin atá an scéal," ar sé, "geobaidh tú ceól anois nó riamh."

"Má tá sé mar an ceol do tug an mac alla uaidh ó cianaibh ná bac leis."

"Éist," ar seisean, ag leigint gáire ar, "agus tabair do bheit nuair táim chíochnuighte."

Thornuig sé ag seinm, agus dá mbéinn ag caint go ceann seachtmaine ní fséadfainn tuairgbáil ceart do thabairt ar an gcomhseinm d'éirig san uaimh. D'áluinn an beidleadóir an "Giobláchán" agus bí sé 'n-a cumar, "ó neart na taitighe," ir dóca, ceól do bhuaint ar an mac alla chom mait leis an bhfiuil. Dá mbeadh gach éin-ghléar ceól i n-Éirinn bailighte isteach i n-éan-halla amháin agus iad go léir ar siubhal i n-éinfeacht, ní fséadfadh siad ceól níos binne ná níos áilne ná níos taitneamaighe do thabairt uatha ná an ceól do tug an fiuil agus an mac alla dúinn an oidhche úd. Tóg sé an chuidhe agus an t-anam aram. Níor mhothuigear rian ná tuirse ná eagla ná éinnídh eile acht amháin aoibhneas agus sásamh aignidh an fuid do bí an "Giobláchán" ag seinm agus d'fanfainn annsin ag éisteacht leis ar feadh lae agus oidhche gan bheit tuirseach de.

Nuair bí sé fárta cuir sé uaidh an fiuil agus thornuig sé ag caint ar ceól na hÉireann agus bí cur síos mór agamn mar gheall air. Cainteóir áluinn

dob' eadh an "Giobladán" agus b'ait leat beit ag éirteacht leis, da líomhta agus da léigeannta na smaointe do bí aige agus do chuir an Gaedilg ó n-a beal com bladra le ceól. Ní raib sé dall ar éinnidh. Do bíos ag smaoineamh, anois agus arís, an fad do bí sé ag caint, ar an gcaoi 'na raib se ag caiteamh a coda aimsire agus ag fiafruighe díom féin cad é an fáth bí leis. Díos deimneach go raib sé leat-éadtrom agus gur b'in é an ciall go raib sé ag imteacht, mar a déarfá, le haer an traoghail agus ag cur a muinéil i gcontadhairt; acht ní raib fíor agam an uair sin ar an méid ar cuaid sé thíd.

Níor leig sé dam dul go-fada leis na smaointib seo mar tarraing sé cuige feadóg agus tosnuigh sé ag seinm uirri. Dá feadar an ceól do buain sé ar an bhfoil, b'fearr ná sin seacht n-uaire an ceól do buain sé ar an bfeadóg. Do fásuigh sé ar gach uile nid d' airigear suas go dtí sin. Ní ciubrad éanlaith na cruinne dá mbeidís go léir 'san uaim ag cantain le céile ceól níos neamhda ná níos aoibne uada. Do cug an feadóg an mac alla amach i bfad níos fearr agus níos binne ná éan-duo eile.

"Cad deir tú leis sin?" arr' an "Giobladán" nuair fguir sé dá seinneamaint.

"Ní feadar fós," arsa mise, "ná fuilim fá dheoidheacht. Dá mbeinn ag caint ar fead lae agus bliadna, ní féadfainn a innsint duit an méad aoibnis agus taitnim agus fáfaim chroide do cug an ceól úd dam. Ni'l éin-teacht suas leat."

"Ná bac leis an bhlámár anois," arr' an "Giobladán."

"Ni'lim ag blámár i n-éan-cos," arsa mise, acht b'féidir gur chuige dam a rádh ná fuil éin teacht suas le dearlámhacht an "Fir i nÁirde."

"Tá tú ag caint go ciallmar anois," ar seisean, ag cur fgairte ar.

"D'féidir é," arsa mise, "acht bíos cun a rádh nuair bíos ag éirteacht leat—"

"Agus leis an mac alla," an feisean.

"Agus leis an mac alla, an eagla an flámáis—do cuis sé i n-uimhail dam an tuasargbáil do léigear agus do cualas go minic i dtaob ceóil na n-Aingeal is na flaitis."

"Ni'lim cniocnuigte i n-éan-cos fós," an feisean, agus d'éirig sé 'n-a seasamh.

Tosnuig sé ag amhrán. Bi guc breag fonnmar ceólmar ag an "nGiobladán" agus nios cailli se éannuo i dtaob beit isteig san uaim. Ni feadar séin cia aca do b'fearr cun an mac alla do tabairt amach—an fidil, an feadóg nó guc an "Giobladáin"—nó cia aca a raib an barr aige i gcoimheinm; act is dóig liom gur fánuig an guc orra go léir. Cualar tri céad daoine ag gabáil amhrán i n-éinfeacht éan-uair amháin i halla mór i mBaile-Áta-Cliat; act cé go raib an ceól agus an coimheinm go han-breag ar fad, ni raib éin-teacht ruar aige le ceól an "Giobladáin" nuair cuig sé uaid "An Raib tú ag an gCarrais," agus nuair do bi an mac alla agus an dóigo do cuir sé ruar 'san uaim ag cuideachtain leis. Bi lán mala d' amhránaib aige agus do gab sé seact gcinn aca rul ar stad sé. Bi ceann aca—"An Feirmeóir Gaedealach" go hálainn agus táim dá cur síos annso.

An Feirmeóir Gaedealach.

Threabfaid mé i nomarfaid mé,
Is cuirfid mé an eórna,
Agus bainfid mé an foghmar go héargaid;
Beid mo foiléar ar comgar
Is mo bardaille beórach
Is beacuirge dóctaint na gcéadta;
Beid an lonnub 'san smólach
Ag síor feinm ceóil dam
Ar maidin is mé ag seólad mo caorach;
Is ni'l éin-teach órda
Ná hólfaid mé coróin ann,
Nuair díolfaid mé dó ar an aonach.

A comhairle'na mo chroidhe 'rtig,
Dhruidhidh aniogh liom,
Agus geallaim-re dhuibh-re nach bréag é,
Mara mbeadh fíor-chuid
Go mbeidhmíd-ne claoidhte
Gan blarach na dighe ná béile;
Luchd peiriodhig ciontha
Ir na gcnotaí dubha fiodha
Ir caile beag buidhe go mbíonn tae aici.
Go mbeidh loirtin na hoidhche
Le fágail ag mo thigh-re
Ag frithóirighidh 'r ag maolchaibh gan éileamh.

Tar fáile mar théidheas riad,
Ní fhachas lem' fhé ann;
Leanfad mo chéachtá 'r mo bhráca;
Beidh olann mo chaorach
Dá cairteamh mar éadach,
'S nach geal beidh mo léine ag mo ghrádh geal?
Dim fealadh ag aodhaireacht
Ar chuic ir ar fhléidhtibh,
Ir ag cairteamh mo fhaol i dtig an tábairne,
Ir gach feirmeoir Gaedhealach
Ar thalamh na hEireann
Fa chuairim fad fhoghail chum ár fláinte.

Gach rgafaire rúgach
Cum punainn do rúrgadh
Agus bruinnill dear múinte do bhéagadh,,
Dhruidhir liomra
Go ndéanfamaoid cúnntar,
Mar ir duine gan amhar de'n tréidh mé;
Dim fealadh im' ughdar
Im fhíg 'gur im' phionnra,
Agus timcheall an bhúird seo ní rtaonfainn,
Agus an cóbach gan múnadh
Ná- hólann an lionn linn
Cuirfear ar gcúl é agus féar leir.

D'éiġin dam féin aṁrán no dó ċabairt uaim nuair bí an "Ġioblaċán" cníoċnuiġte. Nuair bíor ag ġabáil an trean-aṁráin bheaġ úd "An Páirdín Fionn" do feinn ré an fonn ar an bpiodl liom, agus d' árduiġ an t-aṁrán a ċroide ċom mór roin ir ġur dóiġ le duine ġur ar mire bí ré.

"Naċ mór an peall é," ar reirean, mar do bead ré ag caint leir féin, "go bruil na daoine ag caiteaṁ ruar na rean-aṁrán agus a ġceódl ġrinn dúdċair féin. Ir comarda é go bruil an rgláḃuideaċt dóiġte irteaċ go doiṁin i n-a ġcroidiḃ. Ní'l torad an ṁadra ag an aor ós atá ag éirġe ruar anoir ar teanġaid na tíre, ar filideaċt na tíre, ná ar ċeol na tíre; act d'féidir le conġnaṁ dé go dtiocfad an lá nuair do béad níor mó mear aca ar na neiḋiḃ ḃainear le náirsúntaċt. Ní beidṁid ċoidċe 'ar fuiġe na fírinne' go dtí go dtiocfaid an lá roin."

"Ir ait an duine tú," arra mire leir.

"An dóiġ leat roin?" ar reirean, ag teaċt ċuige féin, agus bí rmigead i n-a fuiliḃ. Ná habair éanduo go póill go breicfid tú cuid eile de'n draoideaċt."

An seaċtmad cuid.

An droiċead.

Ċuaid ré i leaċtaoiḃ ar an ġcarrair agus d' aiṁġear rgréaċailt éicint mar do bead rópa ag duċ ar roiḋleán. Bí rian im' fúilib ó beiċ ag féaċaint 'n-a diaid dtío an doiṁadar, agus mo ċroide agus mo ċeann ag dreabad le faiṫċios ag éirteaċt go hairead le ġaċ éan-fuaim d'éiriġ 'ran uaiṁ. Bí an rgréaċailt ar riubal ar read cúiġ nóimiṁe agus annroin rtad rí go hobann.

"Ní feadar cad é an diabluidéaċt atá idir láiṁ aige anoir," arra mire liom féin, agus ir ar éigin do bí an focal ar mo béal nuair cad do ċirinn ór mo

comhair amach act rplanc beag teineadh agur annroin tóirre mór ar laradh ruar go roillreach i láimh an "Gioblachain" ar an dtaob tall de'n uaimh.

Leig ré liúg aird-glórach ar nuair d' árdduig ré an tóirre, agur deir mire lib-re go raib gleo 'ran uaimh go ceann tamaill 'n-a diaidh rin. Ní raib 'fior agam fá rpéir na cruinne cionnur ar cuaid ré anonn act ní rabar pó-fada man rin. D' féach ré man do béad ré leat-mhile uaim, man geall ar an doirchadar, ir dóca, act ní raib ré an faid rin uaim i n-éan-choir. Ir i mo chuairim go raib ré cúpla céad rlat uaim go háirithe agur do cairbeán an rolar ó'n dtaob eile go raib an uaimh fada farraing agur go raib an rliabh ór ar gcionn go dírneach, man adéarfá, man rliogán báirnig iompuigte ar a béal. Bí an doirchadar com tiug roin 'ran gáig gur dóig leat go bréadfá riubal air. Cugar fá ndeara go raib na cairrgeacha i bfad nior gairbe ar an dtaob tall. Bíor ag féachaint an bféadfainn a déanamh amach cionnur do cuaid ré anonn nuair d'imtig ré ruar go dtí rud éicint a bí an-choramail le cliab nó cirean ar bruach na gága. Socruig ré an tóirre ar chaoib an cirean agur léim ré irteach ann. D' airigear an roichleán lem' chaob ag imteacht arír agur ro cugam anall an "Giobladán" 'ran cirean man bead ré i mbáid ag rnámh tar doirchadar na gága. Do ciubaidá an leabar go raib rgiadáin ar an gcirean, do fleamhnaig ré i leit cúgam com rocair rin. D'é reo an rgeimle ba mó do cug ré dam fór, agur ir dóca go raib ré leagta amach aige roim ré man bí gach éan-rud eile. Bí mo chroide im béal an faid do bí ré ag teacht i leit; man, dá mbrirfead an rópa, do béad rpruadar déanta de agur do caillrinn féin mo ciall. Nuair rhoic ré an rtrapa arír bí ré ag gáirdde leir féin. Ní raib ribe dá gruaig carta, agur maidir le faitciop ná éin-nid man rin do beit air tar éir na contabairta 'n-a raib ré, ní raib act an oiread ir do bí ar bonn mo bróige.

Connaiċ ré go raiḃ rgannraḋ an traoġail orm agur ḃornuiġ ré ag magaḋ fúm. "Ragmaoid irteaċ anoir," ar ré, "mar ir ḋóċa go ḃfuilir tuirreaċ ḋiom. Cionnur tá an ċor agat anoir?"

"Deamhan ar ċuimhnuiġear uirri i n-éan-ċor an faid do ḃior annro. Ni raiḃ 'fior agam acht an oiread leir an naoiḋean do ruġaḋ aréir go raiḃ ri gortuiġte ag éirteaċt leat agur ag féaċaint ort. Ni raiḃ aga agam lé cuimneamh uirri leir an méid iongantair, agur uaḃáir agur áiḃéire croiḋe agur rgannraid agur gaċ uile ruḋ eile atá taḃarta fá ndeara agam ó ṫángar irteaċ annro anoċt; acht tá an ċor go ḃreag agam anoir, ḃuiḋeacár le Dia."

"Ar a fon roin féin, tá faitċior orm go ḃfuilir tuirreaċ ḋiom, agur, dar go deimhin, ir mitid é," ar reirean.

"Ni'lim," arra mire, "acht má leanann tú deo' ċlearuiġeaċt beid mo ċeann liaċ roimh maidin. Féaċ, táim ag meaḃruġaḋ ar an ndroiċeaḋ airdeaċ ro agat. Cionnur ar ċuir tú an rópa trarna na gága go dtí an taoḃ eile?

"'Neóraḋ roin duit anoir," ar ré. "Dior annro éan-oiḋċe amáin agur nior féadar néal do ċodlaḋ. Dior buaiḋeartha im' aigneaḋ, mar do ḃuit ruḋ éicint amaċ i gcaiteamh an lae do ċuir trí n-a ċéile go mór mé. Dior ag únfairt agur ag cnagaḋ ran leaḃtain go dtí go raḃar tuirreaċ de agur fá deireaḋ ḃiar ḃall b' éigin dam éirige agur mo ċuid éaḋaiġ do ċur orm. Ṫángar amaċ annro leir an ḃfidil. Sin é an t-éan-trólár amáin ḃíonn agam nuair ḃíonn éan-ruḋ ameasra liom. Di ré an duille 'ċlog an uair reo agur ċaitear real fada ag reinm dam féin annro go raḃar náċ mór ag tuitim im' ċodlaḋ, gan ḃeiċ ag cuimneamh ar éan-ruḋ i n-éan-ċor ḃior ag féaċaint trid an doroċadar agur cad do ċifinn ór mo ċomair amaċ ar an dtaoḃ ḃall de'n gáig ach rplanc beag roluir. Maidin ḃreag ṁaṁraid doḃ' ead i agur bi fior agam go raiḃ an gnian ag

éirighe ar an dtaob roin de'n triath. D'éirigh mo chroidhe le háidhéir mar do rith ré irtheach im' cheann go mb'fhéidir go bruighinn rligh níor comhgharaighe irtheach go dtí an uaimh; acht do chuir sí amach go hobann nuair chuimhnighear ar an ngáig. 'San am chéadna táinig eagla orm go mb'fhéidir go bruighead duine éicint amach an poll agus go mbéad an cat ar an mála ar fad. Acht choimh fada ir do bí an gáig eadarainn ba chuma liom.

Chuirear an polar taob irtigh de'n dorus ar eagla gur ar mo fhúilib do bí an rplanc do connacar, acht ar ndóigh ní head. Bí ré ann gan amhar. Bí polar an lae ag teacht irtheach ar chuma éicint· comh cinnte ir do bíor féin im' fhearamh annro.

An fard do bíor ag féachaint air agus ag machtnamh cad do dhéanfainn do rith rmaointe irtheach im' cheann agus do chuirear i bfeirdm iad gan mhoill.

'Sé an chéad rud do dheinear, rnáthad mairnéalaigh d'fagáil—agus bí ceann beag agam go tráthamhail—ar chaoi go bruighinn amach go beacht luighe na háite 'n-a raib an polar ag teacht irtheach. Annroin do chuadar amach agus chuaruighear ruar agus anuar agus anonn agus anall; acht do theip orm an áit d'fagáil amach.

Bíor ag leigint mo rsíthe go tuirreach gruamach go leor nuair do tugar rá ndeara go raib fadh cairrgeach ag éirighe amach ar thaob an chuic thaob thuar díom agus dubhar liom féin go mb'féidir go bruighinn amach an poll ann. Bí an fadh ro nach mór ceathramha mhile ar fad agus é bhirte manntach mar na cairrgeachaib do cifeá ar bhuach na fairrge.

Suar liom agus níor b'fada dam ag cuartach go bfuarar an áit, agus ní mirde rádh go raib áthar chroidhe orm cé ná raib fior agam cad d' eirneóchadh ar an uair rin. Irtigh i gcúinne beag garbh iarrcúlach 'read do fuarar an poll agus rgairt aitinn agus dhireóg ag fár go tiugh taob amuigh de. Poll anbeag dob' eadh é acht do connacar go raib an rgoilt

ag leaṫnuġaḋ ríor agur ná fuil uaim acṫ na cloca beaga agur an cré do ġlanaḋ amaċ agur go mbeaḋ an poll com mór ir baḋ mait liom é.

Ni béinn fárta go bfeicfinn an fuil an poll ceart agam, agur má bí, an bféadfainn bealaċ do déanamh irteaċ go dti an uaim. Cáinig mé irteaċ fá déin greim le n-ite mar do ċeartuiġ ré uaim tar éir na maidne, agur, nuair bíor ag gabáil amaċ arís, d'fágar rolar ar an rgreapa annro. Cuġar cró liom agur ba beag an moill orm an poll do leaṫnuġaḋ agur i gceann leaṫuaire bíor im' feaṁ irtiġ 'ran uaim ċall annroin mar do bíor o ċianaiḃ.

Bíor ag brat go mbeaḋ an taoḃ eile níor oireamnaiġe dom' gnó-ra ná an taoḃ ro nó b'féidir go bfuiġinn rliġe trarna na gága. Acṫ b'feapr liom beit ar an dtaoḃ ro cé ná fuil rliġe ró-comgaraċ irteaċ cuige; mar fuarar amaċ go fuil an gáig com doiṁin ċall ir bí ré i bfur. Do dúnar fuar an poll arís tar éir an méid trioblóide do bí agam leir agur d' fágar mar fin é go ceann coiġciġe 'n-a diaid fin.

Éan-oiḋċe amáin do bíor annro tuirreaċ tnáiḋte tar éir beit ag rtracaḋ fuḋaiḋe do ċeartuiġ uaim irteaċ trid an bpoll roin díor agur ag fáḋ liom féin gur bfeag an fuḋ dá mbeaḋ bealaċ níor comgaraiġe irteaċ annro nuair do fiċ ré de plap irteaċ im' ċeann go gcuirfinn droiċead trarna na bearnan. Cuireap bóġa agur raiġead i gcóir gan moill agur cuġar iarracṫ ar rheing do ċur go dtí an taoḃ eile. Ceir ré orm fé dó acṫ an triomaḋ uiċar do ċaiṫeap ċuaiḋ an traiġead anonn agur d'fan ré ċall.

Bíor ag imteaċt ar mo ċroiceann le háiḃéir, mar bí an droiċead geall le beit déanta anoir, agur dá mbéaḋ rópa láidir fada agam, ní beaḋ iomarca moille air. Acṫ b'éigin dam fuḋ beag foiġne do beit agam, mar ní fuil rópa de'n ċineál do ċeartuiġ uaim le fagáil níor giorria dúinn ná inir. Pé ar doṁan é, fuarar an rópa fá deireaḋ agur 'ré t'aċaiṁ do ċuġ ċuġam ó Luimneaċ é.

Tá ré ghreamuighte go dtaingean agam inr an gcarraig ar gach taob de'n gháig agur tá an cireac atá agam mar chaláirde chocta de ar nór go gcuinneocad ré ruar leat-tonna ar meadhcaint. Ir iomda ualac trom do thugar liom thar an ngáig ó chuirear ruar an throicead cé go rabhar eaglac agur imnideac go leór an chéad uair do chuadhar anonn; act mar gach éanruo eile, ní chuirim ruim ar bit ann anoir "le neart na taidhge."

Tá an poll thall foluighte agam anoir ar nór nach bhruigead éinne amac é dá mbéad ré d'á long go ceann bliadna. Da mhór an donntáirde dam an bealac nuadh mar ní féadfainn cuid der na rudaib atá irtig annro agam do thabairt irtead go brát mar 'adh go bhuarar amac é. Agur má thagann éantóir orm éan-uair, ir féidir liom an throicead do chur ar uráid le carad mo láimhe.

"Act cuir i gcár," arra mire, "go dtagad éinne irtead a gan fhior duit ná beadh ré i gcumar dóib teacht anall annro inr an gcireac."

"Ir maith an chuimhne i ambarra," ar reirean, "act d'éirig an rud céadna im ceann féin nuair do bíor ag rochruigad an throicid. Bíonn duine an-gharda nuair tá a mhuineál 'ra lúib. Gadh i leith annro go fóil go bhreicfidh tú an chaoi atá agam ar an rópa ar gach taobh."

Chuadhmar anonn go dtí an cireac. Tharraing an "Giobladán" chuige an rópa agur d'imtig an cireac amac uaidh ór cionn na gága. Annroin do thugar fá ndeara go raibh fainne ceann iarainn ghreamuighte le luaidh go doimhin 'ra charraig agur go raibh roichleán ar chrochadh de le dubán mór. Bí an rópa ag rith thrid an roichleán ro. Chog ré an dubán ar an bhrainne agur léig ré fior inr an ngáig é le fheing do bí ceangailte de.

"Cé hagad ar an ndroicead anoir?" ar ré, "tá an chaoi céadna air thall, agur fágaim mar rin é im' dhiaidh i gcomhnuidhe. Anoir cad deir tú?"

"Nuair do connacar fé gné dacaig anocht tú, bí 'fior agam im' chroide irtig nár b'amadán do bí ann; acht cun an fírinne d' innsint duit do faoilear éanuair amáin go raib tú leat-éadtrom.

"Ní tú an céad duine do mheallar lem' chleasaideacht," ar seisean, ag gáiride.

"Is dóca é," arsa mise, "acht do buaidfeá i ngartacht, i n-aicillideacht agus i ngliocar ar an nGobán Saor féin, dá mbeadh sé beo indiu."

"Ó, go bfóirid Dia orainn!" ar sé, "slámár arís. Seo irteach leat go bfeicfid tú seomra n-a n-aim."

An t-ochtmhadh cuid.

sgeimhleadh eile.

Chuadmar isteach ainsoin agus do cairdeán an "Giobladán" dam gach éin-ghléar do bí aige. 'Sé mo thuairim go raib suas le céad gunna seasg san áit gan trácht ar piortalaib ná ar ghléasaib eile, agus bí gach ceann aca mar diosán nuadh agus iad go léir i gcóir chun uráid do déanamh díob dá mbeadh aga chuige. Dubairt sé liom go raib sé 'gá mbailiughadh le céile le cúig bliadhna agus go ndearnadh an-uimhir i n-Amerioca.

O'n méid cainnte bí agam leis i seomra na n-arm agus i gcaitheamh na hoidhche, bí sé ag éirighe níos láidhre im' aigneadh gach éan-nóimint nár caradh riamh liom éin-fear do fáruigh i n-innteacht agus i ngéarchúiseacht air agus dubhart leis:

"Nach airteach an ghnó do leag tú amach duit féin."

"Deatha duine a choil, a duine chroide," ar sé.

"'Seadh, gan amhar," arsa mise, "acht dar ndóigh, ní gádadh duit-se an ghnó so cósaint ar do ghuailnibh. Tá sé ro' chumar sluighe marachtála d'fagáil i gcuma éicint eile."

"Tá an ceapt ágat annroin," ap pé, "ip péroip liom mo ódáinc aipgio do paoċpuġaḋ i pliġtiḃ eile, acc ní tiubpaḋ pé an oipead páraiṁ dam ip táim a paġáil ap an obaip peo agup d'péroip ná beinn i mbun an ġnóṫa po map a'ḋ go paib ciall ṁaiṫ leip. An dtuigeann tú?"

"Tuigim," appa mipe, agup táinig aiṫṁéala opm annroin go ndubpap éan-puo i n-éan-ċop leip i dtaob na hoibpe ap eagla go gceappaḋ pé go paḃap ag piocaḋ a pún ap.

"Agup ó táṫla go ndeapnamap tpáċt aip peo," ap pé, "innpeoċao mo pgéal duit ó ṫúp go deipeaḋ muaip paġamaoid irteaċ agup mo láṁ duit go gcuippiḋ pé iongantap opt."

"Má tá pún ann," appa mipe, "ní'l ponn ap bit opm an pgéal do ċloipint. D' péadpaḋ duine beit 'n-a peap ṁaiṫ agup gan a pún do pgeit; agup ip ait an puo go bpuilip ag cup do ṁuiniġne i ndoine naċ bpacaip piaṁ poiṁe peo."

"Da dual aṫap duit beit oípeaċ macánta," ap pé, "acc níop caraḋ liom éinne piaṁ póp d'péadpaḋ méap do ċup páṁ' púil-pe agup, map a'ḋ go bpuilim lán-ċinnte de im' ċpoide irtiġ go bpuil tupa id' peap peapṁaċ, ní pgeitpinn mo pún ċugat ċoṁ bog poin. Ruo eile, do ċugap do lúidín pá ndeapa map do ṫairbeán t'aṫair an coṁapṫa dam éan-uair aṁáin."

Dí cop beag i lúidín mo dear-láiṁe do táinig anuap ċugam ó ġlún go ġlún agup d'é prin an coṁapṫa ap tpáċt pé air.

"Seo irteaċ leat," ap pé, "agup tiubpaḋ an pgéal duit, díoḋ pún ann nó ná díoḋ."

Ċuaḋmap irteaċ i bpoċair a ċéile annroin, acc ní paḃmap taob irtiġ de'n doṁup nuair do baineaḋ pgeiṁleaḋ eile aram. Ag gaḃáil amaċ dúinn ní paib pioc ap an mbóṁo acc aṁáin na páipéip do bí d'á léiġeaṁ ag an "nGioblaċán," acc anoir bí pé gléapta amaċ le haġaid puipéip. Do deapcap timċeall opm ag féaċaint an paib éinne 'pa peómpa beag acc ní paib.

"Fá dhaoidheacht fós," arsa an "Gobhlachán."

"Is coramail go bruilim," arsa mise.

Leis sé sgairt gháire as, mar ba ghnách, agus annsoin do gladh sé amach:

"A Sadhb, gab i leith annso go fóill, má's é do thoil é."

Is as éigin do bí an focal as a béal nuair do horgladh dorsa beag ins an mballa ós mo chomair tall agus táinig bean ós álainn amach cugainn. D'féach sí go géar orm-sa as fead nóiminte agus annsoin do phreab sí i leith im choinne ag pisead amach a lámh cugam agus a rádh i ngaedhilg ceólmair:

"Agus a Mhic Uí Dhuain, an tusa atá ann? Céad fáilte romhat annso. Is beag do faoilear an uair dheidheanach do casadh as a céile sinn gur isteach 'san áit aistead so do buailfinn tsarna ort arís."

D' aithnigear an gut láidhreach agus do choitear lámh léi go cáirdeamhail.

"Ní beid deisead le miorbailtíb na háite seo go brát," arsa mise ag féachaint as an "ngobhlachán." Bí sé ag cur a dá fúil tsinn; agus ní chreidfinn go mbead a leithéid de sgannradh as duine com géarchúiseach leis, mara'd go raib sé 'n-a fearam annsoin lem' thaob agus gan é i n-a cumar an oisead is éan focal amáin do labairt.

"Agus tá aithne agat-sa as mo deisbhriúir," as sé, nuair do táinig sé cuige féin.

"Ó tá," arsa mise, ag gáirde, "má's deisbhriúr duit Sadhb Ní Conchobair."

"As mo bhriathar," as sé, "do buaid sé seo amuig 's amach as gach éan-nuo do tápla dom-sa ó nuagad mé. Tá sé oisead mar bead nuo éicint do léigsea i bhinnsgéal; agus a Mhic Uí Dhuain, cé gur mór agus gur uathbárach an sgannradh agus an t-iongantas do cuir mise ort-sa anocht, is mile mó an t-iongantas atá orm-sa anois. Act fuirid síos agus innis dam cá huin nó cá h-áit as cuir sib aithne as a céile as tús."

"I liop Dúin Dearnaiġ, má tearcuiġeann fiop uait," arra Saðð.

"Ó, cuigim anoir," arr' an "Ġiobláċán," "áit an-aerneaċ ir eað liop Dúin Dearnaiġ, ir ðóiġ liom."

Do ġléar Saðð an fuipéar ðúinn agur do ċaiteamar fuar le huair a' ċluiġ ag reanċur go fultmar agur go rplеóðraċ, ag cur fiop ar an ġcaoi 'n-ar ċuir Saðð agur mé féin aiċne ar a ċéile. Act bí Saðð an-cuirreaċ mar ní táinig fí go ðtí an áit act an oiðċe roimhe rin agur ċuir rí cuiar fada ði ag teaċt. Cuaið rí a ċoðlað agur o' fág rí an "Ġiobláċán" agur mé féin i bfoċair a ċéile.

"'Seað anoir," ar ré, "do ġeallar duit go n-innreóċainn mo rġéal duit agur reo duit é go dírneaċ, fé mar do ċuit ré amaċ."

Cornuiġ an "Ġiobláċán" mar ro :—

An Dara Roinn.

Sġéal an Ġiobláċáin.

An ċéad ċuid.

An ritire.

"Féaċ, a ðuine ċroiðe, nuair a ċuimhniġim ar an méad do ċuit amaċ inr an rġéal ro atá mé ċun innrint duit anoir, éirigeann feairġ agur buile im' ċroiðe irtiġ agur cuirneann fé trí n-a ċéile go mór mé; mar tagann an cráð croiðe agur an t-annró o' fulaing mire agur mo muintir ór mo comair go roiléir arír. Act, buiðeaċar mór le Dia, táim ag éirġe níor ruaimnearaiġe im' aigne le leaċ-bliaðain no mar rin; mar nuair buaileann éin-ní ðaineann leir an aimrir atá imtiġte irteaċ im' ċeann cuirim i leaττaoib é gan moill. Act reo duit an rġéal.

Bí m' aċair i n-a feirmeoir rocair róġaċ, go lároir agur go compóruamail, ir cuma cá háit, go ðtí

ꝑeaċt mbliaḋna ó ꝺoin. Ḃí ꝑtiall mór talmḣan aiꝺe aguꝑ i n-éinꝼeaċt leiꝑ ꝑin ꝺo ḃí muileann aiꝺe aꝺ obair gaċ éan-lá ꝑa' ḃliaḋain naċ mór. Ḃa mḣanaċ óiꝑ ꝺó an muileann ꝑo. Ḃa leiꝑ ꝼéin é aguꝑ an innꝑe ḃeaꝺ 'n-aꝑ ꝼeaꝑ ꝑé. Ní ꝑaiḃ gliaoḋaċ aꝑ ḃiċ aꝺ ꝺuine 'ꝑan ꝺoḿan leiꝑ aguꝑ níoꝑ ḋíol m' aċair no éinne a ċáinig ꝑoiḿe pinginn ciꝑꝺa aꝑ ꝑiaḿ.

Ní ꝑaiḃ ꝺe ċloinn aꝺ m' aċair aċt ḃeiꝑt, miꝑe aguꝑ éan-ꝺeiꝑḃꝑiúꝑ aḿáin, aguꝑ ḃí ꝑé leaꝺgaċa amaċ aꝺ an ḃꝑeaꝑ boċt, go nꝺeiniḋ Ḋia ꝺꝺóċaiꝑe aꝑ a anam anoċt, go ꝺtiuḃꝑaḋ ꝑé ꝑliġe ṁaiṫ maiꝑeaċtála ḋúinn aꝑaon. Suꝺ a ꝑaiḃ miꝑe cúiġ bliaḋna ḋéaġ ꝺ'aoiꝑ ḃí ꝑꝑaꝑán ꝑaꝺa ꝺꝑom cuꝑta i ꝺtaiꝑġe aiꝺe le n-aꝑ n-aġaiḋ-ne, aguꝑ ꝺo ċuiꝑ ꝑé miꝑe go ꝺtí colláiꝑꝺe móꝑ an-ꝼaꝺa ó ḃaile aꝑ nóꝑ go ḃꝑuiġinn beaċuġaḋ ceaꝑt ann.

Ḃí m' aċair go ꝑaċaṁail aguꝑ go ꝑíoċaṁail, aguꝑ an ꝑaoġal aġ éiꝑġe go bꝑeaġ leiꝑ an ꝼaiꝺ ꝺo ṁaiꝑ an tiġeaꝑna talmḣan ꝺo ḃí óꝑ a ċloinn. Ꝺuine uaꝑal cóiꝑ cꝑoiꝺeaṁail ġalánta ꝺo ḃ'eaḋ é náꝑ ꝺein ꝺꝑoċ-ḃeaꝑt ꝑiaṁ aguꝑ ḃí ꝑé ċoṁ ceaṅaṁail aꝑ na ꝺionóntuiꝺċiḋ 'ꝑ ꝺo ḃí ꝑé aꝑ a ṁuintiꝑ ꝼéin. Ḃí cáiꝑꝺeaꝑ aguꝑ ḃáiꝺ aiꝺe le gaċ éinne boċt aguꝑ ꝑaiꝺḃiꝑ, aguꝑ ḃí meaꝑ an-ṁóꝑ aiꝑ ꝼéin i gcoṁnuiꝺe. Ḃí ꝺion aguꝑ gꝑáꝺ aiꝺe aꝑ a ꝺíꝑ ꝺúꝺċaiꝑ aguꝑ aꝑ an áiꝺ 'n-a ꝑuġaḋ é— ní maꝑ ċuiꝺ eile ꝺ'á ꝼóꝑꝺ—aguꝑ ꝺ'ꝼan ꝑé aġ ḃaile ó ꝼuaiꝑ ꝑé ꝑeilḃ Caiꝑleáin na Caiꝑꝑꝺe aguꝑ ꝺo ċaiꝺ ꝑé an méaḋ aiꝑgiꝺ ꝺo ḃí le caiꝺeaṁ aiꝺe i meaꝑġ na nꝺaoine aġ ꝺéanaṁ leaꝑuiġꝺe aꝑ an talaṁ, aġ ꝺtiomuġaḋ boġaiġ no poꝑꝺaiġ annꝺo aguꝑ annꝼúꝺ, aġ cuꝑ ꝼuaꝑ ꝺeóꝑann, aguꝑ go minic aġ caḃꝑuġaḋ leiꝑ an ꝺꝑeam ꝺo ḃeaḋ i ꝺtꝑioḃlóiꝺ maꝑ ġeall aꝑ ḃutún éicínt, nó a mbeaḋ eaꝑḃaiḋ eallaiġ no ꝼíl oꝑꝺa. Ní ꝑaiḃ móꝑ-ċúiꝑ no móꝑḋáil aġ ġaḃáil ꝺo i n-éan tꝑliġe, aguꝑ ḃí na ꝺaoine go léiꝑ ċaꝑt ꝺimċeall na háiꝺe go han-ꝼáꝑꝺa aꝑ ꝼaꝺ aguꝑ ní ġáḃaḋ ꝺam a ꝑáꝺ go ꝑaḃaḋaꝑ ġan uiꝑeaꝑḃaiḋ an ꝺꝑaoġail oꝑꝺa an ꝼaiꝺ ꝺo ṁaiꝑ ꝑé. Aċt ꝼa ꝺeiꝑeaḋ cáinig lá ꝺꝑom

doṁċa dubṙónaċ nuair do ċuir néal cuṁa ar ċroiḋ-ċiḃ na ndaoine agus do ṙágaḋ iad go ṙánaċ agus go ṙaon ṙá buairḋirt, ṙá ċráḋ agus ṙá mí-ṙuaiṁneaṙ o ṙoin amaċ. Ḃ'in é an lá 'n-a bṙuair an ṙean-tigeaṙna bár. Ni mirḋe a ṙáḋ ná ṙaiḃ ṙúil tiṙim ná croiḋe éadtṙom ag éinne 'ṙa ċeannṫar acṫ go ṙabadar go léir óg agus cṙionna claoiḋte le aiṫṁéal maṙ bí "An ṙaṙaire cabaṙtaċ bṙonntaċ ṙeaṙaṁail" imtigṫe uaċa agus beiḋir ó'n lá roin amáċ ṙá rmaċt an Riḋire óig.

Ḃí eagla an doṁain aca roiṁ an oiḋṙe agus ni gan ṙáṫ. Ni ṙaiḃ dailtin ċom mór leir i nḠirinn nuair bí ré ag éirige ruar agus bí croiḋe an trean-ṙir bṙirte aige. "Ḃuil i n-aoir, buil i noiċar do," agus nuair ċuir reilḃ na háite irteaċ ċuige ba biṫeaṁnaċ droiċ-ḃeaṫaḋ agus droiċ-ḃéar é agus bí ruaṫ agus doiċeall agus reaṙḃar ag gaċ éinne roiṁe. Ḃí ré an-ṫabaṙṫa do'n ól agus ni ṙéadṙaḋ bean ná cailín teaċt 'n-a gaoḃar i n-éan-ċor bí ré ċom droiċ-intinneaṁail agus ċom droċlabaṙtaċ roin.

Ni ṙaiḃ an ṙean-tigeaṙna 'ran úir óṙ cionn miora nuair do ċrom an tioránaċ cealgaċ ar ḃroc-úṙáiḋ do ṫabairt do na tionóntuiḋiḃ agus iad do ċéaṙaḋ— ḋ'áṙouig ré an cior oṙṫa gan ṁoill agus ni ṙaiḃ aige ṙá n-a gcoṁain acṫ taṙcuirne agus marḃaḋ. Ḃí i bṙad nior mó mear aige ar a ṁaoṙa ṙéin ná bí aige ar an bṙeitmeoir ba ṙuimeaṁla 'ṙa baṙóirde agus ir mimic do ċuir ré 'ṙiaċaiḃ ar ḋuine duil ar a gluúmiḃ 'ṙa laiṫig agus ṙanaċt ann go mbeaḋ ré ṙéin imtigṫe ar raḋaṙc. Ṙaṙaoir géar! ni h-é rin an oileaṁain ruair ré ó n-a aṫair. Acṫ ir iongantaċ an ruo náṙ ḃain ré lem' aṫair-re i n-éan-triige maṙ nior ċuir ré an oiread ir éin-ċianóg aṁáin de bṙeir ar a ċior.

Ḃí mo ḋeirḃṙiúr ag éirige ruar an uair rin 'n-a cailín óg daṫaṁail timċeall oċt mbliaḋain déag ḋ'aoir. Cailín ciuin ceannṙa móḋaṁail rocair do b'eaḋ Saḋḃ i gcomnuiḋe agus nior b'ṙaḋa gur ċuir an biṫeaṁnaċ rúil uirri,

Tornuiġ ré ar cuairt do tabairt anoir agus aniar go dtí an teach. Tagaid ré irteach ag maoideam go hard-ġlórach agus go mór-cúrseach go raib mear an-mór ag an fean-tiġearna ar m'acain agus mar ġeall air rin go mbead an mear céadna aige féin air. Rud eile: leigead ré air go raib baid mór aige le Sadb agus díod ré ag bladar léi an fuil do díod ré ar cuairt. Dí m'acain féimhéalta go leor leir, cé go raib amhras aige ar cia an ciall a mbíod an rábairte ag teacht, mar ir deacair do duine déanamh mar ba mait leir, agus mar ba cóir, nuair tá a lám i mbéal an madra. Act níor ró-fada go dtáinig an rséal cun cinn.

Éan-lá amáin dí m' acain 'ran muileann mar ba ġnácach. Dí mo mácair imtiġte ar cuairt go teach duine muinteardha. Dí an buacaill aimrire agus an cailín aimrire amuig i breiġil a ngnóta féin. Ní raib duine ar díc irtiġ act Sadb agus cia buailfead irteach agus gan an lurgain boct do beit ag cuimneam ar éan-rud, act an Rídire óg agus goic air. Tornuiġ ré gan mhoill ar an bpáirde do mealladh le bladar agus plámár agus caint bneag. Ní faca ré riam i n-ean-áit 'n-a ndeacaid ré a leitéid do cailín; dí rí com roillseach leir an ngnéin; do ġoid rí a ċroide uaid, agus céad rud nach é, agus rá deirfead ciar call dus ré isnigacht ar ġneim do bheit uirri. Suar go dtí rin do faoil rí ná raib ré act ag magadh, act nuair do dein ré uirri leiġ rí rséad airde agus rséinn rí uaid irteach ra treómra agus dún rí an doras. Act níor mait leir beit buailte; dí an diabaltacht ró-laidir 'n-a ċroide. Lean an diteamnach í, mar ir dóca go raib ré ag faire ar an teach agus ag lireáil timċeall na háite rul ar táinig ré irteach agus dí fior aige go mait ná raib éinne irtiġ act í féin. Á! nár b'é an feall é. Ir mait an rséal nár táinig mire air an uair rin. Do tiubrainn luach a ċluaiseacta dó. Ní fágfainn ġneim de le ċéile agus do déanfainn rsruadar d'á ceann ar leic na teinead.

Nuair connaic Saðð é 'ɣá leanamhaint ir beag nar cuaið rí i laiɣe, acc do ɲuɣ rí ar cuiɣeal do ði ra cúinne cun í féin do coraint aɣur ðubairt rí leir ɣo mbɲirfeað rí a ceann dá ðtaɣað ré na ɣaoðar aɣur annroin cornuiɣ rí aɣ rɣneaðɣail com hárð ir ði n-a cumar aɣ iarraið caðra.

Nuair ð' aiɲiɣ an Riðire an liúraiɣ cuaið ré ar ðeaɲɣ-ðuile ar rad. Cornuiɣ ré ar earɣaine aɣur ar liɣóineacc aɣur mara'ð ɣo ðtáiniɣ m' acair irteac ɣo trácamail ar an nóimeið rin ir ðoiɣ liom féin ɣo mbeað a mhalairt ðe rɣéal le h-innrint aɣam-ra anocc. Acc ðuiðeaccar le Ðia ná ɲuil. Dá mbeað éin-ðiɣðáil ðéanta ní béiðinn annro i n-éancor.

Cun ðailtineacc an ɟeallcóra ɲo cairðeánt ðuit, nuair ðo ɟear m' acair 'ra nðoɲar ð'iompuiɣ ré air ɣo ðána ðrocmhúinte aɣur rmuic air, cé ɣo ɲuɣað air ɣo slan i nðroicðeart náiɲeac, aɣur ðubairt ré leir:

"Nac ðear an rɣéal é reo! ð'éiriɣ ð' inɣean-ra ruar im' coinne nuair ðo labhar léi ɣo ciúin réimðéalta aɣur ní raib aici ðam acc tarcuirne aɣur ðoicheall. Ni'l innti acc roirceoir ceannðána ðrocmhúinte aɣur caicrið tú rmacc ðo cur uirri."

"Ɣo réir, ɣo réir, a mic ó," arra m'acair leir ɣo rocair, cé ɣo raib a cocall aɣ éirɣe, "ní roirceoir m' inɣean-ra i n-éin-triɣe acc ir ðailtín an té aðubairt ɣur ð'eað. Nior ðuill rí rmacc ðo cur uirri riam, acc tá rmacc ðuillte aɣat-ra, a rmuicacáin bréin, aɣur ɣo raib mear an-mór aɣam ar c'acair, ðo cuirɲinn rmacc ort-ra, cé ɣo bruilim i bɲað nior rine ná ðura. An aiɲiɣeann tú mé, a Claðaire?"

"Há! há! aɣur an mar rin atá an rɣéal?" arr an Riðire aɣur ðo chom ré ar ɣáiriðe, "Ar m'anam acc tá tú neamh-rɲleaðac; acc ran ɣo róil, a ɟeancheiteamaiɣ, aɣur bainrið mire cuid ðe'n rɣóip ðiot."

"Go réir, go réir, a mic ó,' arra m'athair.

"Teiġiṁ i n-ainm an diabail ar mo fadharc," arṡa m' athair, "agus ná tar taob irtiġ de'n tairṁiġ ṁin aṁach, pé fad atá mise annsa, bíod sé act seachtṁain, nó bíod sé céad bliadain."

"Seallaim-se duit, a sean-bhealláin, ná béid só só-fada, má'r séidiṁ liom-sa. Cuirfid mise an fuaiġ ort-sa agus an cuid eile de'n cuimriġ bhéin atá timcheall na háite seo," agus do leiġ sé sgairt áird tarcuirneach ar do chloisfeá leithead páirce ó'n teach.

"Lámh láidiṁ i n-uachtar, ir dócha;" arṡa m' athair, "act seachain tú féin, tá lámh Dé níos láidre ná do lámh-sa agus cuiṁim-se mo ṁuiniġin ann. Déin do dícheall, a bitheamhnaiġ. D'fearr liom míle uair an mála do chur ar mo dhruim agus déiṁc do bailiugad ó dorus go dorus ná fanacht annsa agus cead do tabairt duit-se do lámh falach do chur ar mo páirce. An n-airiġeann tú mé?" Agus do buail sé a ṁaide go millteach ar an urlár ar nós gur bain se geit ar an Riaghre agus fuaim ar an urlár.

"D'féidiṁ é, d'féidiṁ é," ar sé, agus amach leis ag dranntad mar ṁadra fiadain.

"Nár b'é an peacad é an buaileam-sgiat do sgaoileadh an bóthar coṁ bog roiṁ. Dá mbeinn-se ann, do chuiṁneochad sé oṁ go lá a báis mar do chiuchraiṁn a cuid fola dó le n-ól, an croicaire bradach," agus do dug an "Gioblachán" leaṁg d'á ġlúin do chuir an rolup as léiṁriġ ar an sclár agus d' féach sé go han-chorcra.

Stad sé de'n sgéal agus do chuir sé a lámh suas le n-a éadan leathan miṁ fá mar do bead sé ag cuiṁneaṁ ar ruo éiciṁt. Níor labair sé focal go ceann cúpla nóiṁinte. Annsoiṁ do cornuiġ se aṁach.

"Ir dócha," ar seisean, "go raoileann tusa ġur fear an-ṁillteach mise; act ní head. Ní ġoiṫeochainn cruṁ ġan tháct ar duine, act ní féadfainn cur suas liaṁ le bailtín dá bhruiġinn coṁdóin Sacsana air. Agus an iongnad ar bit é dá mbéad fuat im' chroide irtiġ do sealgaire do dug iarract ar inntinn mo

ḋeirḃṙeaṫar ṗéin ḋo áṁuiġeaḋ agus an leanḃ boċt ḋo ṁeallaḋ ?"

Ni ġáḃaḋ ḋam a ṗáḋ gur ċuir beart ṗeallṫaċ an Riṫire na ṙeanḋaoine tṙé n-a ċéile go mór; aċt ḋo beaḋ an ṙġéal i ḃṙaḋ níor mearra maṙa'ḋ go naḃaḋar ruiḋ beag neaṁṙpleaḋaċ. Ar a ṙon roin ṗéin, ni ṗaiḃ lá ruaiṁneaṙaċ ag éinne aca 'na ḋiaiḋ rin go bṙuaṙaḋar bár.

Do cuireaḋ Saḋḃ go háṙḋ-ṙgoil ṗá ċúṙam Ḋan Riaġalta timċeall le ṗiċe míle ó ḃaile ar nór go mbeaḋ ri ar an tṙiġe ar ṗaḋ. Ḃi ṙé reo ceaṙḃa ag in' aċair le ṗaḋa, aċt ḃi leiṙge air i ḋtaoḃ ṙgaṙaṁainc léi, maṙ ḃi ṙé an-ċeanaṁail uiṙṙi agus do ċongḃuiġ ṙé ar ṙgoil i ag baile; aċt ṗá ḋeiṙeaḋ b' éigin ḋó i ṙgaoileaḋ uaiḋ, agus ḃi aiṫṁéala air ná ṗaiḃ ri imṫiġṫe ṙuṫ ar ṫáiniġ an Riṫire a-ḃaile.

An Ḋara Cuid.

An Léinsgnios.

Ḋein an biṫeaṁnaċ ḋ'réir a ṙocail, agus ṫaoḃ irtiġ ḋe leaṫ-ḃliaḋain 'n-a ḋiaiḋ rin ċaiṫ m' aċair reilḃ an tiġe agus na talṁan do ṫaḃairt ruar gan airioc gan ṙáraṁ. Ir iomḋa lá cruaiḋ do ċuir ré irteaċ, agus ir iomḋa bṙaon alluir do ċaill ré leir an bṙeirm, agus ḃi a ṁan air. Ni ṗaiḃ éan-áit eile 'ṙa ḋúṫaiġ rin níor ḋeire ná i. Aċt cad do ḃi aige anoir ḋ'á bárr? A ċuid ṙaoċair ar ṗaḋ caillte agus an Riṫire ag ḋéanaṁ maġaiḋ ṗaoi.

Ḃi croiḋṫe na ṙeanḋaoine bṙúiġṫe bṙirte nuair ḋ'ṗáġaḋar an teaċ ṗaḋa ṗairṙing compóṙḋaċ 'n-ar ċaiṫ riaḋ uṁóṙ a ṙaoġail go ronaṙaċ agus go ṙioċaṁail le céile. Ċualar go ṗaiḃ mo ṁáṫair ḃoċt naċ mór gan ar a meaḃair le cráiḋeaċt agus le bṙón. Ḃi ri ag gol agus ag caoineaḋ ar ṙeaḋ uaire a' ċluiġ ṙuṫ ar ṗáġ ri an teaċ agus do bainṙeaḋ ri

na deora ar éinne do beaḋ ag éirteacht léi; agus ba beag an iongnaḋ é, mar ba cruaġ Muire i féin agus m' athair an lá úd, gan amhras.

Is iongantach nár caillear féin mo mheaḋair nuair do fuarar sgéal lá i dtaoḋ an léighsgir bí déanta ag baile. Ní féadfainn an litir do léiġeaḋ. Cáinig sgamall ar mo ṡúilib agus d' éirig cnap im' sgornach. Acht do léiġear í fá deireaḋ ar cuma éicint agus bí an sgéal ar fad agam; agus mo chreac ġéar agus mo lón doiġte, bá cruaiġmhéalach an sgéal é. Bí m'athair agus mo mháthair i ndeireaḋ a laetheanta ruagta ar a n-áit féin agus caitte, mar adéarfá, ar taoḋ an bóthair gan ciall ar bit fá'n spréir acht amháin gur fear an fean-fear fuar go fearamhail leis an Rioghe agus gur corain ré a inġean féin ó sgiairte bladarach droch-intinneamhail. Agus ni béaḋ ceaḋ agam-sa mo cor do cur go brát arís inr an teach 'n-a ruġaḋ agus a tóġaḋ mire agus na reacht rinnsig a táinig romham. Do ġoill ré reo go trom orm agus ni raiḃ ré im' cumar pioc do béanamh ar feaḋ reachtmhaine acht ag cuimhneamh air.

Nior tuit éan-ruḋ amach le linn m' óige nár mit thém' ceann. Do cuimhniġear ar an ġcaoi a dtaġaḋ na comharsain irteach ar cuairḋ cuġainn 'san oiḋche agus an t-athar do bioḋ orm-sa ag éirteacht leó ag cur síor ar an bféinn, ar an gCóirte Doḋar, ar an bpúca, ar na Daoine Maite agus ar ruḋaíḃ nach iaḋ. Do cuimhniġear ar éan-oiḋche áirithe nuair do bíor im' ġairrún óg. Oiḋche fiaḋain ġarḃ do bí ann agus bí na comharsain bailiġte irteach mar ba ġnátach. Bí crampán mór giumhaire ar an teallach ag laraḋ ruar i ngliaḋrach bheag roillreach. Bí mire im' ṡuiḋe ar ṡuiḋirtin agus mo ceann leagta ar ġlúinib mo mháthar ag éirteacht go criteaglach le sgéal i dtaoḋ ruḋ uathḃárach éicint do connaic an reancaiḋe ag teacht a-baile ḋó tar éir beit ag imirt cártaiḋe. Bí an ġaoth ag búirfeam ra trimné agus na sgáile agus an rolar ó'n teinid ag léimniġ anonn ir anall

i mearg na bpreiteaca no ag teacht ir ag imteacht ar aigtib na ndaoine tarit timceall an teallaig.

Nach ait an rud é nár cailleas cuimhne ar an oidce úd riam, riúd ir go rabas an-óg an uair rin? agus gach éan-uair airigim an gaot ag péideadh go trom ó foin i leit riteann ri irteach im' ceann arír, agus cím na comarrain bailigte irteach, an gliadrach ar an teallach agus na rgáile i mearg na bpreiteaca; agus airigim an reancaide ag innrint an rgéil agus an gaot ag búitheam 'ra trimné agus mothuigim lámh mo mháthar ar m' éadan nó ag rit a méaracha thém' gruaig mar do dein ri an oidce úd. Slán iomlán leir an aimrir atá tarit!

Do cuimnigeas ar an rinnce agus ar na cleasannaib rultmhara do bíod againn agus nuair do cuigeas go ceart go raib deireadh leó ar fad agus ná beadh cead agam reancas do beit agam go brát arír ar mo teallach féin i bpocair na comarrain nuair do ragainn a-baile, ir iongantach nár tacadh mé leir an reacht bróin d' éirig im' chroide agus d' éigin dam bualadh amach 'ra páirc learthar de'n coláiste gur fochuig m' aigne rud beag.

Agus anoir, a duine chroide, nach cruaid an cár é go bfuil cead ag éin-cigeasna talmhan, má'r mait leir é, duine bocht agus a mhuirigin do caitheamh amach ar thaob an bótair gan éin-chiall ar bit, agus an teach do leagadh anuas 'n-a diaid, nó d'féidir do lorgadh ór a chionn, cé nar caill ré cianóg ruad riam leir, act le congnamh Dé beid athairigthe rgéil againn go rairid, mar tá na daoine céarta rgriosta agus ní féidir leó cur ruar nior furde leir an noroc-uráid atá d'á fágail aca gach lá agus éireódaid riad am éicint agus réabfaid riad na cuibreacha atá d'á gceangailt i mbriaideanar fá buaidreadh aigneid agus ainnid leir na ciantaib.

Mar a dubhrar ó cianaib do beadh an rgéal i bfad nior meara ag m' athair mara'd go raib teach beag dear leir féin aige i n-aice an mhuilinn ná raib baint

ar bit ag an Riorre leir agur nuair bí ré rocruigte aige agur gac éan-ruo i gcóir aige cuaid ré 'n-a comnuide ann.

An Tríomad Cuid.

An Clamparan.

Saoil an fear boct anoir go raib re réid leir an mbutún agur go mbead ruo beag ruaimnir aige; act ní raib an Riorre rárta for. Tóg an rábaire 'n-a ceann go raib glaodac nó ceart éicint aige ar an gcúinne beag talmhan 'n-a raib an muileann 'n-a fearam. Mar adubrar leat ceana ní raib ann act innre beag ioir dá adann ar teorainn ceanntair an Riorre. Nior brada gur cuir ré an oluge ar m' acair ag éileamh reilbe na háite agur cuadar ór comair an bpeitim. Do buaid an fean-fear an lá, mar ba oluigteóir oifeac foglumta an bpeiteam, agur ní raib ré rárta i n-éan-cor leir an tagairt do cuir an Riorre irteac.

Nuair do táinig m' acair amac ar Teac na Cúirte do bailig gac éinne ran áit 'n-a timceall ag crotad láimhe leir agur ag déanam comgáirdeacair leir mar geall ar an mbualad do tug ré do'n Riorre, agur cia tiucfad ruar cuige act an glamaire féin.

"Tá buaidte agat orm," ar reirean ag gáirde mar ir ná béad eatorra act neimhníd. "Cogair i leit cugam go póill, tá ruo éicint agam le rád leat."

"Táim réid leat anoir, a dailtín," arra m' acair, "Oein tú do díceall orm, act buideacar mór le Dia, táim gan rpleácéar duit anoir."

"Féac," ar an Riorre go riotamail agur go humal, "bíod deiread leir an gclamparan fearda," agur annroin dubairt ré lem' acair ná racad ré nior ria leir an oluge agur go dtiubrad ré reilb a

cuid talmhan dó arís dá ndéanfaidh fé fuid éicint ná fuil fé im' cumas inisint duit; acht dá n-innseócainn, is baoghalach ná creidfeá mé.

Déamhan pioc a dein m' aghaidh ful a raibh an focal deirdeannach ar béal an Ridire, acht fmailc do thabairt do fá'n nGiall. Fear ghoirde áird-aigeantach dob' eadh é an uair fin, cé go raibh fé thí fichid bliadain d'aois agus do cuireadh an Ridire bun ós cionn agus buaileadh é fá'n mbochan n-a mhaid.

D' fan fé annfoin gan cos ar, fé mar do bheadh fé marbh. Do ghabadh m' aghaidh lom-láidireach agus do cuireadh i bpriosún é go ceann míosa mar gheall ar an bpoc do thug fé do'n Ridire

Ní raibh fé riamh i gcúirt ná i bpriosún go dtí an lá foin, agus do goill fé go huathbárach air. Nuair do leigeadh amach é bí aghaidhseadh mór air agus do thug gach éinne fá ndeara é. Bí fé caithe chionna agus bí a fhíoch, a mhisneach agus a chroide nach mór bhirte, níd nach iongantach, agus cad é an díoghbáil, dá mbéadh fé péid leis an gclampar agus leis an mbutún anoir féin, acht ar ndóigh ní raibh.

Ní bheadh an Ridire fárta go mbeadh fé ruagtha ar an áit ar fad mar gheall ar an fmachtughadh do thug an fean-fear dó ós comhair an fobail. Do chuir an céadadóir an dhige ar siubhal arís cun feilbe na hinnse d'fhágail acht do cheis air an dara huair.

Tugadh an cár go Baile-Átha-Cliath agus bí obair mór mar gheall air. Bí na dhighteóiri ag díorbóireacht ar feadh seachtmaine, acht bí an lá ag m' aghaidh arís. Bí fé gheall le beith buailte gur chuaid éin-finné amáin do bí aige ós comhair na cúirte. D'é fin an tighearna talmhan do bí ar an taob eile de'n teorainn. Dearbuigh fé reo go dtug a fean-athair féin an innse i n-airge do fean-athair m' athar-fa chun an muilinn do thógbáil ann agus dubairt fé go raibh fhíbneóireacht aige féin do fuair fé go trátamail tamall gearr roimhe fin, agus gan beith dá long i n-éan-cos, do tairbeánfadh go dtugadh an innse dó ar lá áirithe

agus gur leir fein i agus leir an dream a tiucfad 'n-a diaid gan cior gan cáin com fada ir do bead féar ag fár no uirge ag giú le fánaid.

Bi eactra beag dear inr an rgriúnedireact freirin. Bi an fean-tigearna—an té ar leir an innre ar tús—nuair bi ré 'n-a fear óg ag rnám i loc 'ra comurranact éan-lá amáin nuair do buailead le gleim é agus é an-fada amac. Bi ré i rioct beit báitte nuair do tug Diarmuid Óg—b'é rin fean-atair m' atar-ra—rá ndearna é. Nior dein ré rioc act a brógza do baint de agus dul amac fa n-a déin. Da contabairtac an gnó é act le hobair mór do faorguig ré é. Lá no do 'n-a diaid rin do cuir an tigearna rior ar Diarmuid Óg agus dubairt ré leir, dá mbead ré n-a cumar, go dtiubrad ré éanuid ba mait leir dó mar geall ar an ngniom fearamlacta do dein ré nuair do cabruig ré leir ra loc. Bi ré i gceann Diarmuda le fada go gcuirfead ré ruar muileann ar an innre, dá mbead cead aige, mar bi an áit an-oirdamnac dó agus, ó fuair ré an tairgrint anoir, dubairt ré leir an tigearna go mbead ré fárta dá bruigead ré an innre beag le hair an áta. Cuir ré réo iongantar an domain ar an dtigearna mar nior b'fiú leat-pingne an áit, oir ni raib cotugad gabair ann, agus do faoil ré gur cuill ré ruo éicint nior fearr 'ná roin. Act ni glacfad Diarmuid ruo ar bit eile uaid agus b'éigin do'n tigearna géillead dó rá deiread. Nuair do innir Diarmuid dó cad é an gnó do bi aige de'n innre, tug ré cead dó na cloca do dearcuig uaid do baint i gcoiléar leir do bi i n-aice na háite agus tug ré gac congnam da féidir leir an muileann do cuir ruar. B'in i an caoi 'n-a bruair mo muintir-re reilb na hinnre.

Nuair do cuaid an rgriúnedireact ro ór comair an breitim, ni raib an dara focal inr an gcár agus do cairead amac an Ridire agus do cuiread rá cortar na cúire ar fad é. Act ar a fon roin féin, bi a lán

aiṁsid caillte ag m' athair, agus fuid níor mheas, nuair do táinig sé a baile do thuit sé i ndroch-fláinte mar gheall ar an chroblóid agus an mío-fhuaimneas do fuair sé an fad do bí an clampar ar fiubal. Tornuig sé ag meathadh agus níor tug sé lá foganta go bfuair sé bás.

Ceileadar gach éan-fuid uaim-se ag baile mar bíos inr an gcoláiste an uair seo, agus bí easla orthu go n-áiseódfad sé m' inntinn dá gcuiridis fséal chugam, agus bíodar ag brath ó lá go lá go mbead an lá ba mheas caithe aca agus go bfuigead an sean-fear bisead. Mar gheall air seo ní fuil pioc eolais agam ar an gcaoi 'n-a fuil siad ag baile agus mo láṁ dhuit gur baineadh geit aram nuair do fuaras litir lá 'gá fad liom go fuil m' athair i fiocht báis agus 'gá iarraid orm teacht a baile gan moill. D'éigin dam mo ghnó sa coláiste do cairdeaṁ suas agus imteacht a baile le chóide thom agus gan fúil go bfillfinn go brát.

An Ceathramhad Cuid.

An giobladán ag baile.

Ní chéidfinn ó éinne sul ar thángar a baile go fuil léigheas mór com mór sin déanta ag an Ridire act nuair do connacar lem fúil féin é, ir iongantach nár caillead mo chiall. Deir mise leat-sa go fuil sé an-chuaid orm foirdne do beit agam.

Níor mhair an sean-fear bocht act seachtmain, agus nuair bí sé curtha, dubairt mo mhathair liom ná fuil éan-airgead ann cun mo théarma do chríochnugad sa coláiste. D'é seo an duille ba chruime do fuarar fós mar bíos gheall le beit chríochnuighte ann; agus, fuid eile, bí spéir mór agam im' ghnó, mar bíos ag foghlaim innilteóireacta. D'éigin dam an coláiste agus an innilteóireact do cairdeaṁ ar mo ceann

agus muiltcéipeacht do tógaint idir Láṁaib an nór go mbeadh mo ṁáthair agus Saódh gan fpleádhcar d'éinne.

Díor go dubhach diachrach bhónach go ceann tamaill fada ag cuiṁneaṁ an an athphuighadh mór do bí tar éir teacht an mo faoghal; agus go deiṁin féin agus go dearbhtha, dá mbuailfeadh an Rídire thárna orm, ir dóigh liom féin go gcuirfinn fuan mo dá láṁ air. Acht an ndóigh, ní bead éan-ṁaitheas ann, mar bí an dlighe 'n-a thaob-fan agus bí fúil agam go dtiucfadh an lá agus go mbeinn-re an barr arís. Agus táinig an lá foin. 'Sead, táinig an lá foin.

Ní fuil m' athair curtha acht coigtigir nuair do táinig litir ċugam ó dearbráthair dó do bí i nAmeirioca. Dubairt fé fa litir go fuil fé ag brath an teacht a baile ċun cuairt do déanaṁ an fean-áit. Sgríobar litir fada an air ċuige agus ir fséal thuaigṁéalach do bí agam dó. Thángar anuar go géar agus go trom an na fsríobadóiríb do bí ag fatailt an na daoiniḃ, níḃ nach iongantach, agus ċuireas i n-uṁail dó go fuil an Gallda acht ag báthadh na tíre.

Fuaras freagra uaid i gceann cúpla mí agus ċuir fé foinnt airgid go dtí mo ṁáthair. Ir cuma cad do bí fa litir anoir, acht dubairt fé liom go fuil duine muinteartha dó ag teacht go hÉirinn ċun cuairt do déanáṁ timċeall na tíre agus go fuil fé leagtha amach aige go ndéanfadh fé cuairt ċugam-fa, dá mbad féidir leis.

Sealad 'n-a diaid fin táinig tairdealaide an bóthar lá agus bí feanċar fada agam leis. Ní fuil 'fíor ag éinne cia an b'é féin agus d' imtig fé mar táinig fé.

Tar éis tamaill ċuireas fréir ṁór fan obair do bí agam fa ṁuileann. Do ċuireas irteach inniolt nuaḋ i ndiaid a céile, ar nór gur fáguig fé an gach muileann fa ceanntar foin, agus díoḃ gorad mór oibre orm i gcoṁnuide. Níor éorluigeas amach i n-éan-éor an fead fáiṫe tar éis teacht a baile dam; acht annfoin

do tornuigeas an cuairt do déanamh annso agus annsúd fa trátnóna nuair do bíod obair an lae críochnuighte agam fa mhuileann.

Bíos ag brath an fuid beag caiteamh aimsire do beit agam anois agus arís, ach bí an fuil an fad marb. Bí atarrughadh mór an gach éinne, ós agus crionna, agus ní hiad na daoine céadna do bí ann is do bí ann nuair do bí mise ag éirighe im' gharrún. Is beag an caiteamh aimsire do bí ann anois feachas do bíod ann nuair do mhair an sean-tigearna. Ní fuil trácht i n-án-áit 'n-ar gabhas ach an Ridire agus bí eagla an domain fuidte go dtaingean i gcroidhe gach éinne roimhe.

Do fhoilear go mbeadh roinnt fearamhlachta inr na buachaillíb óga ach ní fuil. Bí cuid aca géan-cúireach go leór ach do cuireadar suas go hó-cheasta an fad le géir-leanamhaint an tíoránaig. Is dóig liom féin anois gur cheid na fgláidaidhe bocta ná fuil fé ceart dóib éin-gearán do déanamh, no éan-locht d'fagáil ar an Ridire, pé olc nó eagcóir ba mhait leir do déanamh orra.

Níor cairn fé reo liom i n-éan-cor, agus éan-oidhche amháin bíor ag fmaoineamh coir na teineadh ar an gcaoi 'n-a fuil na daoine buailte fá coir ag an mbiteamhnach agus ag na tigearnaíb talmhan ar fuaid na tíre, nuair do buail fé ireabh im ceann gur cóir dam féin, com fada ir do beinn fuid beag neamfhleádach, tairbeant dóib nár b'é toil Dé é go mbeadh daoine ar bit fá fmacht com mór roin ag éinne, agus 'iacaib do cur orra a mirneach agus a fhuod do gladhach cúca arís.

Ach cionnur do déanfainn é fin? D'in í an ceirt!

An Cúigeaḋ Cuid.

An Sgoil.

Cé buailfeaḋ iṫeaċ ċuġam agus mé ag fmaoineaḋ map feo, agus ag féaċaint cionnus do féiḋeoḋċainn an ċeiṫ, acṫ oide fgoile na háiṫe. Ṫaġaḋ fé ar cuairo ċuġam go minic, agus bioḋ fáilte agam roime i gcomhnuiḋe, map b'feap bheag foġlamṫa é agus éineannaċ fíṅ-ċeaṫ fheirin. Is iomḋa bior-bóineaċt faḋa bioḋ eaḋrainn ar gaċ éin-nio fá'n fréiṫ naċ mór, agus mara'ḋ go raiḃ fé fan áit nuair do ċuaḋar a ḃaile, do ġeoḃainn báṫ leis an "nGalar Duḃaċ," map ni raiḃ an inntleaċt ċéaḋna ag éinne eile ann agus do ḃeinn uaigneaċ go leór gan feanċar go minic, mara'ḋ é.

Ni raiḃ fé ṫaoḃ iṫiġ de'n ṫaiṫriġ nuair bí an ċeiṫ focruiġṫe agam. D'innfeap dó cad do bí im' ċeann agus duḃrar leis gur éiriġ fé im' aiġne nuair ṫáinig fé iṫeaċ go n-iaṫṫfainn air congnam do ṫabairṫ dam le fgoil oiḋċe do ċur ar bun. Ni raiḃ éan-ċaoi eile agamn ar na buaċailli do ṫabairṫ i gceann a ċéile agus ni féadfaḋ an Riogfe éin-diog-báil do ḃaint ar obair map fúd.

Bí an t-oide lán-toileamail agus do ġeall fé dam, le fonn, go dtiubraḋ fé gaċ congnam do b'féidir leis ċun an gnó do ċur ar aġaiḋ, pé duaḋ nó doċar do beaḋ ann; agus ċaiṫeamar an ċuid eile de'n oiḋċe ag focruġaḋ gaċ éan-rud 'n-a ṫaoḃ agus luiġ an t-oide iṫeaċ go háiḃéireaċ leis an obair.

Mar ġeall ar an noroċ-úráid do fuair m'aṫair agus mo máṫair, bior féin féiḋ le héan-rud ar bit do ḃéanamh ċun deireaḋ do ċur gan moill leis an mbarġaḋ agus an fglábaiḋeaċt agus an ngéar-ḃruid 'n-a raiḃ na daoine boċta fá na fgioraḋóirib fíoċ-mara.

'Sé an ċéaḋ rud do leaġamar amaċ eaḋrainn féin

acht leabarlainn do chur ar bun ra rgoil. Do bronnar rein an méid leabar do bí agam ar an leabarlainn ar coingioll go mbead riad le fágáil agam éan-uair ba mhaith liom é. Do dein an t-oide amhlaid; agur nuair do chuadmar go dtí an ragart paróirde ag iarraid ceada ar úráid do déanamh de'n rgoil cúrla oidhche ra treachtmain, agur nuair do chuala ré cad do bí ar riubal againn, ní hamháin gur thug ré an rgoil dúinn agur fáilte, acht thug ré roinnt leabar dúinn nár tearthuig uaid rein agur púnt le hagaid cuid eile do ceannach.

Do bain na leabair ar rad le héirinn acht amháin cor-ceann ná déanrad diogbáil ar bit d'éinne, agur bí cuid aca i ngaedilig, mar bí rréir mór agam-ra i gcomhnuidhe i dteangaid na hÉireann. Da gaedilgeóir álainn agur rgoláirde cliste ra trean-teanga an t-oide, agur nuair bí an rgoil ar bun againn, tornuig rinn ar an ngaedilig do múnad.

Nuair bí gach éan-rud i gcóir againn, thug an ragart fógrad ag an Airrionn go mbead an rgoil orgailte ar oidhche áirigthe agur go gcaitread éinne a raib ronn air dul ann teacht chuige rein chun a ainm do chur rior agur gealladhaint do tabairt dó go riagad ré ann gach éan-oidhche. Dubairt ré freirin nár cuiread an rgoil ar bun le hagaid caiteamh aimrire agur ná bead cead ag éinne rá bun ocht mbliadna déag d'aois duil ann.

Táinig deichneabar ir fiche de buachaillib ciallmhara i gceann a céile an céad oidhche, agur cé gur chuir tiúr no ceathrar aca riar tar éir tamaill, chuaid an chuid eile aca ar agaid go hálainn, agur nior b'fada go dtug gach éinne rá ndeara go raib atharrugad mór ionnta go léir agur nár b'iad na buachaillí céadna do bí ann i n-éan-choi. Bí fearamhlacht agur neamhrpleádacht agur imntleacht le feicrint i ngnúir gach duine aca anoir.

Do caiteaman rláite ag múnad leigtheóireacta agur rgriobneóracta agur litrighte dóib; agur do

cuip an caoi 'n-a ndeaċaḋap ap aġaiḋ iongantap aguf áiḃéip i n-éin-ḟeaċt opainn apaon. Annpoin cop-nuiġeamap ap eólap do ċaḃaipt ḋóiḃ ap ṫpaip aguf ḟeancup na hÉipeann aguf ap an gcaoi 'n-a gcuip-ḟiopf a pmaointe le ċéile go ceapt aguf go poiléip i pgpíḃneóipeaċt. D'áiainn aguf ba ċiptе an teaġapg-ċóip an t-oipe; aguf caiṫpiḋ mé cunntap do ṫaḃaipt ouic anoip ap an tpiuġe ḃpeaġ acpainniġ do ċeap pé amaċ ḋó ḟéin ċun na hoibpe peo do ḋéanaṁ.

Do léiġeaḋ pé amaċ alt ap ṫpaip na hÉipeann do na pgolaiṗiḃ anoċt, cuip i gcáp. Do ċuipeaḋ pé 'ḟiaċaiḃ opm-pa an t-alt céadna do léiġeaṁ go ṗéiḋ aguf go pocaip. 'N-a ḋiaiḋ pin do ṁíniġeaḋ pé an t-alt ó ṫúp go deipeaḋ aguf do ċeipṫiġeaḋ pé na pgolaiṗí ap gaċ níḋ do ḃí ann. Annpoin do ċuipeaḋ pé na pocail cluaḋa ap an gclár ḋuḃ aguf ċuipeaḋ pé 'ḟiaċaiḃ opṫa pocail níop pimpliḋe do ċuip 'n-a n-ionaḋ. Aguf i ndeipeaḋ ṫiap d'innpiġeaḋ pé an pséal ap a nór ḟéin, aguf do ḋéanainn-pe an puḋ céadna. Ṫéiġeaḋ na buaċailli a ḃaile annpoin aguf pgpíoḃaḋ piaḋ amaċ an t-alt ċoiṁ maiṫ ap d'ḟéadaiḋip aguf an ċéad oiḋċe eile do ċeapcuiġeaḋ an t-oipe aguf mé ḟéin gaċ deapṁad do ḃeaḋ déanta aca. Ní móipe ná go paiḃ ṫpaip na h-Éipeann nó an ċuid ba mó de pgpíoḃṫa aca i gceann bliaḋna aguf ba ḃpeaġ le héinne ḃeiṫ ag éipteaċt leo ag diopḃóil-eaċt eatoppa ḟéin ap ċeipt éicint do ḃain le n-a ḋtíp dúṫċair i n-aillód.

Do ċuip an ḟeaḃap do ṫáinig opṫa i ngaċ éan-ċuma i n-uṁail dam, dá mbeaḋ leaḃaplainn aguf pgoil map an pgoil peo ap bun i ngaċ baile beag ap ṗuaid na tíre aguf go ndéanpaḋ gaċ oipe pgoile map do ḋein an t-oipe peo againne go mbeaḋ aḋḃap náipiúin níop ḟeapp againn go gaipid.

Ċuig pé an-ḟáṫaṁ ḋaiṁ-pa nuair do ċonnacap an méad maiṫeapa do ḋein an pgoil, acċ i gceann tamaill ḃíop ap ti an gnó do ċaiṫeaṁ ruap ap ḟad nuair do ṫóg beipt nó tpiúr de na buaċailliḃ 'n-a

gceann go nagad riad go dti Ameriocá. Ni feadar fá fréir na cruinne cia an ciall a bfuil dúil dom mór roim i measg daoine ós na hÉireann an feandúdcar do thréigint. Act ni'l baint ar bit ag an gceirt reo lem' rgéal.

Nior buail an Ridire tharna orm oic no mait ó tángar a baile. Tá 'fior agam go mait go naib eagla a croide air romham mar ba chadaire lodta é cé go naib ré 'na buaileam-rgiat mór láidir.

Díomar go léir ag dul ar agaid go breag ronarac go ceann bliadna agur annroim fuair mo mácair bár—go noeinid Dia trócaire uirri. Nior tug rí lá fóganta ó'n lá d'fág rí amac a tealiac féin. Táinig Saidb a baile agur d'fan rí im' focair-re go ceann miora tar éir na rocraide. Éan-tráthnóna amáin chuaid rí ar cuairt go teac duine muinteartha timcheall le dá mile ó baile, agur nuair bí rí ag imteacht, dubrar lei go nagainn féin 'na coinne, nuair do bead rí ag teacht ar air, agur go bfanfainn léi ag an gcroraire.

Nuair bí an lá irtig agam, agur mo ghnó fan muileann chíochnuighe, chuadar i gcoinne Saidbe mar do gealiar di. D'fágar an bóthar mór agur do bhírear irtead tríd an talamh ar nór go nagainn tré gleann an-dear do bí ra trligе, agur bíor ag déanamh amac ar an gcroraire, nuair d' airigear gur Saidbe ar an mbóthar. Bí fál mór torta eadrainn agur nior féadar éan-rud d' feicrint tríd.

"Leig dam dul a baile, má'r é do toil é," arra Saidb, "ni éirtfid mire leat."

"Ná bíod deadad com mór roim ort agur fan go póill, a rtóirín," arra gur eile.

An Seiseaḋ Cuid.

Smaċtuġaḋ an Riḋire.

An Riḋire do ḃí ann! Ní fabamar féid leis an mbiċeamnaċ fós. Do fuiċ cuimne gaċ éan-fuḋ do ċuic amaċ le ḋá ḃliaḋain irteaċ im' ċeann agus d'éiriġ fearg uaċḃárać im' ċroiḋe. Dá ḃruiġinn an ċroc mar ġeall air, do ḃainfinn fárain de anoir ó ċuir sé é féin im' fliġe. Do léimear de phead amaċ ar an mbóṫar, aċt níor airiġ an Riḋire mé. Bí Saḋḃ boċt i lár an bóṫair ag cniteaḋ le heagla agus i fiaḋt tuitim i laiġe. Bí an Riḋire ag déanamh ruar uiṫe nuair do ṫáiniġ mire taoḃ ḋiar de.

"Stad, a ḋiaḋaire!" arra mire i nguṫ ard-ġlórać fearġaċ.

Léim sé ar a corp mar do ġsannfuiġear an t-anam ar. Ar a fon foin féin d'iompuiġ sé orm go fuamaċ agus fmuic air. Ir dooa gur faoil sé go faiḃ mire ar ṫí é do fmaċtuġaḋ mar do ṫarlainġ sé buille orm le maide do bí 'n-a láim aige; aċt do léimear i leaṫtaoiḃ uaiḃ agus annfoin ṫugar pailtóġ militeaċ dó fá'n ngiall agus do ċuirear ar lár a ḃfoma é ar an mbóṫar. Nuair d'éiriġ sé ḋein sé orm arís leis an maide, aċt do ḃainear an maide de agus do ṫugar leanng nó dó eile dó, ar nór gur ċuirear an fuaiġ air, agus nuair bí sé ag fiuċ uaim le n-a anam ṫugar barr na ḃróige dó.

"Deiḃ mire ruar leaṫ mar do ḃior leo' aċair, agus beiḃ fárain agam mar ġeall air reo," ar sé nuair bí sé ag imteaċt.

"Seaċain ṫú féin," arra mire, "má ḃaineann ṫú liom-fa, ní leigfeaḋ-fa leaṫ é ċoḋ boġ ir do leiġ m'áċair boċt; cuimniġ air fin anoir."

D'imtiġ sé leis go ḃrúiġte leaḋarṫa agus an diaḃal féin 'n-a ċeannta.

"Náċ ṫráṫamail do ṫángar oraiḃ," arra mire le Saḋḃ.

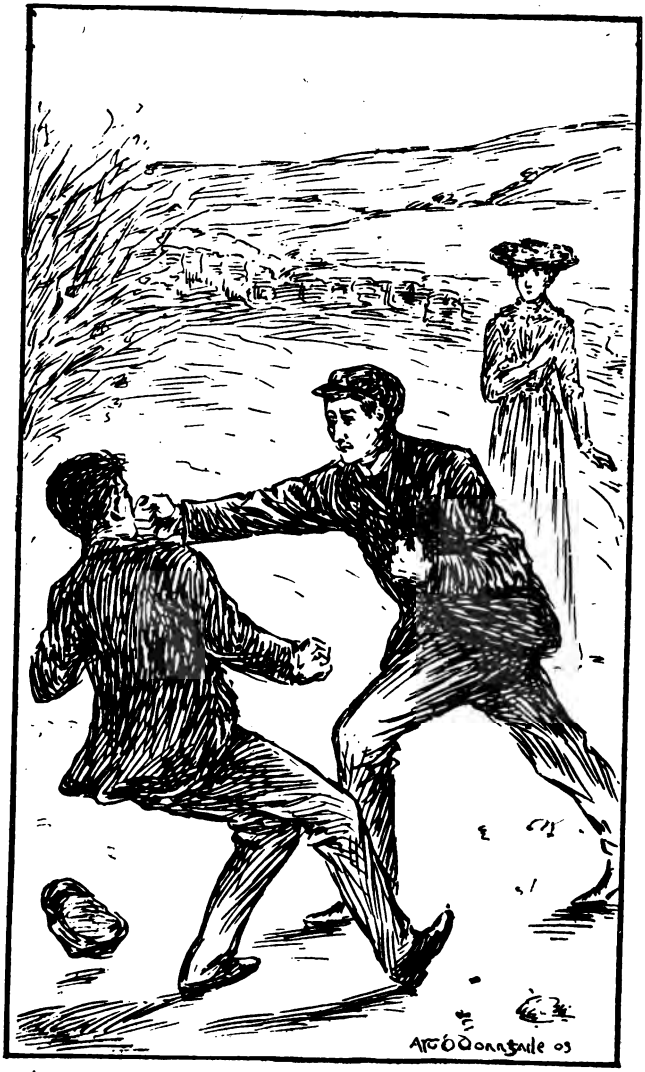

Tugar pailtís milleadh dó fá'n ngiall.

"Seaḋ," ar rire, "'Sé Dia féin do ċuir tú ċuġam. Bí an biċeaṁnaċ im' diaiḋ aġur do ruġ ré orm annro go dineaċ nuair do ċáiġair féin ormsa. Aċt cuirfiḋ ré an diuġe ort anoir, mar do dein ré ar m'aċair, aġur cad do déanfaiḋ mire annroin? Naċ ormsa atá an mí-áḋ aġur an butún. Go bfóirid Dia ormsa anoċt!" aġur ċrom rí ar ġol.

"Ná bíoḋ eagla ar bit ort mar ġeall air rin," arra mire; "Deirtear go bfuil fúil aige i ndiaiḋ inġine Ġearalcaiġ an Ġleanna le déiḋeanaiġe, aġur do beaḋ eagla air go n-aireóġaḋ rí éan-ruḋ 'n-a ċaoḃ. Ní beaḋ baint nó páirt aici leir, ḋá mbeaḋ fior aici cad é an rórt é. Seaḋ, tiormuiġ do fúil aġur reo leat a baile."

"Ar a fon roin féin," arra Saḋḃ, "tá ruḋ éicint ḋ'á ċur i n-uṁail damh-sa go ndéanfaiḋ ré diogḃáil ḋúinn mar ġeall ar an tsaċnóna ro rul a mbeiḋ ré ráṙta. An bfeacaiṙ an ġnúṙ do bí air aġ imteaċt ḋó? Comraiġe Dé ċuġainn!"

"Ná tráċt air nior mó anoir. Tá tú rġannruiġte aġur tri n-a ċéile, aċt beiḋ ré imtiġte ar do ċeann ar fad i mbárraċ. Seo leat a baile anoir."

Ċuaḋmar amaon a baile, aġur lá no ḋó 'n-a diaiḋ rin ċuaiḋ Saḋḃ ar air go dtí an árḋ-rġoil. Bíor go han-uaiġneaċ ar feaḋ tamaill aċt do luiġear irteaċ go cineálta le mo ġnó 'san ṁuileann aġur inr an rġoil, ar nór ġur ċongḃuiġear an t-uaiġnear aġur an brón uaim ar fad.

Ċuaiḋ an ġáir amaċ i dtaoḃ an rmaċtuiġte do ċuġar do'n Rioire aġur bí na daoine go léir ioral aġur uaral aġ rġoilteaḋ le ġáirḋe aġur aġ maġaḋ faoi. Bí a fród aġur a ġiall loitte ar fad, aġur b' éigin dó fanaċt irtiġ go raḃaḋar cnearuiġte aige.

Bí ré ar dearġ-ḃuile ar feaḋ reaċtṁaine, aġur ir ar éigin d'féadfaḋ éinne teaċt 'n-a ġaoḃar i n-éan-ċor; aġur dá ndéanfaiḋe tráċt ar m'ainm-re ór a ċomair do rġoiltfeaḋ ré na cloċa aġ earġaine orm.

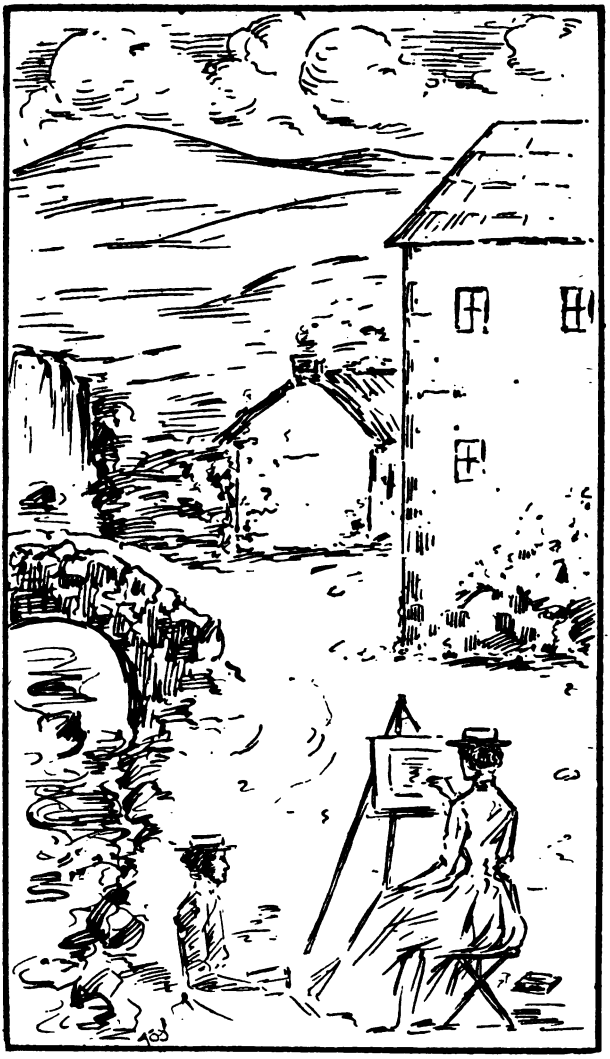

Táinig bean uasal álainn óg cun pictiúir an muilinn do tharraing amach..

fuaſar féin an-mholaḋ ó gaċ éinne maſ geall aſ an gcaoi 'n-aſ feaſar fuaſ ċuige; aċt ḋubṁaḋaſ go léiſ go fuiḃ eagla oſṁa go mbeaḋ fáraṁ aġ an Riḋiſe i gcuma éicint, maſ ḃí fé ċoṁ niṁneaċ leiſ an Mac Mallaċtan féin.

An seaċtṁaḋ cuid.

eiḃlin nic gearailt.

Ean-tráṫnóna aṁáin, nuaiſ ḃí Saḋḃ timċeall coiġtiġiſ imṫiġṫe uaim, ṫáiniġ bean uaſal álainn óġ ċun ḃicṫiúiſ an ṁuilinn ḋo ṫaſſaint amaċ. Ḃí an áit ṫaſt timċeall go han-ḋeaſ agus iſ minic ḋo ṫaġaḋ oḋne ann ċun an fuḋ céaḋna ḋo ḋéanaṁ. Ni faca miſe an bean uaſal ná an bean fheaſḋail ḋo ḃí i n-éinḋiġ léi i n-éan-ċoſ, maſ ḃíoſ go gnóṫaċ fan muileann.

Ṫoſnuiġ ſé aġ báiſṫiġ an faḋ ḋo ḃí ſí aġ oḃaiſ aſ an ḃpicṫiúiſ agus b'éiġin ḋóiḃ fiṫ fa ḋéin foſġaiḋ iſteaċ go ḋṫí an teaċ beaġ i n-aice an ṁuilinn—an teaċ 'n-a fuḃaſ féin im' ċoṁnuiḋe ann—maſ ḃí an ḋoſaſ oſġailte agus ní fuiḃ éan-áit eile níoſ ġiofſa ḋóiḃ. Ṫaġaḋ fean-bean iſteaċ gaċ éan-lá ċun an tiġe ḋo ċuſ i gcóiſ agus an áit ḋo ġlanaḋ fuaſ, agus ḃí ſí iſtiġ go ṫráṫaṁail nuaiſ ḋo fiṫ an beiſt iſteaċ ċuiḋi.

Do ṫaſla ġuſ ṫóġaſ féin im' ċeann lá no ḋó roiṁe ſin go ḋtaſſaingeóġainn picṫiúiſ an ṁuilinn agus an eaſa taoḃ ṫiaſ de, maſ ḃí ſpéiſ ṁóſ agam i n-oḃaiſ de'n ṫróſt roiſn. Ḃí taiṫiġe ṁóſ agam ſa ċoláiſde i ḋtaſſaingṫeóiſeaċt agus ḃa ḃṫeaġ an caiṫeaṁ aimſiſe do-ġeiḃinn aſ go minic nuaiſ ná beaḋ éan-fuḋ eile le ḋéanaṁ agam. Ḃí an picṫiúiſ ġéall le beiṫ cſíoċnuiġṫe agam agus é leaġṫa aſ ḃóſo fá'n ḃſuinneóiġ ſa ċiſṫean. Ḃí m'aḋḃaſ taſſaingṫe agus

cuid dem' leabhaidh ar an mbóthd leis, agus ní raibh an bean uasal i bhfad isteach nuair chuaigh sí fá ndeara iad.

Do chuir an pictiúr iongantas an domhain uirthi agus chuaigh sí ard-mholadh dó. Ní raibh fhios aici cionnus an éiriodh dhi go raibh éinne san áit a d'fhéadfadh pictiúr mar sin do tharraingt amach; nó a d'fhéadfadh úrdhid do dhéanamh de sna leabhraibh do chonnaic sí ar an mbóthd agus d'fiafruigh sí de'n t-seanmhnaoi ciar leis iad.

D'innis Úna di gur liom-sa iad, agus thosnuigh sí annsoin agus chuaigh sí cunntas orm-sa ó lá mo bhreithe anuas go dtí an lá sin, agus ir dóigh liom nár airigh éinne riamh a leithéid de mharbad agus tarcuisne agus droch-aoidhe 'r do sheall sí ar mhullach an Rioghe nuair do dhein sí thráth air, agus níor chuir sí fiacail ar éinnidh ar a raibh eolas aici 'n-a thaobh.

Di an sgéal chiochnuighthe nuair do bhaileadh féin isteach fa dhéin bhúthe tobac, agus admhuighim duit gur baineadh sgeimhleadh aram nuair do fearas san nodhar, mar ní raibh fhios agam an raibh duine beo istigh. Di na mná uaisle 'n-a suidhe nuair do chuadar isteach. Di duine aca ag féachaint ar an bpictiúr agus duine eile ag léigeamh leabhair. D'éirigheadar araon nuair do chonnac siad mise agus ir beag nár baineadh an radharc díom mar níor leagar rúsd riamh ar bhéith níor ailne ná i rúd do bí ag sgrúdhughadh an pictiúir.

Do baineas mo hata díom agus do chuireas fáilte rompa. Do chuir an bean uasal óg an pictiúr uaithi agus d'iompuigh sí i leith chugam-sa.

"Do rug an bádhteach orainn," ar sise, "agus b'éigin dúinn reilh do thógaint d'aimhdeoin gach éinne," agus léig sí gháire beag ceólmhar aisti.

"Ir foith liom," arsa mise, "ná fuil áit níor fearr agam chun forgairt do thabairt dhíbh."

"Dior ag féachaint ar an bpictiúr so," ar sise, "agus tá sé go han-bhreagh. An tú do tharraing é? Má 'r eadh, ir maith an mhaise dhuit é."

"Ir mé do Sasanach é," arra mise, "acht ní fiu trácht air; ní'l ann acht práirg, agus ní'l fé chroc-nuighe agam fós."

"Tánag féin annso indiu cun deilb an Shuilinn do cur síos acht do cuir an cloc corg liom. Tiocfaid mé lá éicint eile cun é do chrocnughad, agus má tá do ceann-fa féig agat annsoin, b'ait liom é d'feicsint."

"Tairbeanfa mé duit é agus fáilte éan uair ir mait leat," arra mise, agus bí áibéir im' chomhde irtig gur iarr sí orm é do tairbeant di.

"So raib mait agat," ar sise; "cim go bfuil an lá ag sralrad ruar anís, agus caitfimid beit ag gluaiseact anoir."

"Do chroit sí lámh liom ag gabáil amach di, agus ní náir liom admáil gur tug sí mo chomhde léi an trátnóna úd nuair d'fág sí féin agus an bean freastail an teach.

Ní feadar an raib tura riamh inr an gcaoi 'n-a raibar féin an trátnóna úd. D'fiafruigear díom féin míle uair cionnus ar éirig fé go rabamar com nádúrta le céile. Do saoilear éan-nóimint amáin go bfacar i n-áit éicint ceana; agus 'n-a diaid sin go raib aitne agam uirri le fada. Acht go háirite níor fág sí mo cuimhne i gcaitheamh na hoidche.

An tara lá 'n-a diaid sin táinig sí anís agus do chrocnuig sí an picciúr. Bí mo ceann-fa ullamh agam-fa mar d'oibrigear go dútrachtach air, agus nuair do tairbeanar di é, do cait sí féin agus an bean-freastail leatruim, ar a laighead, dá rsrúdughad agus ag caint mar geall air. Acht níor fág sé rin a saothar féin riar. Níor b'é an rabarc céadna ar an muileann do bí curtha síos againn, agus dá feadar an picciúr do tarrainge mise, bí an ceann eile i bfad níor fearr.

Bí reanchar fada againn ar tarrainghéideacht agus ar neithib eile. Tugar fá ndeara go raib rséir mór aici inr na healadhnaib agus go rabamar ar éin-

intinn amháin ar gach éan-rud ar dheineamar tráth air. Acht 'ré dun agus dapp an rgéil go dtáinig ré amach i pic na cainte gur d' i ingean Ghearaltaig an Ghleanna í, agus tug ri cuipead dam cun dul go dtí Cairleán an Ghleanna cun na picciúiri do bí ann d'feicrint.

Do pic ré im' ceann an céad uair do leagar rúil uirri gur b'í Eiblín Nic Gearáilt í acht ní rabar deimneach de; agus dubrar liom féin gur mór an feall é dá bruigead an Ridire í mar mnaoi, mar ní faca mé riam im' faogal éin-bean uaral ní b'áilne 'ná í agus bí ri com maic 'n-a choide agus 'n-a hintinn ir do bí 'n-a dealbram.

Níor b'fada go raib cáirdeap agus báid mór eadrainn cé nár caramar ar a céile go minic. Éanla amháin táinig tráth éicint anuar i dtaob an Ridire agus d' innirear di gach éin-éagcóir agus droicbeart do dhein ré drainn.

"Deirtear," ar rire, "go bruil rúil aige go bpórrard mire é; acht dá mbead coróin Sacrana ar a ceann aige, ní tiubhrainn-re cead dó fáinne do cur ar mo méir go brát."

Nuair d' airig an Ridire go raib aitne agam-ra ar Eiblín agus go rabamar go han-mór le n-a céile bí ré i rioct beit tacta le neart buile agus éada, agus do déanrad ré éin-nid dá olcar cun mire do cur ar an trligе. Acht níor cuir diadán an tnúcóra ná a cuid bagarta rpólla bróin orm-ra. Ní rabar com roilbir ná com rárta im' aigne ó'n lá do ruarar an litir diachuc úd ra coláirte ir do bíor timcheall an taca ro.

Cuaid an Ridire go dtí Eiblín tamall 'n-a diaid reo agus d'iarr ré uirri é do pórad acht do diúltuig ri é. D' fág ré an áit ar rad go ceann cúpla mí agus nuair táinig ré a baile, dubairt gach éinne go raib atarruzad mór le feicrint air. Ir coramail gur goill an diúltad air.

Bí an rgéal mar ro go ceann míora agus ruarar

cunntar lá go raib duine muinteardha dam marb timcheall le ré míle ó bailе. Tar éis béile bídh do chaitheamh agus mé féin do ghléradh d' oilmhuighear an capall agus chuadar ar an tórramh. Bí re leagtha amach agam go bfanfainn an oídche ann ar nór go nagainn ra t-rochtaid lá ar n-a báirneach.

An fad do bíor ar an mbóthar bíor go hanmhíorúilmheach agus go han-ghruamach. Bí réim-eólar éicint im' chomhdhe go raib dutún agus mí-ádh romham; acht ir ait an rud é nár chuimhnigear ar an Rídire olc nó maith. Dubhrar liom féin gur'b é rghéal an báir do chuir na rmaointe dubha ro im' cheann. Do chuireadar an capall ar rodar agus do chuimhnigear ar rud éicint eile níor roilbhre ar nór go nabadar ruaigthe ar fad ar mo chuimhne nuair do fhoicheadar tig an chuirp.

Bí an oídche go han-bhreagh agus go han-chiúin agus timcheall an duille 'chog do chuadar amach go héadan an tige le beirt nó thriúr eile cun gal de'n fhíopa do chaitheamh. Bí duine aca ag rádh rud éicint agus do rtad ré go hobann.

"Éirtidh," ar reirean, "a' n-airigeann rib an capall. Tá duine éicint ag teacht chugainn ag marcuigeacht. Dar nóig, ní ar an tórramh atá ré ag teacht anoir."

Chuireamar go léir cluar orainn féin agus b'fhuirirt an capall do chloirint i gciúineas na hoídche cé go raib ré an-fada uainn.

"Tá ré ag teacht i mbarr agus fuadar mór faoi, agus tá ré ar choranáirde leir," arra fear eile.

"Ní feadar cad do thug amach é com déidheanach roin!" arra mire, acht níor bfada go raib fíor agam.

An t-Oċtmaḋ Cuid.

Tóġaḋ an Muilinn.

Bí ġaċ éinne aġ taḃairt a ḃreiṫe féin ar an ḃráṫ do ċuir éinne amaċ ċom príomḋinneaċ roim aġ an mbuille 'ċloġ nuair do ṫroiċ an marcaċ an tríomḋ. Do rtad ré an capall go hobann agur do ṫúirling ré go tapaiḋ. Bí an capall rá mar do beaḋ ré roluiġte i rneaċta, báin le cuḃar—comarṫa go raiḃ ré tar éir neaċta déin milliġ do déanam. Ḋruideamar amaċ ċuige agur nuair do ċonnac an marcaċ rinn do ġlaoiḋ ré amaċ—

"An ḃruil Diarmuid Ó Conċoḃair annroin?"

Do ṗneaḃ mo ċroiḋe im' láṫ agur do ḃur an t-allur amaċ ar m' éadan, mar do ċuimniġear ar an ngruaim do bí orm an tráṫnóna roime rin.

"Tá, a Micil," arra mire, mar d' aiṫniġear é, "Cad tá oṁt?"

"Ir truaiġméalaċ an rgéal atá agam duit," arra Micéal, "conġbuiġ ruar do mirneaċ."

"Ḃruil éan-ruḃ i meara le Saiḋḃ?" arra mire, mar do riṫ ré im' ċeann go mb'féidir go dtáinig rgéal éicint uaiṫi.

"Ni'l," ar ré, "acṫ tá an muileann tré ċeiniḋ, agur ir doċa go ḃruil ré doiġte go talaṁ anoir, agur ná ruil ann acṫ an ċabail cé na ruilim-re ró-ṗaḋa ar an mbóṫar."

Nior labrar rioġ ar ṗeaḋ cúig nóiminte agur dá ráiṫriḋe rgian im' ċroiḋe ir ar éigin do ċiuḃraḋ rí braon rola.

"A Dia mór na ḃreart," arra mire rá deireaḋ. "Tabair dam roiġne! Tabair dam roiġne. Cad do déanṗaiḋ Saḋḃ boċt anoir? 'Sé an Riroire fealltaċ atá cionntaċ leir reo."

"Tá ré ċior leir go háirice," arr an teaċtaire.

"Agur beiḋ ré ċior leir ċom cinnte ir go ḃruil Dia féin i n-áirde," arra mire acṫ nior ċuig ré mé an uair rin.

Cuipeap an diallaid ap mo capall féin agus léimeap ap a mhuin agus mo lámh duit ná raibap pó-fada ap an mbóthap. Tiíop tapraingeap rpian gup fpoicéap an muileann, agus bí rplancpaca teineáð ag léimpiġ ap na cloćaiþ fá ċrúbaiþ an capaill. Do connacap na tarrpaca ó'n muileann ceitpe mile ó baile agus bí an rpéip óp cionn na teineáð ap tarað ruap map do beað an ġealać ag éirġe.

D' fíop do'n teaćtaipe. Ní raib de'n mhuileann ann ać an cabail. Bí na comhapraim go léip bailiġte timćeall na háite agup do deineadap a ndíćeall ap corġ do cup leip an tóiteán ać ní raib éan-mhaiṫ ann. Bí an teine pó-fada ap piubal pul ap tuġaṫ fá ndeapna é. Ać do fábáileadap an teać beag map do cuipeadap bpaiṫlini fliuća ap an tuiġe ap nóp ná cuipfeað na fmólaća ó'n muileann tpé teimiṫ é.

Bí tpuaġ an domhain ag ġaċ éinne dam agus do cuġ pé poinnt páraiṁ dam an muinteapdap agus an báiṫ do tairbeán piad d'feicpinn. "Dia beaća gpárta Dé," apra mipe, nuair do bailiġeadap timćeall opm, "agus díoṫ an milleán opm féin, map d'fágap teine im' diaiṫ 'pan muileann inné."

Da bpéaġ é peo, map ní raib teine ap bit ann, ać teapcuiġ uaim iad do mheallaṫ, map bí fíop agam go n-aipeóġaṫ an Ridiple ná raib éan-amhap agam aip féin. Labpap leo go ciúin pocaip, ać dubpadap eatoppa féin go mba dpoć-comapća é pin, agus go raib eagla opća go ġcaillfinn mo mheabaip. Bí níop mó baoġail go ġcaillfinn mo ċeann i dtopaċ.

Níop leiġeap opm i n-éan-ċop gup ġoill pé opm: ać do ġoill, agus bí díoġaltap uaćbáraċ ceapća amać agam im' aiġne féin. Da cuma liom cad do déanfainn anoip. Cuaiṫ an Ridiple pó-fada leip an pséal an uaip peo, agus bí an paoġal pó-beag dúinn apaon tap éip an méid do dein pé opm. Caiṫfeaṫ duine againn imćeaćt ap an tpliġe agus díop deimneaċ de, dá mbeaṫ leiġeap agam-pa aip, nać mipe an duine úd.

"Bí rplancpaċa teineaḋ aġ léimpiġ ar na cloċaiḃ pá cṁúḃaiḃ an ċapaill."

Connaic fear óg—Séamar Ó Maoláin dob' ainm dó—duine éicint an-coramhail leir an Rídire le hair an mhuilinn an oídhe roimhe sin, acht ní féadfad ré é do dearbhughadh, mar bí an oídhe ag tuitim agus bí an duine tamall maith uaidh. Rud eile, nuair do bíor féin ag dul ar an tórramh, connaic maor an Rídire mé, agus d'fiafruigh ré de Séamar cá raibh mise ag dul agus an raibh an áit fada ó baile.

Acht cé nach bfaca éinne an Rídire ag tabairt teineadh do'n mhuileann, bí ré díor leir agus bí gach éinne cinnte gur b'é do dhein an díoghbháil; agus marar chuir ré féin an rop leir fuair ré duine éicint eile do dhein an obair dó go maith.

Táinig na piléiri acht do bheadh ré com maith dóibh fanacht ag baile. Níor thugar féin iomarca eolais dóibh agus dubhrar leo gur fágar teine inr an muileann nuair do bíor ag imteacht agus ná raibh milleán ar éinne agam acht orm féin.

Leigear orm go rabhar chun an mhuilinn do chur i gcóir arís, agus do bailigear meitheal i gceann reachtmhaine agus do ghlanamar amach an chabhail. Do dheinear mo ghnó go maith. Bí an chaint i dtaobh na teineadh ag lagdughadh gach lá, agus nuair dubhairt Séamar Ó Maoláin leir an maor go raibh ré buailte irtheach go daingean im' aigne gur fágar teine im' diaidh ran muileann an tratnóna do chuadar ar an tórramh, do chuir ré an Rídire 'n-a codladh ar fad, agus bí ré cinnte ná raibh éan-amhrar agam air féin.

An naomhadh caibd.

marbhughadh an Rídire.

Trí reachtmhaine go dtí each glan tar éis an tóiteáin do chuaidh an Rídire go dtí an baile mór reacht mile ó baile. Da ghúrtír é anoir agus théigeadh ré go dtí an cúirt gach mí. Bí fíor agam nach dtiucfad ré

ar áir go mbeaḋ ré déirḋeanaċ 'ran tráṫnóna mar ḃa ġnáṫaċ. D'fanaḋ ré aġ ól leir na buicínīḃ eile nuair ḃíoḋ ġnó na cúirte críoċnuiġṫe aca, agus ḃíoḋ ré leaṫ ar meirge nó b'féidir ar deargṁeirge aġ teaċt a ḃaile i gcómnuiḋe.

Lá trom broṫalaċ ḋoḃ' eaḋ é agus ḃí coramlaċt ḃáirtiġe ann. Ḋá mbeinn aġ fanaċt leir go ceann ḃliaḋna ní ṫiocfaḋ éan-tráṫnóna níor oireamnaiġe ċun na hoibre do ḃí ceaṙta amaċ agam do ḋéanamh. Nár agraiḋ Día orm é, ḃíor ċun an Riḋire do ṁarḃuġaḋ mar do ḃrir ré croiḋe m' aṫar agus mo ṁáṫar, do ḃain ré mo ṙliġe maireaċtála díom-ra. 'Seaḋ agus do ḃain ré na flaiṫir díom com maiṫ.

"A Ṫíġearna Día," arra mire, "agus ar ṁarḃuiġir é?" Agus ir ḋóċa gur ṫairḃeánar ar m' aġaiḋ an ruaṫ do ḃí im' ċroiḋe.

"Ní mire ruaṫ do ḃeiṫ ort," ar reirean, "aċt bíoḋ roiġne aġat agus éirt lem' rġéal."

Ḃí cúinne ar an mbóṫar timċeall ḋá míle ó Ċairleán na Cairrge agus d'éirig an bóṫar ruar go dtí an cúinne reo ar nór go gcaiṫfeaḋ capall riuḃal 'na coinne. Ḃí an áit go han-uaigneaċ agus go han-ḋoṙċa mar ḃí coill ar gaċ taoḃ de'n bóṫar agus ḃí na crainn go han-tiuġ agus na géaga d'á rineaḋ féin ó ṫaoḃ go ṫaoḃ. Ní raiḃ teaċ ná ḃoṫán i ngiorraċt leaṫ-míle do'n cúinne agus ir annam do bíoḋ éinne aġ gaḃáil an bóṫair go déirḋeanaċ ran tráṫnóna. D'in í an áit do ċeapar ċun deireaḋ do ċur leir an Riḋire.

Ċuireas mo ṗiortal i gcóir—gléas álainn do ruarar nuair do ḃíor ra ċoláirte. Do ṫógar amaċ mo ṙlat iargaiġ aġ cur i gcéill gur aġ iargaireaċt do ḃíor aġ gaḃáil. Síor liom ar ṫaoḃ na haḃann agus, nuair ḃíor leaṫ-míle nó mar rin ó'n muileann, do ḃaineas mo ḃróga agus mo rtocaí díom. Do ċuireas an trlat iargaiġ i ḃrolaċ, agus do ġreadar liom ar gaċ comġar threarna go dtí an áit do ḃí ceaṙta agam.

Níor caraḋ duine beó orm agus níor leag éinne fúil orm acht amáin Día féin, molaḋ go deó leis anoct. Cuaḋar i bfolach fá fgaitaiḃ tiuga taoḃ tiar de'n cláiḋe i n-áit 'n-a raiḃ raḋarc mait agam ar an mbóthar agus caoi bheag ann cun aimfigthe an Rídire.

Bíor tuifreac agus cráiḋte o beit ag feitheamh leis acht "buaḋann an foigne ar an gcinneamhaint," agus fá deifeaḋ tiar d' aifigear fodar an capaill cugam ar an mbóthar. 'Sé an Rídire do bí ann gan dobat ar bit. Bí ré ar leat-mheirge agus é ag gaḃáil amhráin do féin. Sguaḃar amach an piortal. Bí an tiománaiḋe taoḃ tiar de ar an gcárr agus a cúl cugam. Ar an nóimint fin dornuig ré ag báirtig agus táinig dorchugaḋ trom ar an fréip. Da mait an ruḃ daṁ-fa é fin agus, má'r ceart dam é do raḋ, bí an t-áḋ orm mar d' éirig gach éan-ruḃ liom fuar go dtí fin.

Ag teacht anior dó i gcoinne an chuic, bí an capall ag gaḃáil anonn 'r anall ó taoḃ go taoḃ agus táinig ré irteach an-gairid do'n áit 'n-a raiḃ mire i bfolach. Nuair do táinig ré taoḃ amuig diom, ftad ré go hobann agus do chroit ré a ceann mar, ir dóca, ar nór capaill, do mhothuig ré an chontaḃairt 'n-a raiḃ a máigirtir.

"Anoir nó riaṁ," arra mire liom féin.

D'árduigear an piortal. Ní raiḃ an Rídire acht cúpla flat uaim. Sul a raiḃ am aige ar "Dia lem' anam" do ráḋ do caitear an t-urchur. Connacar fplanc an piléir. Chuit an Rídire gan focal agus go dífeach glan nuair do chuit ré do bhrir bladam tóirnige com uathḃárach ir d' aifigear riaṁ ór mo chionn ar nór gur faoilear go raiḃ na fréarta d'á péaḃaḋ agus na cnuic ag tuitim ó céile. Táinig an báirteac anuar ag claṫarnaig mar do leigfiḋe tré chiaṫar é. Do glac an capall fgeón agus ar go brát leir ag fuit go fiaḋain agus an tiománaiḋe ar an taoḃ tiar de'n cárr agus an t-anam ag tuitim ar le faitchios agus le fgannraḋ.

Sul a ṫaiḃ am aiġe an "Dia lem' anam" a ṫáḋ do ċaiṫeaṁ an t-uiṁċuiṁ.

Bí mo ghnó déanta, agus déanta go maith agam, agus ní raibh pioc eagla ná aithméala orm 'n-á dtaobh. Do bead i bfad níor mó orm dá mbadh coinín do bí marbhtha agam. An dóigh leat an raibh náire orm? Ní raibh giobh, acht bí áibéir orm go rabhamar rgartha go brách leir an tioránach. Dubhrar liom féin go mbeadh ruo beag ruaimhnir ag na daoinibh bochta do bí rá n-a rmacht le fada. Do bead deireadh anoir leir an mbraighdeanar agus an crádh choidhe d'fulaingeadar ó ruair an céadadóin reilb na háite.

D'fillear go dtí an áit 'n-ar fágar mo flat iarghaigh. Cuirear mo bhróga orm agus do chomhraigear liom a baile. Níor caradh einne orm ra trighe mar bí an trádnóna an-fliuch. Bí ré ag clagarnaigh go throm agus an tóirneach ag búirtheamh i gcomhnuidhe agus na rplancradha ag léimnigh inr an rréin. Dob' oidhche uathbharach í go deimhin; agus nuair tagann oidhche mar í anoir, deirtear ag baile "Tá ré chom holc leir an oidhche do marbhuigeadh an Riroire."

Da cuma liom anoir cad d'eireódhadh dam féin. D'féidir go bfuighinn an chroch. Bíor rárta. Do cuimhnigear air rin féin nuair do rocruigear im' aighne go mairbeódhainn an Riroire. Ní raibh éan-ruo ag tabairt thiobhóidhe dam acht Saoth; agus ir maith an ruo nár éirigh éin-dóighbáil dam mar do cailfeadh rí a meabhair.

"Cheid mé nó ná cheid, ir cuma liom, acht do chodaluigear go rámh an oidhche rin"—Stad an "Giobtacán," mar ir dóca gur faoil ré ná rabhar ag tabairt éin-cheidheamhaint d'á rséal agus dubhairt ré go géar:

"Ná bíodh iongantar ar bit ort, 'rí an fírinne glan atáim 'innrint duit."

Maidin lá ar n-a bárach táinig na piléirí agus do gabadh mire. Bí rúil agam go mbeadh an rséal mar reo, agus ní raibh rgannradh ar bit orm ná níor cuir ré rpolla bhéin orm, mar deirtear. Chantuigeadar an tig ó bun go bachar acht ir beag do bí d'á bárr aca.

Tugaḋ ór comhair ghiúirtír mé. Ní raiḃ éin-níḋ im' coinne acht amháin go ndeuḃairt an tiománaiḋe go ḃfaca ré fear áḟo inr an gcoill· acht ní ḋéanfaḋ ré gur mire do ḃí ann. Ir ḋóiġ liom féin ná faca ré mé i n-éan-cor. Acht ḃí ruo eile ann: Ḃí fíor aca ná raḃar ag ḃaile timċeall an ama do marḃuiġeaḋ an Riroire.

Cuireaḋ an ċeirt riar go ḋtí an lá 'n-a ḋiaiḋ rin le rúil go ḃfuiġeaḋ riaḋ fiaḋnuire níor láiḋre le taḃairt im ċoinne acht ir ar éigin do ḃíor irtiġ ra ṗríorún nuair do rgaoileaḋ amaċ mé arír go raor glan agur gan rmál ar m' ainm.

An lá do gaḃaḋ mire ḃí coirte cróinéara ar an Riroire. Ḃí beirt ḋoċtúirí ann agur do ḋeineaḋar mion-rgrúḋaḋ géar ar an gcorp, acht ní raiḃ rian pitéir ná púḋair le faġáil air ó ḃaċar a ċinn go ḃonn a ċoire, cé go raiḃ ré lorgta ar rad agur ċom ḋub le práċán. Ḃí a ċuid éaḋaiġ ḋóiġte agur ceann ḋ'á ḃróġaiḃ réaḃta ó'n gcoir. Do marḃuiġeaḋ é le rplanc ó'n rpéir. Do ḃain an caor an trliġe díom agur ḃí lám Dé níor tapaiḋe ná an pitéar. Molaḋ go deo leir anoċt, ḃí mo lám glan!"

Nuair do ċualar an méad ro leigear ornaḋ óm' ċroiḋe amaċ.

"'Seaḋ," arra mire, "ḃuiḋeaċar mór le Día!"

"Ir ḋóċa," arr an "Gioblaċán," "go ḃfuil ualaċ tógta deo' ċroiḋe anoir, ó tá fíor agat ná fuilir i ḃroċair marḃtóra."

"Tá áċar an domain orm," arra mire, "ní amháin i ndaoḃ ná fuilim i ḃroċair marḃtóra acht ná fuilir féin cionntaċ. Ḋ' uaċḃáraċ an ruo é, dá mbeaḋ an ċoir fuilteaċ úo ar d' anam, mar ir ḃaoġalaċ go mbeaḋ ré ar d'aigne mar ċiomluiġe go brát, cé nár ġoill ré go mór ort an uair rin. Acht pé 'r domhan é, níor airiġear riam éin-rgéal com hairteaċ leir."

"Tá an ceart agat annroin," ar reirean. "Ní'l na heaċtraí ar rad le faġáil inr na leaḃraiḃ. Acht leanrad ar an rgéal:"

"Nuair do fsaoileadh amach mé bí áthar ar gach éinne, agus b' í Eiblín Nic Gearailt an chéad duine do tháinig chun comhgháirdeachair do dhéanamh liom. Suas go dtí fin ní fuair fiuc aithméala orm gur thugar isfiadhr ar an Rioifie do mharbhughadh; acht nuair do fhin Eiblín a láimh gheal mhín chugam agus nuair d'féach fí orm le n-a forgha gorma, do mhothuigear náifie im' chroidhe agus bíor go han-bhuidheach ná fabhar cionntach. Deir mife leat go bfuil aithfighe dhéanta agam ó foin.

Bí teinte cnámha ar laradh an oidhche fin ar na cnocaibh thart timchell Átha an Mhuilinn agus mafa'dh ná tiubhradh fiad le fádh é, do bheadh finnce go maidin ag na daoinibh óga ag an gcrofaifie. Daoine dheagchroidheacha gfádhmara dob' eadh iad agus cé gur mhill an Rioifie fá n-a fáil iad, ní dhéanfadh fiad éin-éifighe i n-áifidhe mar gheall ar a bádh, nó éin-ní dh cfuadhálach do thiubhradh náifie dóibh féin.

An dheachmadh cuid.

An connradh.

Tamall gearr n-a dhiaidh fin tháinig an tairdhealaidhe chun na háite arís agus do chaitear an tfráthnóna ag caint leif. D' imthigh fé an bóthar mar do dhein fé an chéad uair agus i gceann lae no dhá do chuifear i gcéill do mhuintir Átha an Mhuilinn go fabhar chun dul ar air go dtí an coláifte arís mar ba mhaith le mo dhuine muinteardha i nAmerfiocá go gcfiochnóghaimn mo théarma ann. Ní fuair éan-fiuc i n-éan-chor mar feo im' cheann. Do chaphar an fgéal chun iad do mheallad agus inneofaidh mife dhuit ar ball cia an chiall.

An lá rul ar fágar an áit do carad Eiblín Nic Gearailt orm agus gan beith ag bhfiac uirri oic nó maith. Dhomar ag reanchur le céile ar fead tamaill

agus annsoin d' innisear di go raibh ag fágaint na náite agus is ar éigin do tiocfainn ar ais arís go brát.

Nior fan focal aici, cé go raib sí ag caint agus ag fáisnéis go fsleódhrach suas go dtí sin. Tugar fá ndeara freisin gur táinig duit na lile ar a gné gleóidhe i n-ionad duit an róisín do bí ann an nóiminit roimhe sin. Da gcomhail go raib aithéala uisce go rabhar ag imteacht. Tug sé seo misneach dam agus cé go raib beagán mór eadrainn, do labhair léi i dtaob an rúin do bí im' chroidhe agam a gan fios do'n dhaoghal mór ó'n lá do táinig sí go dtí an muileann ar dtús.

Ní fagaidh mé nior sia anoir leis an taob so de'n fséal agus ná tóg orm é.

Do deineadh thácht ó thanaib an tairdealaidhe do táinig an cuaird thugam fé dó go dtí Áit an Mhuilinn. Da timthire é siúd do cuireadh ó Amerioca chun connaidhe súnais do chur ar bun i n-agaidh an riaghaltais i n-Éirinn agus chun na fir óga do tabairtirteach ann agus iad do fsheagadh suas ar nós go mbeidís i gcóir chun éirighe amach nuair do bheadh aga chuige, chun saoirseachta na h-Éireann do saothrughadh agus deireadh do chur go brách le braighdeanas agus géibheannamhaint na namhad.

Duine de mhuintir Clann-na-nGaedheal do b'eadh mo dhuine muinteardha i nAmerioca agus ba cara dó agus fíor-chara an tairdealaidhe. Nuair do fuair sé mo litir agus cúntar ar an léimhsnior do bí déanta orainn ag an Rioghe do fsiúd sé ar ais chugam gan mhoill 'á rádh liom go raib an connradh so d'á chur ar bun agus go raib an timthire ag teacht go h-Éirinn agus go raib litir chugam-sa uaidh féin aige. D'achuingigh sé orm gach congnamh agus comhairle do b'féidir liom do tabairt dó im' cheanntar féin.

Táinig an timthire i gceann tamaill agus ir annsoin do bailigear na buachailli le céile cun teagairg do tabairt dóib agus iad do chur ar an mbealach

ceapt—ap "fuige na fiunne" map adeipci. O'fágap an fiol im' diaid agup do péip map cluinim anoip agup apip cá pé ag fáp puap go bpeag láiop.

Ip doig liom péin ná fágpainn Áit an Muilinn go bpáit nó ni bead baint ap bit agam leip an ngnó po mapa'd gup cug an Riopte teine do'n muileann—do pséicig an maop an pún uaid gup'd é an Riopte do cuip an pop leip. Ip annpoin do cuipeap mé péin pá gearaib go ndéanpainn gac éan-puo im' cumap cun an connpaid do leacnugad agup nuaip do cáimig an timcipe cugam apip do tairgeap mo peipdip dó agup ni paib an dapa pocal eadpainn map geall aip.

Do glac pé mo congnam le ponn map do tearcuig timcipe eile uaid pa ceanntap po agup b' i a tuaipim péin ná paib éin-pear eile le fagáil com oipeamnac nó com acpainneac liom-pa. Do péidtigeamap le céile annpoin go dtopnócainn ap an obaip i gceann coigtigpe.

'Sé an céad puo do deineap act bpéigpioct do ceapad amac dam péin. Di giobladán de dacac im' áit-pe nuaip do diop ag baile agup duphap go ngléappainn mé péin map é i pean-balcaipib. O'éipig liom go han-mait map di an bpéigpioct com beact poin ip gup meall pé an timcipe péin; agup b' iongantac an puo é pin, map do fápuig pé ap gac éinne do carad opm puam i ngéip-innteact. Ni dubaipt pé dadad act di piop agam gup taitn an deallpam do di opm go mop leip.

Nuaip diop inp an gcoláipte tugad na mic léiginn tairbeánad uata go minic ap an pgalán. Di ollam ó'n bppainc ann agup di pé go han-aicillide ap pad i gcleapaideact de gac éin-cineál. 'Sé do diod againn i gcomnuide map pcúpcóip agup 'pé do gléappad na buacailli pan pioct ceapt, map ba cleapaide é péin ap an pgalán tamall o'á paogal; agup o'péadpad pé acappugad com mop poin do déanam ap duine ip ná haitneó'd a mácaip péin é. O'fogluimeap an ceapo uaid agup cáimig pé irteac

go han-úráideac anoir. Nuair bí gac éin-níd rocruigte agam d'fágar rlán agur beannact ag muinntir Ad' an Muilinn, tángar i leit annro agur táim ann ó foin.

An t-Aonmad cuid déag.

minniugad.

"Agur an raib éin-eolar agat ar an áit reo roimhe rin?" arra mire.

"Ní raib rioc," ar ré, "act amáin go raib litreaca agam do corr-duine annro agur annrúd."

"Agur an uaimh reo, cionnur a' bruairír amac é?"

Innéorard mire duit é rin anoir. Fuarar go tráthamail é agur gan beit d'á lorg i n-éan-cor. Dior inr an ngleann amuig ag féacaint a' bruiginn nead rmólaig do bí ann nuair do tuit cioc trom agur do bruidear irteac trid na torcaib rá rgailp ar caob an gleanna cun forgaid d'fagáil, agur cad do cifinn caob irtig diom act an poll atá ag rut irteac annro rúinn—'ré rin an poll ar cángair rém trid anocht. Lom-láitreac d'éirig ré im' ceann go mbead an áit an-oirneamnac dom' gnó-ra, dá mbead rtige mo dóchaint ann. Irteac liom ag lámacáp agur ní gába dam a rád go raib act agur iongantar agur uacbár i n-éinteig le céile oirm nuair do connacar an trige do bí ann agur an t-ionad gnóta agur an tairgeadán breag do bí cúmta ag Dia rém i mbroinn na rléibte le hagaid na hoibre do bí roir lámaib agam."

"Bí an rac ort i gcomnuide," arra mire. "Act tá céad ceirt agam le cur cuigat."

"Dior ag brac orra," arr' an "Gioblacán" ag gáirnide, "tiomáin leat."

"Cia an ciall ar cuirir ruar an botán ro? Ar ndóig, ní raib braon anuar ort."

Ní raib go deimin; act bí rát leir. Nuair do

tuzar na zunnaí annro ar otúr, ní raḃaḋar ró-faḋ ann zur éiriz meirz orta. Do cuir ré reo ionzantar orm azur i zceann tamaill tuzar rá nḋeara zo n-éirizeann ceó ran uaiṁ anoir azur arír, comarta zo bfuil uirze tíor inr an mbeanna roin amuiz. Éirizeann an ceó i zcomnuiḋe nuair féiḋeann an zaoṫ zo ḋian aniar, azur tairḃeánann ré rin zo bfuil bunuḋar éicint leir an rséal a ḋeirtear zo bfuil uaiṁ az riṫ irteaċ ó'n bfairrize annro. D'in í an ċiall zur ċuirear ruar an boṫán.

"Azur na rúzáin zo léir! Cia an ċiall ar ċuaiḋ tú ra'n méiḋ rin trioblóide? Ná ḋéanfaḋ cláraċa an zné?"

Ó 'reaḋ! na rúzáin. Ní mirte ḋuit ionzantar do ḃeiṫ ort. Aċt ní ċuiṁnizeann tú zur innilṫeóir mire. Do ḋeinear zaċ éan-órlaċ ḋe na rúzánaiḃ mé féin irtiz annro. Do ċuirear innil le ceile amuiz ar bruaċ na záza ċun iaḋ do ċaraḋ. 'Sé an ruḋ do conzḃuiz an innil ar riuḃal aċt rneanz az riṫ ṫar roiṫ beaz azur meaḋaċaint croċta ḋe. An faiḋ do bí an ṁeaḋaċaint az iorluzaḋ ran záiz, ḋíor féin az caraḋ an trúzáin. Ní féaḋfainn cláraċa no éan-ruḋ eile do ṫaḃairt irteaċ an uair rin le hazaiḋ an boṫáin aċt amáin beart féin anoir azur arír, mar ní raiḃ an bealaċ eile irteaċ azam. Aċt ir ḋear cluṫmar an boṫán do ḋeinear ar na rúzánaiḃ azur na cleiteaċaiḃ. Conzḃuiżeann ré amaċ an ceó azur an toṙann ó' éirizeann ran uaiṁ 'nuair bím az obair annro. Tá na rúzáin rizte com ḃoċt roin le ċéile zur ar éizin do ċuirfeá cipín eatorra. An ċéaḋ ċeirt eile anoir, má 'ré do ḃeiṫ é.

"Na hairm! Cionnur ar ḃailiżir iaḋ zo léir?"

'Seaḋ! Mar ḃuḃrar leat ċeana táinig an ċuiḋ ir mó aca ó Ameriocá. Cuireaḋ zo ḋtí an bfrainc iaḋ i ḋtoraċ zo ceannuiżeóir zunnaí atá ann—Éireannaċ ir eaḃ é azur tá ré ceanzailte leir an zconnraḋ ro azainn-ne. Éan-uair atá zunnaí aize

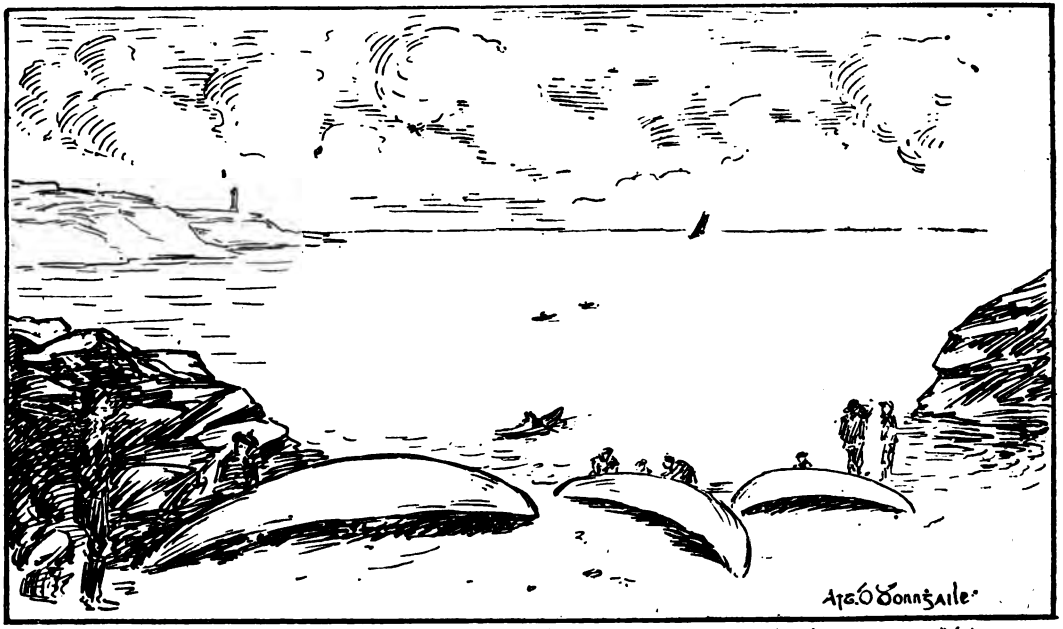

Cuireann siad a gcuid ama ag leigint orta gur ag iargaireacht atá siad ag sabáil.

le cur cuṡainn faṡann ré bád iarṡaiṡ ar tuarastal aṡur cuireann ré na ṡunnaí ar bóro. Taṡann an bád taob amuiṡ de Oileán Caorac aṡur cuirteap ruar comarta atá rocruiṡte roim ré aṡainn. Tá cuid de na hiarṡairide páirteac linn aṡur cuireann riad a ṡcurraiṡ amac aṡ leiṡint orta ṡur aṡ iarṡaireact nó aṡ tóṡaint lionta atá riad aṡ ṡabáil.

Tóṡann na hiarṡairide na hairm ar an mbád aṡur nuair bíd riad ar tráiṡ aca cuireann riad i bpoiac iad ṡo bruiṡid riad aṡa cun iad do cur i leic annro cuṡam-ra. Nuair bíd riad aṡ tiomáint an múraiṡ tirm ṡo hínir cuireann riad na hairm i láp ualaiṡ, aṡur aṡ ṡabáil tart annro cior dóib fáṡann riad na ṡunnaí i n-áit áiride 'ran Réid Caoil. Ní deacair iad do tabairt ircead annro 'n-a diaid rin.

"Tá ceirt nó dó eile aṡam le cur ort aṡur beid mé réid leat annroin. Cia an ciall nár ṫuṡ tú mire do'n tiṡ ba ṡiorra dúinn anoct aṡur ṡan dul rá thíobloid com mór roin cun mé do tabairt ircead annro?"

"Ir mait an ceirt í rin. Seo duit an freaṡra. Ṡac éan-uair do bím-re aṡ teact ircead annro leiṡim orm ar ruaid na háite ṡo bruilim cun airoir do déanam ṡo háit éicint eile. An tráthnóna ro dubrar ṡo rabar aṡ dul ṡo Cill Máille. Ní'l an áit 'n-ar ṫuit tura le hair an bóthair i n-éan-cor aṡur dá dtiubrainn liom tú ṡo dtí an tiṡ ba ṡiorra dúinn, do leiṡrinn amac orm féin. Rud eile, bíor aṡ cuimneam ar Ṡaiod irtiṡ léi féin annro i ṡcaiteam an lae aṡur maṫa'd ṡur ṫuṡar liom tú annro, ni féadrainn féin teact ircead anoct bí an fneacta com trom roin."

"Ní déanrainn poll ṡo maidin ná cuirfeá táirnge ann," arra mire, "act cionnur ar éirid ré ṡo raib tú com dear-láṁac leir an ṡcoir anoct."

"Doctúir cnáṁa do b'ead m'atair aṡur taṡad na daoine ṫuiṡe ó ṡac éan-áit ran noúdaiṡ tart tim-

ceall. D'fogluimear an ceapd uaid nuair bior ag baile. Act cionnur tá an cor agat anoir?"

"Tá ri go breag; ni'l pioc uirri anoir, go raib mait agat."

"Ir mait é rin," ar ré, "ir doig liom go bruil ré i n-am codalta dúinn anoir agur táim cinnte go bruilir tuirreac diom. Tá ré an dó a clog."

"Mile molad le Dia," arra mire, "agur nior mocuigear an t-am ag imteact. Ceapar ná raib ré act timceall an t-éan-uair déag."

Sgaramar le céile agur codlar go rám go maidin. D'fuirirt leabaid do cóirmugad dam, pé ar bit é, agur do codluigear go raib ré an-fada ran lá; act ni raib fior agam an oidce no lá do bi ann. Caitear an lá roin agur an lá n-a diaid inr an uaim ag léigeam nó ag reancur le Saidb an faid do bi an "Sgioblacán" amuig nó ag obair. Nuair do táinig an triomad oidce do feol ré anonn mé, dar an ngáig, inr an gcireac. D'fágar rlán agur beannact ag Saidb agur tángamar amach trid an mbealac nuad. Bi rorr luargáin déanta ag an "ngioblacán" ar nór báid big, lem' agaid-re. Suidear irteac ann—mar ni leigfead ré dam an cor do cur rúm for—agur do tarrainig ré mé 'n-a diaid tar an rneactad anuar go dti an bótar mór. Ni raib ré com cruaid air ir do bi an oidce do tug ré mé ar a muin, act, rul ar rroicéamar an bótar, bi ré tuirreac go leór diom.

Bi duine muinteartda ag feitéam liom le capall. D'fágar rlán ag an "ngioblacán" agur do geallar do ná déanfainn trácт air féin ná ar an uaim le héinne go brát go dtiubrad ré cead dam. Sgaramar ó céile annroin agur cúrla lá 'n-a diaid rin tángar ar air go Baile-Áta-Cliat.

An tRíomhaḋ Roinn.

An Ċéaḋ Ċuid.

Éalóḋ an Ġiobláċáin.

Níor ċualaḋ éin-níḋ i dtaoḃ an "Ġiobláċáin" aṁ ṗeaḋ bliaḋna, cé go ṁaḃaḋ aġ baile ṗé ḋó ó'n am do ċuiṁeaḋ aiste aṁ dtúṙ aiṁ ṙan bṗáṙaċ; aċt is minic do ṁúċ cuiṁneaṁ aiṁ iṙteaċ im' ċeann. Do ċaiteaḋ an Noḋlaiġ 'n-a ḋiaiḋ ṙin aġ baile maṙ ḃa ġnáṫaċ, aċt ní ṁaiḃ tṁáċt ná tuaiṁiṙġ aṁ an "nGiobláċán." Aṁ a ṙon ṙoin ṗéin bí aṁṁaṙ éicint im' ċeann aġam go ṁaiḃ ṗé timċeall na háite ṗóṙ.

Bíoṙ aġ teaċt aṁ aiṙ go Baile-Áṫa-Cliaṫ nuaiṙ bí mo laeṫeanta ṙaoiṁe caiṫte aġam; aċt do ċailleaṙ an tṙaen i nínit maṙ ní ṁaiḃ éan-bóṫaṙ iaṙainn ioṁ Inis aġus an Ċaṫair an uaiṙ ṙin. Is aṁ cáṁ do ḋeineaṙ an tuṁuṙ aġus ní ṁaiḃ 'ṙa ċaṙaill do bí aġam aċt ṙtaiġin ġan ṁaiṫ. D' éiġin ḋam ṙanaċt i nínit go ṁaiḃ tṙaen eile aġ ġaḃáil amaċ timċeall a hoċt a ċlog 'ṙan oiḋċe.

Do ċaiteaṙ an lá tuiṙṙeaċ cṙáiḋte aġ ṙiuḃal anniṙo aġus annṙúo aṁ ṙuaiḋ na ṙṁáiḋe; aċt aṁ eaġla go ġcaillṙinn an tṙaen aṁíṙ bíoṙ aġ an bṙoṁt aṁ a ṙeaċt a ċlog. Oiḋċe ṙuaṙ ṙiaḋain ḋoṁċa do bí ann ġan aċt coṁ-ḋuine amuiġ; agus ní ṁaiḃ duine beo i n-éan-ċoṁ le ṙeicṙint i bṙoṁt na tṙaeneaċ nuaiṙ do ċuaḋaṙ ann. Bíoṙ aġ ṙiuḃal ṙuaṙ agus anuaṙ aṁ nóṙ go ġcoimeáḋṙainn an teaṙ im' ċoṙaiḃ, agus aġ caiteaṁ ġaile de'n ṗíoṙa ḋam ṗéin nuaiṙ do ṫáiniġ duine éicint taoḃ ċiaṙ díom agus do ċualaṙ ġuṫ iṙteaċ im' ċluaiṙ:

"Tá an 'Ġiobláċán' anniṙo, aċt ná leiġ éin-níḋ oṁṫ," aṁ ṗé.

D'aiṫniġeaṙ an ġuṫ lom-láiṫṙeaċ aċt níoṁ iompuiġeaṙ mo ċeann agus níoṁ ṙtaḋaṙ de'n tṙiuḃal cé ġuṁ ḃain ṗé ṗneaḃ aṙam.

"Tar anuar annro im' diaid," ar ré, nuair bí ré ag gabáil amach tonn, "tá gnó agam díot go póill."

Cuaid ré síos go héadan an puirt go háit doṁca agus lean mise é. Tugar rá ndeapa go raib mála dub 'n-a láiṁ aige agus cóta mór liat agus hata dog leatan d'á caiteaṁ aige. Nuair do tángar ruar cuige do chuir ré láiṁ liom go cáindeaṁail.

"Tá ré ag gabáil go cruaid orm anoct," ar ré, "act tá rúil agam go dtiucfaid mé ar mar do deineas go minic ceana. Ni'l riad ro atá ar mo tóin nó-garda," agus tornuig ré ag gáirde go dog leis féin—coṁarta ná raib ré nó-eaglac.

"Sear annroin go póill," ar ré, "agus bíod rúil amach agat ar eagla go dtiucfaid éinne orm a gan fios. Caitfid mé atarrugad beag do déanaṁ orm féin ar nós go meallaid mé ná bleactairi; agus má cionn tú éinne ag teact id' gaor tornuig ar 'An Lon Dub' d'feadaigil."

D'imtig ré leis agus cuaid ré i bfolac taob tiar de balla ard do bí gairid duinn agus d'fág ré mise im' farraige ra doṁcadar. Ir ar éigin do bí ré imtigte cúig nóiminte nuair do connacar fear mór ard ag teact anall tharna cugam ó'n dtaob eile de'n bóthar iarainn. Tornuigear féin ar feadaigil agus do dein an fear i leit cugam. Do rug ré im' ceann de plap go raib ré i ndiaid an "Gioblacáin," Crom ré anuas agus d'féac ré go géar orm.

"Cá bfuil an té do bí leat annro ó cianaid?" ar ré, i mBéarla.

"Cad deir tú?" arra mise ag leigint orm nár cuigear é.

"Cá bfuil an fear eile do bí leat annro, ni'l cúig noiminte ó foin?"

D'aitnigear nuair d'orgail ré a béal gur coigcrígeac é, agus cuir an ceirt i n-uṁail dam go raib ré ag raite orainn. Ar a fon foin féin d'iompuigear air go dána, cé go raib mo croide im' béal agam agus dubrar leis:

"Cé hé tuṙa no caṫ tá uaiṫ?"

"Tá eolaṙ uaim i ṫtaoḃ an ṙiṙ ṫo ḃí leaṫ annṙo ó ċianaiḃ," aṙ ṙeiṙean.

Leiġeaṙ ġáiṁe aṙam aġuṙ ṫuḃṙaṙ leiṙ:

"An ḃṙuil tú aṙ ṫo ṁeaḃaiṙ? Tá tú aṙ an tṙliġe aṙ ṙaṫ, a ḋuine ċṙoiḋe, má ċṙeiṫeann tú ġo ṙaiḃ éinne annṙo aċt mé ṙéin."

"Ḃíoṙ taoḃ ċiaṙ ṫe ċnaṙ aḋmaiṫ ċall annṙoiṁ," aṙ ṙé, "aġuṙ ṫo ṫóġṙainn an leaḃaṙ aiṙ ġo ḃṙeacaṙ ṫeiṙt aġaiḃ annṙo."

"Iṙ aṙ ṫo ṙúiliḃ ṫo ḃí ṙé," aṙṙa miṙe, "nó ḃ'ṙéiṫiṙ ġuṙ ṙġáil ṫo ċonnaiċ tú. Aġuṙ ṙuṫ eile, tá an oiḋċe ċoṁ ḋoṙċa ṙoiṁ náċ ḃṙéaḋṙaḋ ḋuine aṙ ḃiṫ éaṅ-ṙuṫ ḃ'ṙeiċṙint annṙo ó'n taoḃ eile."

"Ḃ'ṙéiṫiṙ ġuṙ ḋeineaṙ ḋeaṙṁaḋ," aṙ ṙé, aġ caṙaḃ aṙ a ṙáil aġuṙ aġ imṫeaċt leiṙ ṙéin ṙuaṙ an ṗoṙṫ. Ní ġáḃaḋ ḋam a ṙáḋ ġo ṙaiḃ áṫaṙ oṙm nuaiṙ náṙ ċuaiḋ ṙé níoṙ ṙia leiṙ an ġceiṙtiuġaḋ; aċt 'n-a ċoinne ṙin ḃí aiṫṁéala an ḋoṁain oṙm, maṙ ḃí eaġla oṙm ġo ṙaiḃ ġaċ ḃeaṙna ḃúnta aṙ an "nGiobláċán" ḃoċt.

An ṙaiḋ ṫo ḃíoṙ aġ caiṁt leiṙ an mḃṙaċaḋóiṙ ṫo ṫóġaṙ láṁ mo ṙúl ṫe, ċoṁ maiṫ iṙ ṫo ḃí ṙé i ġcumaṙ ḋam, aṙ nóṙ ġo ḃṙéaḋṙainn tuaiṙiṙġ ḃeaċt ṫo ṫaḋaiṙt ṫo'n "Giobláċán" aiṙ. Ṙeaṙ ḋuḃ beaṙṙṫa ṫo b'eaḋ é, aġuṙ b'é mo ċuaiṙim ġo ṙaiḃ ṙé ṙuaṙ le ḋaċaḋ bliaḋain ḋ'aoiṙ. Ḃí péiṙe ṙṙéaċlaí aiṙ, cóṫa móṙ ṙaḋa ḋuḃ, aġuṙ caiṙín taṙṙaingṫe anuaṙ ġo ḋtí an ḋá ċluaiṙ aiġe. Meaṙaṙ ó n-a ċaiṁt aġuṙ an bliaṙ ṫo ḃí aiṙ ġuṙ Ṡacṙanaċ ṫo ḃí ann aġuṙ ṙeaṙ ġéaṙ-ċúiṙeaċ leiṙ. Ḃí an ṙiṙinne aġ an "nGiobláċán;" ḃí ṙé aġ ġaḃáil ġo cṙuaiḋ aiṙ aġuṙ ḃíoṙ ṙéin aġ cṙiṫeaḋ le ṙaiṫċíoṙ maṙ ġeall aiṙ.

Nuaiṙ ḃí "ṙeaṙ na ṙṙéaċlái" imṫiġṫe ċuiṙeaṙ mo ċeann ċaṙ an mḃalla aġuṙ ḋ' ṙiaṙṙuiġeaṙ ġo ciúin an ṙaiḃ an "Giobláċán" annṙoiṁ. Ní ṙuaṙaṙ éaṅ-ṙṙeaġṙa ná níoṙ aiṙġeaṙ ṙioċ aċt aṁáin búiṫṙeaṁ na ġaoiṫe. Ḋuḃṙaṙ liom ṙéin ġo mḃ'ṙéiṫiṙ ġuṙ aiṙiġ ṙé an

bpaċaoóip ag caint liom-pa agur gur ċuig pé na páta leip ċom tapaiġ ip b'péidip leip ap an áit ap pao. Bíop ag bpaċ go paib an pséal map peo, map níop ṁaiċ liom é beiċ gabża pam' puilib; acċ, ap eagla go bpillpeaġ pé, bíop ag peiċeamh leip go paġap im' ċnap leip an bpuaċt.

Pá deipeaġ ċiap ċall do buaileap puap an poipt apíp agur cé beaġ ann pomam acċ "peap na rpéaclaí" agur é ag paipe go géap ap na daoiniġ do bí ag teaċt go dtí an tpaen, le púil, ip dóċa, go bpeicpeaġ pé an "Sioblaċán" 'n-a meapg. Ċuaġap amaċ ċaipip agur irteaċ liom go Seompa na hAoi-deaċta pá déin sloine diotáille map do bíop caillte slan leip an bpuaċt. Ní paib éinne irtig acċ amáin an priotáiliġe agur bíop ag ól an dpam nuair do ċualap gur im' ċluair an dapa huair:

"Caiṫ puap é pin agur bíoġ ceann eile agat; ip dóċa go dteartuigeann pé uaiṫ."

An "Sioblaċán" apíp! Ní péadpainn an t-iongantap do táinig opm do bpuġaġ pá ċoip an uair peo agur d'iompuigeap aip de phreib; agur a Dia mór na bpeapt cia bí ann acċ "peap na rpéaclaí" agur a béal leaċta ó ċluair go cluair ag gáirġe pům. Ní paca mé riam a leiṫéid d' aċaipuġaġ. Bí pé ċom duġ le Spáinneaċ agur do ċeappaġ éinne go paib an dat aip ó náduip agur gur ċaiṫ pé a paoġal pá'n ngréin agur pá'n ngaoiṫ. Ruġ eile bí a gnúip cpopta pá map do beaġ pé puap le deiċ mbliaġain ip daċaġ d'aoip.

"Deapg-náipe ċugat," arpa mipe, "agur náċ tú do dein an t-amadán diom anoċt!"

"Gabaim páidún agat," ap peipean, "acċ bíop ag péaċaint an raib éan-ṁaiṫ 'pan mbpéigpioċt po agur táim párta leip; do ṁeall pé tupa go slan."

"Do ṁeall, ambapa, agur tá púil agam go meall-paiġ pé na bpaċaġóipí."

"Duail amaċ go póill." ap pé, nuair bí an dpam óiṫa aige, "agur ná dein deapṁad gur Sacpanaċ

mire. Raigmío fá déin an mála anoir; d'fágar i bfolach fíor é."

"An amlaid do beadh tú d'féaróg an fad do bí tú imtigte?" arsa mise leis..

"Ní head," ar seisean, "tá sé sa mála."

"Agus cá bfuair tú an cóta mór atá ort?"

"Féach," ar sé, agus d'oscail sé an cóta. Bí sé liath ar an dtaob istig agus dub ar an dtaob amuig.

"Nuair cheartuigeann athrughadh uaim," ar seisean, "ní'l le déanamh agam act an cóta d'iompódh; a' dtuigeann tú?"

"Tuigim, act is fuide an cóta dub ná an cóta liath."

"Agus nach fusa, nuair tá an taob liath amuig, an méid atá fíor de'n scóta eile d'iompódh suas ar an dtaobh istig, a pleidce!"

"Agus an dat ar do shúil."

"Súg luibe."

"Tá saoi ann le haghaidh gach éan-nuo do déanamh dá sceimneódadh duine air is dóca," arsa mise.

Fuair sé an mála gan moill agus bí athrughadh air sin féin. Mála dub do bí ann an céad uair do connaic mise é; mála buide do bí ann anoir.

Nuair do fhoicheamar an port arís bí an áit ar fad lán suas le piléirí—"bí an port dub leo" mar dubhairt an "Siobladán." Bí aithne ag ceann aca orm-sa agus nuair do connaic sé mé táinig sé i leith chugam agus d'fiafruig sé díom an fadhb i bfad ar an bport. Dubhar leis gur fadhb leath-uair nach mór, mar bí fíor agam go maith cad do bí uaidh. Dubhairt sé liom annsoin go fadhadar ar tóir sin agus tug sé tuairisg an "Siobladáin" dam—cóta mór liath, féaróg fada, hata dos leathan, mála dub, agus mar sin.

"A' bfeacaír éinne mar sin annso," ar seisean, "ó tángair isteach."

"Connac," arsa mise, "agus chuaidh sé síor go héadan an phuirt; act ní faca mé ó foin é."

"Is maith é sin," ar' an piléir, "go raibh maith agat."

Cuaṫmar amaṫ ruar cuige agur an "Siobṫaċán" ag rċeallaḋ
a cuid béaṫa uaiḋ.

"Acht cad do dein an fear so ar an trlige."

"Deamhan a' bfuil d'á fior agam acht an oifead leir an bPáirtín Fionn; acht deirtear go bfuil fé i mbun gnó éicint neimhdligtheach. Fear fleamhain Gaedha 'fead é acht cuirfimid laincide air anoir," agus cuaid fé anonn go dtí an oifigeach leir an fséal do tug mise dó, ir dóca.

"Tá bfeall ort, ir baogal liom," arsa mise fám' fiachaibh nuair d'imthigh fé.

"Sgian mhaide mo fsian; níor mhaith fé éinne fiadh," arsa an "Fiodlacán."

Táinig an tuaen irteach láithreach. Rith na tairdealaidhe anonn 'r anall ag lorg a gcuid bagáiste. Cuaid piléir go dorus gach carráiste agus d'fan fé ann ag faire ar gach éinne a cuaid irteach. Dí an piléir do labair liom-sa 'n-a fearadh le hair carráiste folaidh. Cuadhmar amach fuar cuige agus an "Fiodlacán" ag fteallad a cuid déadla uaid go háidhleórach. Díor féin go han-imnidheach acht níor leigear éin-nídh orm.

"Má tá ciall ag an bfear úd," arsa mise leir an bpiléir, "fanfaid fé i bfolach go fóill."

"Ní dóigh liom go bfuil fé ag dul ar an dtuaen feo i n-éan-cor; acht ir cuma é. Déanfamaoid air gan mhoill anoir," ar fé.

Cuadhmar irteach agus do dún an "Fiodlacán" an dorus 'n-ár ndiaidh. Leig an innil fséad airte agus amach linn.

"Duidheacar mór le Dia!" arsa mise ag cuitim riar go faon lag.

"Amén," arsan "Fiodlacán," agus tar éis an méid ar cuaid fé thíd, ní raib ruibe d'á gcuaig carta air.

"Cuaid fé dian ort anocht," arsa mise.

"Cuaid," ar fé, "acht tángar go dtí ar."

"Ní mise timthire do déanamh díot go háirithe."

"Ar a fon fein, ní raib fé fiadh níor déine orm agus ir baogal liom go bfuil eolar éicint ag na pilérib im' thaob-sa."

"Dá mbeinn-se id' bhógaid anocht, bí beirte orm gan mhoill, mar do leigfinn amach orm féin."

"Tá faitchios orm go bfuil duine éicint annso ag déanamh 'uirge fá talamh' agus ní feadar fá'n fpéir cionnus do fuair sé amach éan-fuid mar geall orm-fa. Tá na filéiri go han-gnóthach le déideanaige; agus nach beacht cruinn do tug an fear úd tuairisg orm-fa ran bport ó cianaib."

"Agus an bfuil amhras agat ar éinne?"

"Tá, ar fear le hair na Cathrach, acht ni'l im cinnte de fór. Deid reancar agam leid' atair mar geall air lá éicint go gairid. Agus ó deineadh thráct ar d' atair, cuireann sé i gcuimhne dam go bfuarfar d'ionad comhnuigte-se i mBaile-Átha-Cliath uaid an lá fá deiread, mar do cheartuig uaim fsníobad cugat. Tá cléireach i gCairleán Baile Átha Cliath do bí fa coláiste an fáid do bí mise ann. Bíomar com ceanamhail ar a céile agus a beid beirt deanbráthar. Tá cuimhne maith agam ar an oidhe do fuarfar an fséal i dtaob an léirfsrir do bí déanta ag baile. Do goill sé com mór air-fean ir do goill orm féin agus bí truag an domain aige dam. Do carad orm é i mBaile-Átha-Cliath an uair déideanach do bíos ann, 'sé sin, tar éis Átha an Muilinn d'fágaint, agus rul ar thángar i leith annso cúig bliadna ó foin. D'innis sé dam a ionad comhnuigte an uair sin acht tá sé imtigte ar mo ceann anois. Dá mbeid liom go gcuirfeá-fa tuairisg air agus a fágail amach dam cá bfuil sé 'n-a comhnuide anois nó bfuil sé 'fa cairleán fór."

"Déanfad é sin agus fáilte," arsa mise, "mar tá aithne agam ar cléireach eile ann agus geobaid mé cunntas uaid'n-a thaob."

"Dá mbeid liom go mbead aithne agat féin air mar do bead aithne agat ar fear agus ar éirneannach fíor-cearta cé go bfuil sé inr an gCairleán. Nuair fsaofaid an tsaen amach, fsníobfad litir do thabairfid tú dó. Ni'l ann acht duine beag fuarach le féachaint

air—cruiteacán prab-fúileac gan iomarca le rád aige—act tá croide leogain aige agur do ragad ré go dtí a muinéal inr an braipge cun cabhrugad le carrad nó cun cor maic do déanamh dó."

Stad an tsaen agur dóg an "Gioblacán" blúire páipéir ar an mála agur rgríob ré an litir agur cug re dam é le tabairt d'á carrad, an cléireac—Eóin O Ceallaig b'ainm dó—i mBaile-Áta-Cliat.

Nuair do froicfeamar an Cheatlaig do croic ré lám liom agur gan focal act amáin "Go n-éirige an bóthar leat," léim ré amac agur d'imtig ré uaim mar do sluigfead an talamh é, agur ní faca mé an duine airdeamhail feo i gConntae an Chláir ó foin.

Bíor go han-gnótach ar fead feachtmaine tar éis teacht a baile go Baile-Áta-Cliat agur ní raib aga agam cun féachaint i ndiaidh an chéirig; act níor dheinear deabhtad air agur ba mait an rud nár dheinear.

An Dara Cuid.

Uisge rá talamh.

Bí beirt fear ag caint le n-a chéile éan-lá amáin timcheall an taca ro i reomra i gCairleán Baile-Áta-Cliat. Oifigeach ór cionn na bpiléirí do b'ead duine aca agur bí an fear eile, an Fhinnreac, go han-árd 'ra Chairleán agur ór cionn an oifigig féin.

"Sead," arr an Fhinnreac, "agur ní'l beirte agaib ar an mbicheamhnach úd fór."

"Ní féidir linn bheit ar rgáil," arr' an t-oifigeac—Seóirse Mac Gabann do b'ainm dó.

"Ó, ní'l annroin act leicrgéal," arr' an Fhinnreac go canncrac.

"Is baogal liom go raib duine éicint ag déanamh magaid fút; dá mbead a leicéid i gConntae an Chláir, do bead tuairirg agam air, agur do bead ré gabta agam rad ó, act ní'l ré ann."

"Cuipfiḋ mé ɡeall leat ɡo ḃfuil. Táim ċom cinnte ḋe ir ɡo ḃfuilim im' feaṙaṁ annro ɡo ḃfuil fé i n-áit éicint fa Conntae; aɡuf fuḋ eile, tá an ɡnó fo atá fá n-a ċúfam aɡ leaṫnuɡaḋ ɡo móf."

"Má tá, ir ionɡantaċ an feaf é. Ir féidir leif fpfiḋ do ḋéanaṁ de féin, aɡuf ir fiú ḋuit fá foinnt tfioḃlóide ċun beaṙta aif."

"Sin í an ċaint. Ní ḋuine é maf ċáċ, feaf ɡéaf-ċúifeaċ acfuinneaċ ir eaḋ é do féif an ċaoi atá ḃuaiḋte aiɡe ofaiḃ-fe. Má'f féidir linn é do ċuf fá ɡlaf, deif mife leat-fa ɡo nḋéanfaiḋ fé maiṫeaf ḋúinn afaon. Ḃaḋ ċóif ḋúinn ɡaċ éan-fuḋ ir féidir linn do ḋéanaṁ ċun bheiṫ aif," aff' an fʃinnfeaċ.

"Do ḋein mife aɡuf ɡaċ éinne fúm áf nḋíċeall aċt do ċeif ofainn."

"Tá a fiof fin aɡam ɡo maiṫ, aċt caiṫfimíḋ fliɡe eile do ċeaṙaḋ amaċ anoif ċun teaċt timċeall aif."

"Ḃfuil éan-fuḋ fochuiɡṫe aɡat?"

"Ní'l, aċt meaṙaim ná fuil ḃuf nḋóṫain ḋ'feaṙaiḋ aɡaiḃ i ɡConntae an Ċláif. Tá fiof aɡam ɡuf ċuifuf taɡaifit annro nuaif ḋuḃfaf leat é, aɡ iaffaiḋ ofṫa cúfla céaḋ eile de fíléifiḃ do fɡaipeaḋ af fuaiḋ na Contae aċt ní fuiḃ tofaḋ an fhaḋfa aca oft. Ḋuḃfaḋaf ɡo fuiḃ na ḋaoine fó-fioṫaṁail aɡuf fó-fhaċánta. Aċt tá mbeaḋ uſċuf caiṫṫe iṫeaċ i ḋtiɡ annfúḋ, cfuaċ féin ḋóiɡṫe annfúḋ, ionḃall bó ɡeaffṫa ḋi ṫall, aɡuf ɡeaṫa leaɡṫa af láf i ḃfuf, nífof ḃfaḋa ɡo mbeaḋ an áit af fiuċaiḋ, aɡuf ní iomaṙca de fhoill do ḃeaḋ ofṫa annfoin do ċumplaċt do fhéiḋiuɡaḋ. An ḋtuiɡeann tú?"

"Ní ṫuiɡim. Caḋ tá id' ċeann aɡat?"

"Ó tuiɡeann Taḋɡ Taiḋɡín —feanfocal é fin."

"Aɡuf feanfocal eile ir eaḋ 'ḃionn ɡaċ ḋúḃán alla aɡ caṙaḋ af a ċeiftlín féin'—ḃ'féidir ɡo ḋtuiɡim anoif tú, aċt an ḋóiɡ leat ɡo ḋtiuḃfaiḋ mife conɡnaṁ ḋuit fan ɡnó falaċ fo. Ḋeineaf mo ɡnó féin díſeaċ macánta i ɡcomhnuiḋe aɡuf leanfaiḋ mé af an mbealaċ foin."

"Ní iarrfar orm éin-níð do déanamh, acht do fúile agus do béal do congbáil dúnta."

"Do beað ré ar m' anam, agus, dá bruigeað an t-Árd-Rúnaide nó Ceannfeadna na bpíléar éineólar ar an ngnó bfeallfaé fo atá tú a cur orm-fa, do beinn caillte."

"Cogair i leit cugam go póill. Ar ndóig, ní'l mire cóm mór roim d'amadán ir go gcuirfinn turs 'ná mé féin i gcontabairt. Ní beið fior ag éinne cad do bí eadrainn annro indiu. Ní gábað duit-re éan-rud i n-éan-cor do déanamh acht mar dubrar leat ó chianaib. Tá na freagra im' láim-re annro agus tairngeócaid mire iad. Cuir fógra irteac cugainn go minic, go mór-mór nuair tuiteann éin-níð amac, agus abair leo annro go bfuil na daoine ag éirge miofuaimneac agus crorta, go bfuil gnó ainoleagtac ar riubal agus go bfuil duine éicint ag gabáil timceall ag fpreagað na ndaoine ruar agus ag cur comrún ar bun. Abair annroin nac féidir leat pioc do déanamh gan tuilleað fear d'fágail."

"Ní'l éan-rud ceanglac orm," arr' an t-oifigeac.

"Ní'l pioc, má'r mait leat é."

"Ir olc an gnó é," ar fé go truaigmeileac.

Bí an fear bocht ag déanamh a dícill gan géilleað do'n bfeallfoir eile, acht bí fé ag bogað.

"Tá gnó níor meara ar riubal i gConntae an Chláir, agus ir cóir dúinn corg do cur leir. Tá fé ceanglac orainn an méad rin do déanamh go háirice."

"Tá, acht ar caoi macánta."

"Déanfaid fé fear fairdir díot."

"Ir glar iad na cnuic i bfad uainn."

"Tá muirigin mór ort."

"Acht ní'l bainc ar bit aige rin leir an rgéal."

"Ó tá; mar dá mbeað an dá oifeað airgid agat agus tá anoir, do beað ré i bfad níor furs do chann do beatugað mar ir cóir; agus rud eile ní'lir fó-óg anoir."

D'fior do'n bfrinnfeac; ní raib fé fó-óg, agus bí

muiriġin chom lag air. Níor fóir ré go raib aoir mait aige agus annroin do fóir ré bean ós cṡaipteac. Bí lán an tige de páirtíb aige agus gan éan-rud i dtairge aige dóib. Cuimnig ré air reo; agus bí fior ag an bfrinnreac go raib ré ag macdnam air agus dubairt ré leir:

"Cuimnig ar do páirtíb agus dein rud éicint dóib com fada ir tá ré i gcumar duit."

Ni féadfad an fear docht dul níor ria leir an diorpóireact agus dubairt ré leir an bfrinnreac go ndéanfad ré mar adubairt ré leir.

"Tá rud eile rocruigte agam anoir," arr' an frinnreac. D'féac ré ruar ar clog do bí ar an mballa; "Ni'l agam act cúpla nóiminte eile agus bad mait liom go dtiubairtá aire dam. Tá lán cófra de gunnaib agam d'á cur fior go Cill Ruir an treactmain reo cuigainn. Beir riad annroin ar an gcéib reactmain ó'n lá indiu go díreac. Tá cṡéal cuirta fior agam go mbeir riad ann. Cuirfear an cṡéal ro ar riubal go hairdeac agus beir blar na fiinne air. D'féroir go n-aireócad an té reo tá uainn an cṡéal agus go dtiocfad ré ag féacaint i ndiaid na n-arm. Fágaim an gnó ar fad fút féin anoir. Má glacann ré an biadta tá deirdead leir, agus beir tura nior fearr ar. Mara nglacann ré é, caitfimíd rud éicint eile do déanam act rocrócaimíd é rin ar ball."

"Déanfaid mé mo dícheall," arr' an t-oirigeac agus buaileadar arraon amac.

An tRíomhaḋ Cuid.

"seaḋain an cóṫa ar an ṡcéiḃ."

Fuaṁar amáċ ionaḋ comhnuiġṫe Eóin Uí Ċeallaiġ agus ċuaḋar d'á loṁġ leis an litir do ṫug an "Ġiobláċán" dam. Bí sé irtiġ ṁóṁam. Duine beag duḟ doiċeallaċ do b'eaḋ é, aċt do boġ sé go móṁ ṫuil an ṫáġar é. Ṫugar an litir dó agus léiġ sé í ṁeaċt n-uaiṁe an a laiġeaḋ agus níor ṫáinig ṁocal ar.

"Cionnus an ċuir tusa aiṫne an an bṫeap so?" an sé ṁá deiṁeaḋ ag ṁéaċaint go hamḟaraċ orm.

"Ċaiṫfinn ṡséal ṁaḋa d' innsint duit ċun ṁeaġla do ṫaḃairt an an ṡceirt sin," arra mise.

"Bíoḋ sé ṁaḋa nó ġeann," an sé go cannċaċ, "caiṫfiḋ tú ṁeaġla do ṫaḃairt an an ṡceirt."

Mar ġeall an méaḋ aḋuḃairt an "Ġiobláċán" 'n-a ṫaoḃ deineas mo ḋíċeall ċun é do ċongḃáil an mo láṁaiḃ agus ṫugar cunntas ḋó an an ċuit amáċ ionn an "Ġiobláċán" agus mé féin.

Nuair bí cníoċnuiġṫe agam d' iarr sé orm lúiḋin mo ḋeas-láiṁe do ṫairḃeánt do. D' ḟéaċ sé air.

"Táim ṁárta," an seisean, "agus is maiṫ liom ġur ṫángair, mar tá Domhnall i ġcontaḃairt. Bṫuil 'ṡíor agat cá bṫuil sé anoir?"

"Ní'l," arra mise.

"Tá sé caillte mar sin," an seisean, "go bṫóirid Día oruinn! naċ cruaiḋ an cás é!" agus leag sé a ċeann an a láiṁ; "Do ċiuḃruinn an láṁ óm' ġualainn anuas ċun tuairiġ d'faġáil air anoir. Níor ċodlar néal le dá oíḋċe aċt ag cuiṁneaṁ air."

"Tá 'ṡíor agam cá ġuil a deirḃṡiúr," arra mise; "A' ndéanfaḋ sé sin an gnó?"

Do ḃreab sé ġuar go háiḃéiseaċ.

"Déanfaiḋ, má tá 'ṡíor aici cá bṫuil sé agus má tá sí seasmaċ," an seisean.

"Ná bíoḋ faiṫċios an bit ort mar ġeall air sin," arra mise: "Tá sí ċoṁ seasmaċ leis féin agus is móṁ an ṁocal é sin."

"Ó, buıdeaċar mór le Día go bfuil ré i gcumar dam beart maıt do déanamh ar a fon—mo Domhnall boċt, toga na bfear."

Tug ré cunntar dam annroin ar an gcomhrún úd do bí ceapta i gCairleán Daile Áta Cliat idir an Fhinnreaċ agus an t-oifigeaċ agus gur thráctamar ċeana air. Bí ré féin i reomra beag le hair an treomra 'n-a haonar ag caint agus do ċualaıd ré an reanċar ar fad mar bí an dorar rud beag orgailte. Bí fior aige go mait gur ar Domhnall do bíodar ag thráct agus bí ré nać mór ar a meadair nuair ná raib fior aige cá raib ré.

Sul ar fágar an tig fsfiobar litir fada agus ċuirear ag triall ar Saidb í. Seaċtmain nó mar rin 'n-a diaıd rin fuarar freagra uaiti agus, go deimin duit, bí gneann agus rpórt agam féin agus ag éoin mar geall ar an litir úd.

Nuair fuair Saob an litir uaim-re rganntuigeaḋ an t-anam airti; act ċuir rí i féin i gcóir, cé go raib bóthar fada roimpi, agus ċuaıd rí go Cill Ruir. Bí rí ann ar fead dá lá ag feiteam go cruteagtać leir an "nGiobtaċán." Bí rúil aici ná tiocfaḋ ré i n-éanċor; act táinig ré fá deireaḋ, agus ní túirge do bí ré ann ná baitig na daltini óga timċeall air ag déanamh magaıd faoi féin agus fá n-a fean-balcairíb. Díodar go han-drocmúinte ar fad, act do taitn ré rin leir, mar bí rud éicint 'n-a ċeann aige, Díodar ag rgreadgail 'n-a diaıd agus ag caiteam rgrataanna leir agus gać éan-rud eile díob fá láim aca; agus fá deireaḋ tiar rit ré uata irteaċ i mbarraic na bpiléirí ċun gearáin do déanamh orta.

Cia beaḋ irtig roime act an t-oifigeaċ Seoirre Mac Gabann agus an fear ó'n gCatair a raib amrar aige féin air—Máirtín O Riagáin—agus iad ag caint go dtúit le n-a ċéile. Nuair do ċonnaic Máirtín é fuair ré rgeimhle.

"Agus a Cinn-tire"—b'é rin tearainn do cuireaḋ ar an "nGiobtaċán" nuair do táinig ré go Contae an

Cláir ar dtús—"Cad do chug annro tú?" arra Máirtin.

Leigead an Giobladán air i gcomhnuide ná raib ann act leat-amadáin agus 'ré an freagra do chug ré air:

"Cad do chug annro tú féin?"

Nior fág an ceirt giog ag an bfear eile. Dein an "Giobladán" a gearán agus buail ré amac. Lean Máirtin é agus d'iarr ré air gan tráct go bfaca ré ran mbarraic é. "Cia an díogbáil tura do beit ran mbarraic?" arr' an "Giobladán," "Ná raib mire ann?" agus amac leir.

Congbuig na dailtíní uaid agus nior b'fada go bfaca ré Sadb ag déanamh air, agus nuair táinig ré anior cúici, fin ré a lám amac ag iarraid déirce uirre. Chug rí leat-pinginn dó agus dubairt rí leir fá n-a fiaclaib:

"Seacain an cófra ar an gCéid."

"Ní baogal dam; tá breall orta," ar ré agus d'imtig ré leir.

D'airig ré tráct ar an gcófra agus gur báo ó'n bfrainc do táinig ré. Nior cheid ré focal de, act dubairt ré go nagad ré go Cill Ruir a' féacaint an bfuigead ré amac an fealltóir, agus fuair.

An ceathramad cuid.

Deinead—"ag feicheam le breacad an lae."

Leat-bliadain nó mar sin tár éis aithe do cur ar Eoin Ó Ceallaig bior ag siubal suar thé Sráid Ui Conaill éan-tráthnóna amáin, agus connacar duine uaral ag teacht anuas im' coinne agus bean uaral 'n-a teannta. Bi gach éinne ag féacaint orta agus 'n-a noiaid, mar ni raib beirt eile mar iad ar an tsráid, biodar com breag smarta maireac roin.

Bior féin ag gabáil amac tarsta, nuair do dein

an duine uaral i leit cuigam agus do leag fé lámh an mo gualainn.

"Ní aithnigeann tú an 'Gioblachán,'" an feifean.

Is é do bí ann gan amhras agus cia beag leis acht Eiblin Nic Geamaile. D'fion do'n "Gioblachán" nuair dubairt fé nach bfaca fé éin-béit ní b'áilne fiamh. Diodar ag teacht go difeach glan óm' tig-fe, mar do chuadar ann cun innfint dam go fuig fiad féin agus Saðð i mDaile-Áta-Cliath.

Tugadar cuifeað dam go dtí an tig-órda 'n-a fadadar féin agus Saðð 'n-a gcomnuide. Chuadar leo agus do caiteamar oidche fultmhar i gceann a céile.

"Tá ceirt agam ort," arfa mife leis an "nGioblachán" i fiut na hoidche.

"Éin-ceann amháin," an fé ag gáirdide.

"Ní'l nior mó anocht," arfa mife.

"Seo leat mar fin," an feifean.

"Cionnus a bfuair an fginnfeach éin-eolas ort-fa?"

"Fuair fé ó Seamus Ruað é; acht ní féadfað ceachtar aca teacht fuar liom-fa. Ní fuig amhras an bit ag éinne fiamh an an bpléice do chuaid timcheall fá gné bacaig; acht do bí an fear do chuaid timcheall i fiocht fagairt. D'in é an buachaill do tug an tfioblóid dóib. Ní gábað dam a fáð nán tángadar fuar leis fiamh."

Bí Domhnall agus Eiblin le beit pórta i gceann feachtmaine agus bí rocfuigte aca ná fanfað fiad i néirinn nuair do beað fiad pórta. Nior éirig a gné leis an "nGioblachán" mar bí clampar éicint 'fan gConnfað i n-Amerioca agus b'éigin dó cur fuar de.

Do pléarg fé na bealaig ifteach go dtí an uaimh le púdar, an nór nach bfuigeað éinne amach í agus d'fág fé gach éan-fuo dá fuig innti 'n-a diaid.

Do pórað an "Gioblachán" agus Eiblin gan éinéirge i n-áirde agus d'fágadar flán agus beannacht againn agus d' imtigeadar leó. Bí Eóin O Ceallaig 'n-a dteannta—nior taitn Cairleán Daile-Áta-Cliath fiamh leis.

Do dein an duine uasal i leit cuzam azur leaz pé
lám ar mo zualainn..

Bí Saoḃ go han-uaigneaċ go ceann tamaill. Bí ré leaṡta amaċ aici go maṡaḋ rí go hAmeriocá. Aċt ní leigfinn féin di imteaċt, agus ní raiḃ ré fóḋa go madamar póṙta. Tá rí ag féaċaint orm ag cur chíċe leir an ṙgéal ro, agus táim boḋar aici—ní ċreideann rí go bruil ré ór cionn ṙiċe bliaḋain ó ċuir an ṙgéal amaċ.

* * * * * *

Agus anoir, a léiġeóiri, ir ḋóċa gur maiṫ liḃ ruo éicint do ċloiṙint i ndaoḃ an "Ġiobláċáin," ó d'fág ré a tír ḋúṫċair féin. Tá éan-ruo amáin cinnte—ní'l éin-tiġearna talmhan ór a cionn. Tá ré 'n-a innilteoir ór cionn ḃóṫair móir iarainn, agus tá an raoġal ag éirġe go breaġ leir féin agus le hEiḋlin.

Tá ré ag feiṫeamh i ġcomhnuiḋe le "breacaḋ an lae" i n-Éirinn. Nár leigiḋ Dia go bruiġiḋ ré féin ná Eiḃlin báṙ go brát go breicfiḋ riad é.

A Ċriosd.

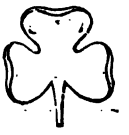

Ar n-a cur i ġcló d' Ua Caṫail agus d'á Ḃuiḋin, 35, 36 agus 37 Sráid mór an Tráġa, Baile-Áṫa-Cliaṫ.

This book should be returned to the Library on or before the last date stamped below.

A fine is incurred by retaining it beyond the specified time.

Please return promptly.

WIDENER LIBRARY
HX VB9F U